

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı

**TÜRKİYE KÜTÜPHANECİLİK VE BİLGİBİLİM LİTERATÜRÜNÜN
ENTELLEKTÜEL HARİTASININ ÇIKARILMASI: BİR YAZAR ORTAK ATIF
ANALİZİ ÇALIŞMASI**

Güleda Düzyol

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

TÜRKİYE KÜTÜPHANECİLİK VE BİLGİBİLİM LİTERATÜRÜNÜN ENTELLEKTÜEL
HARİTASININ ÇIKARILMASI: BİR YAZAR ORTAK ATIF ANALİZİ ÇALIŞMASI

Güleda Düzyol

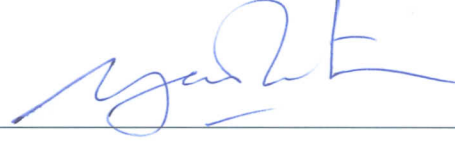
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2011

KABUL VE ONAY

Güleda Düzyol tarafından hazırlanan “Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim Literatürünün Entellektüel Haritasının Çıkarılması: Bir Yazar Ortak Atıf Analizi Çalışması” başlıklı bu çalışma, 03.06.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yaşar Tonta (Danışman)

Prof. Dr. Serap Kurbanoglu (Başkan)

Doç. Dr. Nazan Özenç Uçak

Doç. Dr. Özlem Gökkurt Bayram

Doç. Dr. Özgür Külcü

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan Çakın

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.06.2011

_____
Güleda Düzyol

Anneme ve Babama...

TEŞEKKÜR

Bu çalışma boyunca yardım ve desteğini gördüğüm birçok kişiye teşekkür borçluyum. Öncelikle, çalışmanın en zor aşamalarında elinden gelenin çok daha fazlasını yaparak hep yanımda olan, hayatım boyunca yanımda olacağına inandığım ve bunu gönülden istediğim Cihan Doğan'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

Çalışma boyunca değerli fikirleri ile beni yönlendiren ve her zaman daha iyisi olduğuna inandıran danışmanım Prof. Dr. Yaşar Tonta'ya çok teşekkür ederim.

Çalışmamın her aşamasında onca işine rağmen her sıkıştığımda zaman ayıran, her zaman güzel fikirler veren, düşündüren ve yol gösteren sevgili hocam Dr. Umut Al'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tez konumun belirlenmesindeki katkılarından dolayı Hacettepe Üniversitesi İstatistik Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Sevil Bacanlı'ya ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstatistik Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Aydın Erar'a, teknik destek sağlayan Hacettepe Üniversitesi İstatistik Bölümü çalışanı Uzman Kemal Birinci'ye çok teşekkür ediyorum.

Çalışma için gerekli olan verilerin temin edilmesinde de yardımını gördüğüm kişilere teşekkürü borç bilirim. Eksik olan İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tezlerini fotokopi çektirip yollayan ve sınırlı zamanım içerisinde bana büyük zaman kazandıran İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Süreli Yayınlar Bölümü çalışanı Uzman Özlem Bayrak ve Yararlandırma Bölümü çalışanı Uzman Kemal Öztürk'e ilgi ve emeklerinden dolayı çok teşekkür ederim. Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tez listesinin kontrolü için Marmara Üniversitesi Kütüphanesinde benimle birlikte çalışan Danışma Kaynakları ve Tezler Bölümü sorumlusu Uzman Yazbahar Tabak'a teşekkür ederim. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kütüphanesi Süreli Yayınlar ve Tezler Odası çalışanı Serap Hanıma ve Ankara Üniversitesi 3. sınıf çift anadal öğrencisi Eda Uygur'a da teşekkür borçluyum.

Türk Kütüphaneciliği Dergisi arşivinin toplu olarak sağlayan aynı zamanda yüksek lisans dönem arkadaşım Çağdaş Çapkın'a yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim.

Zor zamanlarımdaki anlayışlı tavırlarından dolayı Prof. Dr. Serap Kurbanoğlu'ya ve Doç. Dr. Nazan Uçak'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

Yaklaşık 8 yıldır uzağımda olsalar da bana olan güven ve inançları ile her zaman yanımda hissettiğim, beni destekleri ile yücelten, bugünlere gelmemde çok büyük emekleri olan, bana hep çok şanslı olduğumu hissettiren biricik annem Nuray Düzyol'a, canım babam Cumhur Düzyol'a ve sevgili kardeşim Gülşen Düzyol'a sonsuz teşekkürler.

Tezimin son ve en zor aşamalarında yaşadıkları tüm zorluklara rağmen bana destek olan, Ankara'da bana aile sıcaklığını en çok ihtiyacım olan zamanda hissettiren Azize Doğan ve Hayrettin Doğan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Bölüm arkadaşlarım Arş. Gör. Zehra Taşkın'a ve Arş. Gör. Tolga Çakmak'a verdikleri destek ve yardımları için çok teşekkür ederim. Fotoğrafları ve videoları ile her daim yüzümü güldüren Emir Taşkın'a da çok teşekkürler.

ÖZET

DÜZYOL, Güleda. *Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim Literatürünün Entellektüel Haritasının Çıkarılması: Bir Yazar Ortak Atıf Analizi Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Haritalama/görselleştirme ile bilimsel çalışma alanlarının entellektüel yapısı ve bilimsel iletişim özellikleri ortaya konmaktadır. Böylece belli bir alanda yapılan araştırmalarda en büyük etkiye sahip çalışmalar, en çok çalışılan alt alanlar, en fazla atıf alan yazarlar vb. gibi sorulara yanıt bulunabilir. Uluslararası literatürde haritalama ve görselleştirme çalışmalarının sayısında her geçen gün görülen artışa karşın, ulusal bazda yapılmış herhangi bir haritalama çalışması bulunmamaktadır.

Bu çalışmada Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün (1974-2009) haritalanması, böylece ulusal literatürde 1974-2009 yılları arasında en etkili yazarların ve konuların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda temel hipotez, “Türkiye’deki Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün yazar ortak atıf analizi, bu alanda daha çok genel konularda araştırma yapıldığını göstermektedir” şeklinde oluşturulmuştur. Çalışmanın verileri Türkiye’de Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında 1974-2009 yılları arasında yayımlanmış lisans üstü tezler ve hakemli makalelerdir (toplam 648 yayın). Hipotezin testi için yazar ortak atıf analizi ve çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden kümeleme analizi ve çok boyutlu ölçekleme analizi kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular hipotezi destekler niteliktedir. Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında 1974-2009 yılları arasında yapılan çalışmaların yazar ortak atıf analizi, bu alanda en yoğun olarak Halk Kütüphaneleri, Üniversite Kütüphaneleri, Elektronik Bilgi Hizmetleri gibi genel kapsamlı konularda çalışmalar yürütüldüğünü göstermektedir. Türkiye’de Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında yapılan çalışmalarda yüksek atıf alan yazar sayısı azdır. Atıflar genellikle yerli yazarlara yapılmakta ve atıfların çoğu tezlerden gelmektedir. Atıf sayısı ve ortak atıf sayısı çok yüksek olan bazı yazarların kümelerin belirlenmesinde aynı etkiye sahip olmadıkları

görülmüştür. Uluslararası alanda Kütüphanecilik ve Bilgibilim araştırmaları için yapılmış benzer çalışmalarda en öne çıkan konuların bibliyometri ve bilgi erişim konuları olduğu görülmüştür. Ulusal alandaki yazarlar belli bir konuda uzmanlaşmaktan çok birçok konuda yazarak ulusal literatüre katkıda bulunmayı amaçlamışlardır.

Bu çalışma, ortak atıf analizi ve görselleştirme çalışmalarının literatüre uygulanması ve yazar ortak atıf analizi ile elde edilecek sonuçları göstermesi açısından önem taşımaktadır. Yazar ortak atıf analizi ile elde edilen sonuçlar belli bir ülkede belli bir alan ya da tüm alanlar için uluslararası literatürde etkiye sahip olunan ya da geride kalınan konuları saptamakta kullanılabilir. Böylece ülke bazında araştırma-geliştirmeye ayrılan fonlar daha isabetli kararlara dayandırılarak dağıtılabılır.

Anahtar Sözcükler

Atıf Analizi, Ortak Atıf Analizi, Yazar Ortak Atıf Analizi, Haritalama, Görselleştirme, Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler, Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi, Kümeleme Analizi

ABSTRACT

DÜZYOL, Güleda. *Mapping Intellectual Structure of Turkish Library and Information Science Literature: An Author Co-Citation Analysis Study*. Master's Thesis, Ankara, 2011.

Mapping/visualization studies reveal the characteristics of intellectual structure and scientific communication of research fields such as the most prominent studies, the most important subfields and the most frequently cited authors. Although the number of studies on mapping and visualization in the international literature is on the rise, there is as yet no mapping/visualization study carried out on a national level.

This study aims to map the Turkish Library and Information Science (LIS) literature to find out the most prominent authors and subjects in the national literature between 1974 and 2009. Accordingly, the main hypothesis of this study is that “The author cocitation analysis of the Turkish LIS literature shows that the research carried out in this field is mainly concentrated on general subjects”. To test the hypothesis, we gathered the reference lists of a total of 648 master's/PhD theses and refereed articles and performed author cocitation analysis, clustering and multidimensional scaling analysis on data.

Findings indicate that the most frequently studied topics in the Turkish LIS literature between 1974 and 2009 have been Public Libraries, University Libraries and Electronic Information Services. A small number of authors are highly cited in the Turkish LIS literature. As usual, master's and PhD theses contained more citations than those of refereed articles and Turkish authors were cited much more often. Some highly cited or co-cited authors did not seem to influence the formation of clusters because of the general nature of their contributions. Also, Turkish authors tend to carry out research on several subjects rather than specializing in a few. Thus, the topics studied in the Turkish LIS literature seem to differ to a certain extent from those (e.g., bibliometrics and information retrieval) of the international LIS literature.

This study is important to show the implementation of cocitation analysis and visualization studies to the LIS literature of Turkey and the results of author cocitation analysis. The results of such author cocitation analyses can be used to determine the prominent or underdeveloped research fields in a country so that funds for research and development can be allocated on the basis of more informed decisions. .

Key Words

Citation Analysis, Co-Citation Analysis, Author Co-Citation Analysis, Mapping, Visualisation, Multivariate Statistical Methods, Multidimensional Scaling Analysis, Clustering Analysis

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
BİLDİRİM	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar DİZİNİ	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	1
1.2. Araştırmanın Problemi ve Amacı	2
1.3. Araştırma Soruları ve Hipotezler	3
1.4. Araştırmanın Kapsamı	4
1.5. Yöntem	6
1.6. Araştırmanın Düzeni	7
1.7. Kaynaklar	7
2. BÖLÜM: LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ	9
2.1. Giriş	9
2.2. Ortak Atıf Analizi	10
2.2.1. Doküman Ortak Atıf Analizi	14
2.2.2. Yazar Ortak Atıf Analizi	15
2.2.3. Diğer Ortak Atıf Analiz Yöntemleri	21

3. BÖLÜM: YÖNTEM	22
3.1. Giriş	22
3.2. Verilerin Toplanması	22
3.3. Veri Girişi	24
3.4. Verilerin Temizlenmesi ve Analize Uygun Hale Getirilmesi	25
3.4.1. Yazar Ortak Atf Matrisi	25
3.5. Verilerin Analizi	27
4. BÖLÜM: BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	29
4.1. Tanımlayıcı İstatistikler	29
4.2. Atf Analizi	34
4.3. Yazar Ortak Atf Analizi	37
4.4. Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi	43
4.5. Kümeleme Analizi	46
4.5.1. Birinci Küme	48
4.5.2. İkinci Küme	49
4.5.3. Üçüncü Küme	50
4.5.1. Dördüncü Küme	51
4.5.1. Beşinci Küme	52
4.5.1. Altıncı Küme	52
4.6. Tartışma ve Yorum	53
5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	56
5.1. Sonuç	56
5.2. Öneriler	60

KAYNAKÇA	62
EKLER	76

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmada değerlendirilen tez ve makale sayıları	29
Tablo 2. Yıllara göre yayın sayıları	31
Tablo 3. Tez ve makalelerdeki atıfların yıllara göre dağılımı	33
Tablo 4. 1974-2009 yılları arasında yapılan yayınlarda en çok atıf alan yazarlar ($n \geq 50$)	36
Tablo 5. Atıf analizi yapılan yazarlar ve bu yazarların eserlerine yapılan atıf sayıları	37
Tablo 6. Ortak atıf matrisi (1974-2009)	39
Tablo 7. En büyük ortak atıflar (1974-2009)	40
Tablo 8. En çok atıf alan yazarların diğer yazarlarla olan en büyük ilk  ortak atıfı ve ortalama ortak atıfları	42
Tablo 9. Stres değeri ile uyumluluk arasındaki ilişki	43
Tablo 10. Birinci kümeye ait ortak atıf matrisi	48
Tablo 11. İkinci kümeye ait ortak atıf matrisi	49
Tablo 12. nc kümeye ait ortak atıf matrisi	50
Tablo 13. Dördüncü kümeye ait ortak atıf matrisi	51

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Ortak atıf analizi	11
Şekil 2. Ortak atıf sayısı	11
Şekil 3. En çok atıf yapılan n yazar için oluşturulan n x n boyutundaki yazar ortak atıf matrisinin gösterimi	26
Şekil 4. $C(n,2) = n! / (n-2)! 2!$ formülasyonu sonucunda bulunan gözeler	27
Şekil 5. Bölümlere göre tez sayıları	32
Şekil 6. Dergilere göre makale sayıları	32
Şekil 7. Ortak atıf sayılarına ilişkin sıklıklar	38
Şekil 8. Kümelerin çok boyutlu ölçekleme haritası üzerindeki görünümü (1974-2009)	45
Şekil 9. Kümeleme analizi sonuçları (dendogram)	47

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. KONUNUN ÖNEMİ

Bilimsel çalışma alanlarının haritalanması ve görselleştirilmesi üzerine gerek Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında gerekse diğer alanlarda yapılan çalışmalar son yıllarda büyük ilgi çekmektedir. Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı, haritalama ve görselleştirme konusunu bir çalışma alanı olarak içermesinden dolayı haritalama ve görselleştirme çalışmalarına en çok konu olan alandır¹ (Zhao ve Strotmann, 2008a).

Haritalama ve görselleştirme çalışmaları ile ilgili literatür incelendiğinde en çok kullanılan yöntemin bibliyometri çalışmalarının özel bir alanı olan yazar ortak atıf analizi olduğu görülmektedir (Bayer, Smart ve McLaughlin, 1990; Chen, 1999; Ding, Chowdhury ve Foo, 1999; Estabrooks, Derksen, Winther, Lavis, Scott, Wallin ve Profetto-McGrath, 2008; Leydesdorff ve Vaughan, 2006; McCain, 1984; Osareh ve McCain, 2008; Tsay, Xu ve Wu, 2003; Warning, Ching ve Toohey, 2008; White, 2003; White ve McCain, 1998; Zhao, 2006; Zhao ve Strotmann, 2008a).

Ortak atıf analizi ile çeşitli disiplinlerin tanımlanması, planlanması ve haritalarının çıkarılması kolaylıkla gerçekleştirilebilir (Yılmaz, 1999). Ortak atıf analizinde, makaleler (Åström, 2007; Small, 1973), yazarlar, dergiler (Ding, Chowdhury ve Foo, 1999; Liu ve Wang, 2005), kelimeler (örneğin, anahtar kelimeler) (Åström, 2002; Ibekwe-SanJuan, 2009), kurumlar, şehirler (Leydesdorff ve Persson, 2010) ve hatta web sayfalarında yer alan bağlantılar (linkler) (Zuccala, 2006) araştırma alanını temsil etmek

---

¹ Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı ile ilgili haritalama çalışmaları için bkz. Åström, 2002; Åström, 2007; Chen, Ibekwe-SanJuan ve Hou, 2010; Ibekwe-SanJuan, 2009; Janssens, Glänzel ve De Moor, 2008; Janssens, Leta, Glänzel ve De Moor, 2006; Klavans ve Boyack, 2011; Leydesdorff ve Vaughan, 2006; White, 2003; White ve McCain, 1998; Zhao ve Strotmann, 2008a; Zhao ve Strotmann, 2008b. Diğer alanlarla ilgili haritalama çalışmaları için bkz. Boyack, Wylie ve Davidson, 2002; Boyack, Börner ve Klavans, 2009; Chen, 2006; Chen, Song, Yuan ve Zhang, 2008; McCain, Verner, Hislop, Evanco ve Cole, 2005; Kreuzman, 2001; Noyons ve Calero-Medina, 2009; Sanz-Casado, Suárez-Balseiro, Iribarren-Maestro, Ramirez-de Santa Pau, de Pedro-Cuesta, 2007; Sillanpää ve Koivula, 2010; Tonta ve Darvish, 2009; Tsay, Xu ve Wu, 2003; Warning, Ching ve Toohey, 2008.

üzere analiz birimi olarak seçilmektedir (Small, 1999). Alanın entellektüel yapısını ve alandaki bilimsel iletişim özelliklerini ortaya koymak üzere, bu birimler arasındaki ilişkiler benzerlik ölçüsü olarak ortak atıf sayıları, analiz araçları olarak da kümeleme analizi ve çok boyutlu ölçekleme gibi analiz teknikleri kullanılarak analiz edilir (Girvan ve Newman, 2002; Hoffman ve Holbrook, 1993; Martinsons, Everett ve Chan, 2001; McCain, 1986; McCain, 1990; White, 1993; Zhao ve Strotzman, 2008a).

Yazar ortak atıf analizinde ise yazarlar analiz birimi olarak alınmakta, yazarlar arası ilişkiler, incelenen alana ilişkin alt çalışma alanları ve yazarların birbirlerine olan yakınlıkları belirlenmektedir. Yazarlar arasındaki ilişkilerin ölçülmesinde ortak atıf sayıları kullanılmakta, araştırma alanının yapısını ortaya çıkarmak için de faktör analizi, kümeleme analizi ve çok boyutlu ölçekleme analizi gibi çok değişkenli analiz teknikleri uygulanmaktadır (Mcintire, 2006, s. 38; Zhao ve Strotzman, 2008a).

Ortak atıf analizi çalışmalarının çok büyük bir kısmı Science Citation Index, Social Sciences Citation Index gibi ticari veri tabanlarından alınmış verilere dayanır (Åström, 2007; Chen, 2006; Osareh ve McCain, 2008; Siilanpää ve Koivula, 2010; Tonta ve Darvish, 2009; Zhao, 2006). Bu çalışmada kullanılan veriler için ticari bir veri tabanının kullanımı mümkün olmadığından, özel bir bibliyografik veri tabanı yaratılmıştır. Ticari veri tabanları yazar ortak atıf analizi yapmaya uygun biçimde geliştirilmediğinden, özel veri tabanı kullanılması ticari veri tabanı kullanımına göre daha avantajlıdır (Eom, 2004, s. 488-489).

1.2. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ VE AMACI

Belli bir bilimsel alanın araştırma örüntülerini (patterns) ve entellektüel özelliklerini ortaya koymak için, o alanda yapılan araştırmalarda en büyük etkiye sahip çalışmaların, en çok çalışılan alt alanların, en fazla atıf alan yazarların vb. incelenmesi gerekmektedir (Åström, 2007; White, 2003; Shiffrin ve Börner, 2004; Small, 1973; Williams, Sochats ve Morse, 1995; Zhao ve Strotmann, 2008a). Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanının entellektüel özelliklerini ortaya koyan uluslararası çalışmalara son yıllarda çok sık rastlanmasına karşın ulusal anlamda söz konusu alan için yapılmış böyle bir çalışma

bulunmamaktadır (Åström, 2002; Åström, 2007; Chen, Ibekwe-SanJuan ve Hou, 2010; Ibekwe-SanJuan, 2009; Janssens, Glänzel ve De Moor, 2008; Janssens, Leta, Glänzel ve De Moor, 2006; Klavans and Boyack, 2011; Leydesdorff ve Vaughan, 2006; White, 2003; White ve McCain, 1998; Zhao ve Strotmann, 2008a; Zhao ve Strotmann, 2008b). Bunun en önemli nedenleri ulusal bir atıf dizininin eksikliği dolayısıyla bu tür araştırmaların emek yoğun bir çalışma gerektirmesi ve kullanılan yoğun istatistiksel yöntemler olarak görülmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanını haritalamayı, diğer bir deyişle literatürdeki ortak atıf davranışlarına göre en çok hangi yazarların ve konuların etkili olduğunu araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, 1974-2009 yılları arasında ulusal literatürde üretilen yayınların yazar ortak atıf analizi yapılmıştır. Çalışmanın amacı Türkiye’deki Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı ile ilgili akademik çalışmalardan hareket ile disiplinin gelişim dinamikleri, özellikleri ve bilimsel statüsünü değerlendirecek kapsamlı bir araştırma yapmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’de Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında 1974 yılından bu yana yayımlanan hakemli makaleler ve lisansüstü tezler araştırma kapsamına alınmıştır.

Bu çalışma, ortak atıf analizi ve görselleştirme çalışmalarının ülkemiz literatürüne uygulanması bakımından yapılmış ilk çalışmadır. Bu yönüyle, bu konuda yapılacak çalışmalar için başlangıç niteliğinde bir çalışma olarak düşünülmektedir. Bunun ötesinde yazar ortak atıf analizi ile elde edilecek sonuçların neler olduğunu göstermesi açısından önem taşımakta, içerik analizi vb. gibi yöntemler dışında ortak atıf analiz yöntemlerinin belli bir disiplindeki konuları belirlemede kullanılabileceğini göstermektedir.

1.3. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLER

Bu çalışmada yanıt aranan sorular şunlardır:

- Türkiye’de Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında yapılan çalışmalarda en çok atıf alan yazarlar kimlerdir?

- Bu çalışmalarda yapılan atıfların yerli/yabancı yazarlar arasındaki dağılımı nasıldır?
- Atıfların tezlere ve makalelere göre dağılımı nasıldır?
- Ortak atıf sayıları en fazla olan yazarlar kimlerdir?
- Türkiye’de yapılan çalışmaların yoğunlaştığı konular hangileridir?
- Ortak atıf sayıları fazla olan tüm yazar ikililerinin aynı kümelerde yer aldıklarını ve aynı konularda çalıştıklarını söylemek mümkün müdür?
- Uluslararası literatürde Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı için yapılmış olan benzer çalışmalara bakarak ulusal literatür ile uluslararası literatür arasında çalışılan konular bakımından bir farklılık var mıdır?
- Belirlenen konularda öne çıkan yazarlar kimlerdir?
- Birden fazla konuda/uzmanlık alanında öne çıkan yazarlar var mıdır?

Araştırmanın temel hipotezi “Türkiye’deki Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün yazar ortak atıf analizi, bu alanda daha çok genel konularda araştırma yapıldığını göstermektedir” şeklinde oluşturulmuştur.

Alt hipotezler ise şu şekildedir:

- Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe daha çok yerli yazarlara ya da Türkçeye çevrilmiş kitapları bulunan yabancı yazarlara atıf verme eğilimi vardır.
- Uluslararası Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürü ile ulusal literatür öne çıkan konular bakımından farklılık göstermektedir.
- Ulusal literatürde belli bir konuda uzmanlaşmak yerine, birden çok konuda çalışma yapılmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Çalışmanın alanını Türk Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürü oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına 1974-2009 yılları arasında Türkiye’deki dört Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) Bölümünde yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri, alanın iki önemli

hakemli dergisi olan *Türk Kütüphaneciliği*, *Bilgi Dünyası* ve *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*'nde yayınlanan makaleler alınmıştır.

BBY Bölümü halen dokuz üniversitede yer almaktadır. Bunlardan araştırma kapsamına alınanlar kuruluşları eskiye dayanan ve kuruldukları günden bu yana eğitimlerine devam eden Ankara,² İstanbul,³ Hacettepe⁴ ve Marmara⁵ Üniversiteleri BBY bölümleridir. Bunların dışında kalan beş bölümden Kastamonu Üniversitesi,⁶ Çankırı Karatekin Üniversitesi,⁷ Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi⁸ BBY bölümleri henüz öğrenci alımına başlamadığından, Yakın Doğu Üniversitesi⁹ ve Atatürk Üniversitesi¹⁰ BBY Bölümleri ise 2008/2009 akademik yılında öğrenci alımına başlamalarına rağmen henüz yüksek lisans programı açmamış olduklarından çalışmanın kapsamı dışında yer almışlardır. 2002/2003 akademik yılından 2008 yılına kadar faaliyet gösteren Başkent Üniversitesi BBY Bölümü de yine bu tarihler arasında yüksek lisans programı açmamış olmasından dolayı çalışmanın kapsamı dışındadır¹¹.

Türk Kütüphaneciliği (TK), Türk Kütüphaneciler Derneği'nin resmi yayın organı olarak 1952 yılından beri yayınlanmaktadır. TK, 1952-1986 yılları arasında *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* (TKDB) adı ile yayınlanmış, 1987 yılından itibaren *Türk Kütüphaneciliği* adını almıştır. *Türk Kütüphaneciliği* 1995 yılında hakemli bir dergi olmuştur¹². Dolayısıyla, bu tarihten önceki gerek *Türk Kütüphaneciliği* dergisi gerekse *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* yayınları kapsam dışı bırakılmıştır.

² <http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/>.

³ http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/bilgi_belge_yonetimi_bolumu.htm. Not: İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1969-1974 yılları arasında öğrenci alımını durdurmuştur.

⁴ <http://www.bby.hacettepe.edu.tr>.

⁵ <http://fef.marmara.edu.tr/index.php?bolum=6>.

⁶ http://www.kastamonu.edu.tr/Akademik/fenedebiyat/Genel_FE.html.

⁷ <http://fef.karatekin.edu.tr/Bilgi%20ve%20Belge%20Yonetimi.aspx>.

⁸ <http://www.fatihisultan.edu.tr>.

⁹ <http://www.neu.edu.tr/?q=node/538>.

¹⁰ http://beta.atauni.edu.tr/university/?lp=DepartmentStatic&b_id=10403&tx=382.

¹¹ http://ilf.baskent.edu.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=43&Itemid=27;
<http://baskent.edu.tr/tarihce.php>.

¹² http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/TKD_rehber.pdf

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği'nin (ÜNAK) resmi yayın organı olan *Bilgi Dünyası*, 2000 yılında hakemli bir dergi olarak yayın hayatına başladığından, bu dergide yayınlanan tüm makaleler çalışmada yer almıştır.¹³

İstanbul Üniversitesi BBY Bölümü tarafından 1987'den itibaren yayınlanmaya başlanan *Kütüphanecilik Dergisi: Belge-Bilgi-Kütüphane Araştırmaları* adlı bilimsel dergi düzenli olarak yayınlanmamasından, şu an yayında olmamasından ve erişiminde yaşanacak zorluklardan dolayı araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.¹⁴

1.5. YÖNTEM

Çalışmada 1974-2009 yılları arasında Türkiye'deki dört BBY Bölümünde (Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi) yayımlanan 372 yüksek lisans ve doktora tezinin erişilebilen 355 tanesi ile *Türk Kütüphaneciliği*, *Bilgi Dünyası* ve *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*'nde yayımlanan 323 bilimsel makalenin kaynakçaları veri olarak kullanılmıştır.

Çalışmada bibliyometrik yöntemlerden ortak atıf analizinin özelleşmiş bir alanı olan ve araştırmanın amacına uygun olarak bir bilimsel alanın entellektüel yapısını ortaya çıkarmak için kullanılan yazar ortak atıf analiz yöntemi kullanılmıştır. Ortak atıf analizi sonuçlarının görselleştirilmesinde çok boyutlu istatistiksel yöntemlerden çok boyutlu ölçekleme ve kümeleme analizi kullanılmıştır.

Yöntem ile ilgili ayrıntılı bilgi Bölüm 3'te verilmiştir.

¹³ <http://www.unak.org.tr/BilgiDunyasi/hakkimizda.htm>

¹⁴ http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/bilgi_belge_yonetimi_bolumu.htm.

1.6. ARAŞTIRMANIN DÜZENİ

Araştırmamız 5 bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde araştırma konusunun önemi, problem ve araştırmanın amacı, araştırmanın soruları ve hipotezler, araştırmanın kapsamı, araştırmada kullanılan analiz yöntemleri ve araştırmanın düzeni ile yararlanılan kaynaklar hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde uluslararası literatürde ortak atıf analizi, yazar ortak atıf analizi, haritalama ve görselleştirme çalışmaları ve Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı üzerine yapılan ortak atıf analizi çalışmaları değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde verilerin toplanması, veri girişi, verilerin temizlenip analize uygun hale getirilmesi ve verilerin analizi için kullanılan yöntemlerden söz edilmiştir.

Dördüncü bölümde 1974-2009 yılları arasında Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanında yayımlanmış 678 tez ve makalenin ortak atıf analizi, çok boyutlu ölçekleme ve kümeleme analizleri sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

Beşinci bölümde çalışmamız kapsamında elde edilen sonuçlar verilmiş ve araştırma sürecinde karşılaşılan zorluklar göz önüne alınarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

1.7. KAYNAKLAR

Araştırma için gerekli teorik bilgileri elde edebilmek için literatür taraması yapılmıştır. Taramada kullanılan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir:

Academic Search Complete-EBSCOHost (1995 -)

ArticleFirst-OCLC (1990-)

Dissertations and Theses –Proquest (1997-)

Ebrary (1995-)

Informaworld (1995-)

JSTOR (1975-)

LISA (Library and Information Science Abstracts) (1969-)

LISTA (Library and Information Science and Technology Abstracts) (1969-)

SAGE (1995-)

ScienceDirect (1997-)

Scopus (1966-)

Springer Link / Kluwer (1993-)

Web of Science (1940-)

Wiley Online Library (1997-)

Tezin yazımında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün “Tez ve Rapor Yazım Yönergesi” kullanılmıştır.¹⁵

---

¹⁵ Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Rapor Yazım Yönergesi’ne http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr/belgeler/Tez_ve_Rapor_Yazim_Yonergesi.pdf adresinden erişilmiştir.

2. BÖLÜM

LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

2.1. GİRİŞ

Bilimsel ya da teknolojik alanların veya disiplinlerin bilişsel ve sosyal yapısını, alanların birbirleri ile ilişkilerini, bu alanlardaki bilimsel aktivitelerde zamanla meydana gelen değişimi ve bu alanlara asıl katkı sağlayan kişileri nicel ve bibliyometrik yöntemler ile ortaya çıkarmayı amaçlayan haritalama/görselleştirme çalışmaları konusunda çok geniş bir literatür mevcuttur. Ortak atıf analizi, haritalama problemi için diğer yöntemlere göre oldukça avantajlı bir çözüm sunar (Moed, 2005, s. 17, 197; Small ve Griffith, 1974). Ortak atıf analiz yöntemlerinden en önemlileri doküman ortak atıf analizi (Small, 1973; Small, 1974; Small, 1977; Small ve Sweeney, 1985; Small, Sweeney ve Greenlee, 1985; Schwechheimer ve Winterhager, 2001), yazar ortak atıf analizi (White ve Griffith, 1981a; McCain, 1990; White ve McCain, 1998), dergi ortak atıf analizi (Boyack, Borner ve Klavans, 2009) ve başlıklarda, özetlerde, anahtar sözcük listelerindeki kavramsal terimler üzerine yapılan ortak kelime analizidir (Noyans, 2004; Callon, Courtial, Turner ve Bauin, 1983; Bhattacharya ve Basu, 1998; Noyons, Moed ve van Raan, 1999; Lewison, 1999; Widhalm, Topolnik, Kopcsa, Schiebel ve Weber, 2001). Bu tür çalışmalar ortak atıf matrislerini analiz ederek, yeni oluşan araştırma konularını ya da “sıcak konu” denilen stratejik olarak önemli konuları, bu konularda öne çıkan yazarları, bu konuların diğer araştırma alanları ya da diğer konular ile ilişkilerini analiz eder (Moed, 2005, s. 17). Bu çalışmalar, bilimin tamamını bir bütün olarak ya da belli disiplinleri, alanları ya da alt alanları ele alabilir (White, 1981).

Haritalama, 1950’li yıllarda ağ çiziminin gelişmesi ve 1960’larda Science Citation Index’in bir veri kaynağı olarak ortaya çıkmasıyla gelişmiştir. “Bilim Tarihinin Yazımında Atıf Verilerinin Kullanımı” (Garfield, 1965) ve “Bilimsel Bildirilerin Ağları” (Price, 1965) başlıklı öncü çalışmalarda Science Citation Index verileri belli alanlardaki gelişim örüntülerinin belirlenmesi için kullanılmıştır. Garfield (1965) genetik alanı için tarihi bir harita oluşturmuştur. Çalışmada, atıf ilişkileri önceki

dokümanlarla daha yeni dokümanları doğrular ile birbirine bağlayacak şekilde kavramsallaştırılmış, bu ilişkilerin toplamından da bir “tarihi harita” geliştirilmiştir. Price (1965) fizik literatürüne ait atıf verilerini bir matris formunda vermiştir. Price (1967) yayımlanmayan bir dizi çalışmasında, fizik alanının yapısını incelemiştir. Bu çalışmalar, atıf verileri kullanarak bilim alanlarının incelenebileceğini kanıtlamıştır. Crane’in kırsal sosyoloji ve matematik uzmanlık alanları üzerine yaptığı çalışmalar alanların yapısını “haritalama” fikrinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Haritalama fikri Crane’in *Invisible Colleges: Diffusion of Knowledge in Scientific Communities* adlı kitabında tartışılmıştır (Crane, 1972; Garfield, 1965; Price, 1965; Rousseau, 2010).

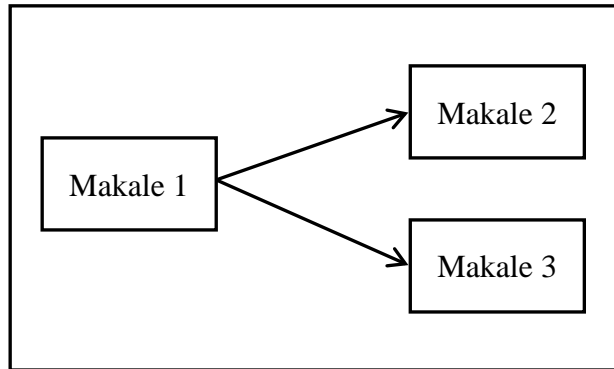
2.2. ORTAK ATIF ANALİZİ

Atıflar (direkt atıf ve bibliyografik eşleme) birçok araştırmacı tarafından dokümanlar arasındaki ilişkilerin tespit edilmesinde kullanılmıştır. Henry Small ve çalışma arkadaşları tarafından geliştirilen ortak atıf analizi, bilimin entellektüel yapısını, araştırma alanlarının birbirine yakınlığını ve alanlar arasındaki bağlantıyı kavramada kullanılan temel bibliyometrik tekniktir (Small, 1973). Moed (2005) ortak atıf analizini, “atıf verisinin bilişsel ya da sosyal yapıların analizinde kullanımı” olarak tanımlamıştır (Moed, 2005, s. 21). Bu tür bibliyometrik ağ analizlerinde analiz birimi olarak bilimsel çalışmalar kullanılır. Amaç, fikirlerin ortaya çıkışlarını ve gelişmelerini izlemek ya da “invisible college”¹⁶ yapısını görmektir. (Bellardo, 1980, s. 231; Crane, 1972; Mullins ve diğerleri, 1977; Small, 1973).

Ortak atıf, bir çift dokümanın, yazarın, derginin yeni bir dokümanda birlikte atıf almasıdır (Griffith, Small, Stonehill ve Dey, 1974). Diğer bir ifadeyle, ortak atıf, bir kaynakta farklı iki yayına, yazara, dergiye birlikte atıf yapılmasıdır (Garfield, 1988; McCain, 1990b). Bu ifadeler Şekil 1’de görselleştirilmiştir. Makale 1’de, Makale 2 ve Makale 3’e birlikte atıf yapılmaktadır.

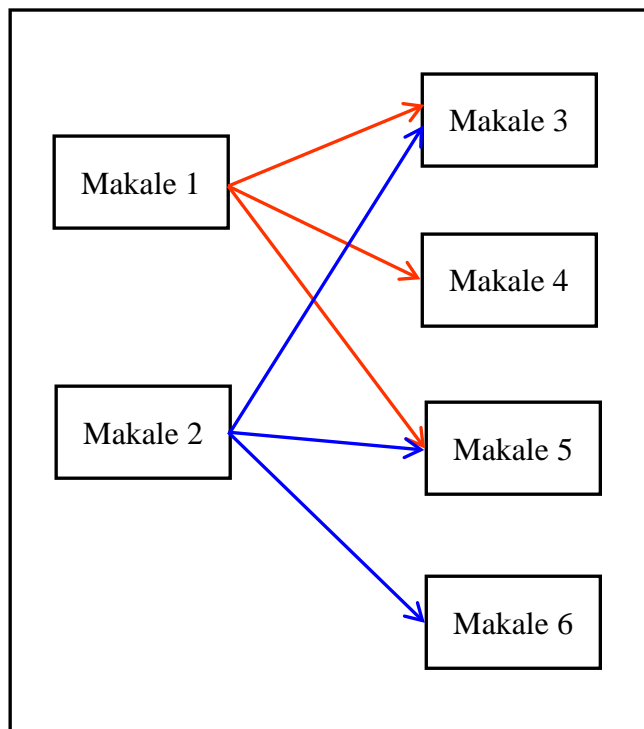
---

¹⁶ Bir disiplindeki/konudaki en tanınmış yazar grubu

Şekil 1. Ortak atıf analizi

Ortak atıf analizi, bir yayında atıf yapılan herhangi iki yayına, yazara, dergiye ortak atıf yapılma sıklığının (ortak atıf sayısının) bulunması ya da diğer bir deyişle iki kaynağın birlikte atıf gösterilme sayısıdır (Mcintire, 2006, s. 32; Okubo, 1997; White, 2003). Şekil 2, ortak atıf sayısına ilişkin bir gösterimdir.

Şekil 2. Ortak atıf sayısı

Şekil 2’de Makale 1’de, 3. ve 4., 3. ve 5., 4. ve 5. makalelere ortak atıf yapılmıştır. Benzeri bir biçimde Makale 2’de, 3. ve 5., 3. ve 6., 5 ve 6. makalelere ortak atıf yapılmıştır. Makale 3 ve Makale 5 biri Makale 1’den diğeri de Makale 2’den gelmek üzere iki ortak atıf almışlardır. Buna göre Makale 3 ve Makale 5’in ortak atıf sayısı ikidir (Ikpaahindi, 1985; Moed, 2005, s.117; Yılmaz, 1999).

Ortak atıf, yayınların atıf örüntülerinde zamanla meydana gelen değişiklikleri inceler (Eom, 2009, s. 1) ve yayınların öz ve konu yönünden birbirine benzerliği hakkında bir fikir verir (Al ve Tonta, 2004; Small, 1973). Ortak atıf analizinin temeli şudur: Bir doküman çiftinin ortak atıf alma sayısı ne kadar büyükse, bu iki dokümanın içerikleri o kadar birbirine benzerdir, bu iki doküman birbiriyle o derece ilişkilidir (Bellardo, 1980, s. 231; Crane, 1972; Mullins ve diğeri, 1977; Small, 1973). Ortak atıf, iki bibliyografik künyeye yeni bir doküman tarafından birlikte atıf yapılması durumunda, bu iki bibliyografik künyenin kendi içlerinde bağlantılı oldukları felsefesine dayanmaktadır. Ne kadar çok ortak atıfta bulunulursa söz konusu iki makalenin ortak atıf sayısı (gücü) o kadar artar (Al, 2008; Garfield, 1988, Ikpaahindi, 1985). A ve B dokümanları bir başka dokümanda birlikte atıf alıyorsa, bu iki doküman aynı araştırma alanına aittir. İki doküman ne kadar çok birlikte atıf alıyorsa, o derece birbirine benzerdir. Dolayısıyla, dokümanları birbirlerine benzerliklerini baz alarak kümelersek, alanın yapısını buluruz (Persson, 1994). Ortak atıf gücünün fazla olması için, çok sayıda yazarın bu iki çalışmaya atıf yapmış olmaları gerekmektedir. Ortak atıf, atıf veren yazarlar tarafından belirlenir. Bu sebeple de bu örüntüler zamanla değişebilir. Ortak atıf örüntüleri, alanın entellektüel yapısı ve alandaki araştırma konuları değiştikçe değişir (Small, 1973).

Türkiye’de 1990’lı yıllarda yönetim alanının yapısını ortak atıf analizi yöntemiyle inceleyen Üsdiken ve Erden (2002), ortak atıf analiz yöntemini şu şekilde açıklamaktadırlar: Ortak atıf analizinde ilk olarak, incelenen alanda belirlenen bir sayının üzerinde atıf alan kaynaklar saptanmaktadır. İkinci aşamada, bu kaynaklardan herhangi ikisine beraber atıf veren makalelerin sayısı belirlenmektedir. Üçüncü olarak da yine belirlenen ortak atıf sayısının üstünde atıf alan kaynak çiftleri arasında ortak

kaynaklar bulunduğu takdirde bunlar birleştirilerek atıf ağları elde etmek mümkün olmaktadır (Üsdiken ve Erden, 2002).

Ortak atıf analizine olan ilgi 1970’li yıllarda ortaya çıkmıştır. Ortak atıf analizi (co-citation analysis), “co-mention analysis” adıyla 1968 yılında Karl Erik Rosengren tarafından ortaya atılmıştır (Rosengren, 1968). İlk ortak atıf analizi çalışması Marshakova ve Small tarafından 1973 yılında yapılmıştır (Small, 1973). Ortak atıfı açıklamayı amaçlayan Small (1973), parçacık fiziği literatüründe yüksek atıf almış makaleleri ve bunların ortak atıf sıklıklarını kullanarak doküman ortak atıf haritasını çıkarmıştır. Makalelerin ortak atıf sayıları ve ortak atıf gücü Science Citation Index kullanılarak belirlenmiştir. Haritadaki kutucuklar parçacık fiziğinin belli bir uzmanlık alanında atıf almış makaleleri, kutucuklar arasındaki çizgilerin sayısı ise iki makale arasındaki ortak atıf gücünü temsil etmektedir. 1974’te Small ve Griffith (1974a, 1974b) haritalamayı daha geniş bir veri seti ile yapmışlar ve yapıları görüntülemek için “Çok Boyutlu Ölçekleme” tekniğini kullanmışlardır. Dokümanlar arasındaki benzerlik derecesinin ölçülmesinde ortak atıf sayısı kullanılmıştır.

Ortak atıf sayısı belli bir alan için çekirdek literatürün belirlenmesinde kullanılabilir. Ortak atıf sayıları, belli bir bilim dalına ait yapının çalışılmasına da olanak sağlamaktadır. Anahtar makaleler arasındaki bağlantıların örüntüleri o alan için bir yapıya da harita ortaya çıkarır. Bu harita daha sonra alandaki değişimi gözlemlemek için kullanılabilir. Ortak atıflar, bilimsel alanların gelişimlerinin görüntülenmesi ve alanlar arasındaki ilişkilerin derecesinin değerlendirilmesi için bir araç sağlar (Small, 1973).

Bir alana ilişkin entellektüel yapıyı haritalayan ortak atıf analizi birçok farklı yöntemle yapılabilir (bibliyografik eşleme, yazar ortak atıf analizi, dergi ortak atıf analizi ve ortak kelime analizi). Bunlardan en temel olan ikisi doküman ortak atıf analizi ve yazar ortak atıf analizidir (Eom, 2004, s. 490).

2.2.1. Doküman Ortak Atıf Analizi

Doküman ortak atıf analizi, belli dokümanların yeni dokümanların hazırlanmasında birlikte kullanılması temeline dayanır (White ve Griffith, 1982). Doküman ortak atıf analizinde seçilmiş bir doküman kümesi analiz edilir. Söz konusu doküman kümesindeki dokümanlar dergi makalesi, kitap, bildiri vb. gibi yayınlar olabilir. (Eom, 2004, s.290). Ortak atıf kullanılarak oluşturulan doküman kümeleri önemli araştırma alanlarının belirlenmesinde ve bu alanların kendi iç yapılarının incelenmesinde kullanılabilir (Small ve Griffith, 1974). Doküman çiftlerinin ortak atıfları dokümanların birbirine olan uzaklığını belirtir ve belli gruplarda kümelenmesine olanak sağlar (White, 1981).

Doküman ortak atıf analizi bilimsel literatürün entellektüel yapısını haritalamayı konu alan birçok çalışmada kullanılmıştır (Griffith, Small, Stonehill ve Dey, 1974; Small ve Garfield, 1985; Small ve Griffith, 1974; Small, Sweeney ve Greelee, 1985; Small ve Sweeney, 1985; White ve McCain, 1989). Bu alanlardan biri de Kütüphanecilik ve Bilgibilimdir (Hjorland ve Albrechtsen, 1995; Persson, 1994; Saito, 1984; Small, 1981).

Janssens ve diğerleri (2006), 2002-2004 yılları arasında beş Kütüphanecilik ve Bilgibilim dergisinde çıkan tam metin makaleleri, Åström (2007) ise 1990-2004 yılları arasında alandaki 21 dergide çıkan makaleleri ve bu makalelerin atıflarını incelemiştir. İki çalışmada da ilişkilerin görselleştirilmesi çok boyutlu ölçekleme ve kümeleme teknikleriyle yapılmış, analiz birimi olarak makaleler kullanılmış ve makaleler arası bağlantılar ortak atıflar ile ölçülmüştür. Janssens ve diğerleri (2006) çalışmalarında Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı için altı küme belirlemiştir. Bunlar bibliyometri-1, patent, bibliyometri-2, bilgi erişim, webometri ve sosyal bilimler kümeleridir. Åström (2007)'un çalışmasında ise aynı alandaki en önemli konular bilgi arama ve bilgi erişim konusu ile bibliyometri konusudur.

2.2.2. Yazar Ortak Atıf Analizi

1981’de White ve Griffith (1981a, 1981b) tarafından geliştirilen ve bilimin entellektüel yapısını izlemeye yeni bir araç olan “yazar ortak atıf analizi” ortaya çıkmıştır. Yazar ortak atıf analizinin amacı, bilimin çeşitli alanlarını ortak atıf almış yazarlara göre haritalamaktır (White, 2003). Bu yöntem, bir akademik disiplindeki entellektüel yapının belirlenmesinde doküman ortak atıf analizine göre daha genel bir yöntemdir (Bayer, Smart ve McLaughlin, 1990; McCain, 1990; Osareh, 1996; White and Griffith, 1981a; White ve Griffith, 1981b; White ve McCain, 1998). Yazar ortak atıf analizi, iki bilim insanı ne kadar çok birlikte atıf alıyorsa, aralarındaki ilişkinin o derece yakın olduğunu varsayar. Bir haritada yazarları temsil eden noktaların birbirine olan yakınlığı, yazarların birbirine benzerliğini yansıtır (McCain, 1990; Persson, 1994). Yazar ortak atıfları kullanılarak yapılacak bir harita, yayınları birlikte kullanılan yazarları kümeleyerek yazarlar arasındaki sosyal yapıyı gösterir (Mcintire, 2006, s. 19).

Yazar ortak atıfı, bir makalenin kaynakçasında farklı iki yazarın herhangi birer eserine birlikte atıf yapılması ile ortaya çıkar. Yazar ortak analizinde veri kaynağı yazarlardır (oeuvres), diğer bir deyişle yazar ortak atıf analizi yazarları (oeuvres) haritalar (White ve Griffith, 1982; White ve McCain, 1998). Yazar ortak atıf analizi çalışmalarında yazardan kastedilen bir yazara ait çalışmaların tümü ya da bir kısmıdır (oeuvres) (Eom, 2004, s. 490). Diğer bir deyişle, yazar ortak atıf haritası üzerinde gördüğümüz bir yazar ismi bir kişiye değil, o kişi tarafından kaleme alınmış eserlerin bir kümesine karşılık gelmektedir (White ve Griffith, 1981a; White ve McCain, 1998, s.327).

Yazar ortak atıf analizinde ilk adım haritalanacak yazarların seçimidir. Çalışılan alanda en yüksek atıf almış yazarlar haritalanacak yazarlar olarak seçilir (White ve McCain, 1998, s.330; Osareh ve McCain, 2008). Yazar ortak atıf analizi haritasında en çok atıf alan yazarlar görüntülenir (White ve McCain, 1998, s. 329). Yazar ortak atıf analizi için girdi, seçilen yazar çiftlerinin birlikte atıf alma sayısıdır. Çalışmaları genellikle benzer olan ve sonraki dokümanlarda tekrar tekrar birlikte atıf gösterilen yazarlar, harita üzerinde birlikte kümelenme eğilimindedir (White ve McCain, 1998). Aynı grup içerisindeki tüm yazarlar ve birbirine yakın konumda olanlar benzer ortak atıflara

sahiptir. En uzaktaki yazarların ise ya ortak atıf sayıları çok düşüktür ya da hiç birlikte atıf almamışlardır (White ve Griffith, 1981a). Satır verileri, seçilmiş yazar çiftlerinin hangi çalışmalarının atıf aldığına bakılmaksızın, birlikte atıf alma sayılarıdır (White ve McCain, 1998, s. 327). Yazarları temsil eden noktaların harita üzerindeki yakınlığı, yazarların çalıştıkları konular bakımından birbirlerine benzerlikleriyle ilişkilidir (White ve McCain, 1998, s. 329). Yazar ortak atıf analizinde, iki boyut üzerinde konumlanmış yazar kümeleri bir disiplindeki uzmanlık alanları olarak yorumlanabilir (White, 1990).

Yazar ortak atıf analizi, bir alanın bugün nasıl görüldüğü ya da gelecekte nasıl görüneceğini değil, belli bir zaman önce nasıl görüldüğünü resmeder (De Mey, 1982). Yazar ortak atıf analizinin geçerliliğini test etmenin en iyi yolu, hakkında bilgi sahibi olunan ya da en azından fikir yürütülebilecek bir alanı haritalamak için kullanılmasıdır. (White ve McCain, 1998, s. 327; White, 2003).

Ortak atıf almış dokümanlar yerine ortak atıf almış yazarlarla çalışmanın avantajları şu şekilde sıralanabilir:

- Doküman seçimi, özellikle yüksek atıflı olabilecek doküman çiftlerinin seçimi, alanla ilgili önbilgi gerektirir (White ve Griffith, 1981a).
- Dokümanlar yazarlara göre daha küçük ölçekli analiz birimleridir. Bir alanı 30-40 doküman ile resmetmeye çalışmak, aynı sayıdaki yazarla bu işi yapmaya göre daha zordur (White ve Griffith, 1981a).
- Yazar ortak atıf analizi sonuçlarının yorumlanması, yazar kümelerinin, neyi temsil ettiğinin belirlenmesine dayanır (McCain, 1990).

White ve Griffith (1981a) yazar ortak atıf analizi yönteminin kullanıldığı ilk çalışmadır. Bu çalışmada, bilimin belli bir alanının haritalanmasının, yazarların analiz birimi ve yazar çiftleri arasındaki ortak atıfların yazarlar arasındaki uzaklığı belirten bir değişken olarak alınmasıyla yapılabileceği gösterilmiştir. Böylece, yazar ortak atıf analizi bilim adamlarının entelektüel yapısını anlamaya katkı sağlayacak yeni bir yöntem olarak literatüre girmiştir. Bu makalede 39 bilgilimci ele alınmaktadır. O yüzden bir yazar ortak atıf analizi çalışmasıdır. Makalede her bir yazarın listedeki tüm diğer yazarlarla

olan ortak atıf sayıları belirlenmiş, her bir yazarın diğer tüm yazarlarla arasındaki Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve MDSCAL'a (çok boyutlu ölçekleme) girilmiş, aynı zamanda ortogonal faktör analizi (varimax döndürme yöntemi ile) kullanılmıştır. Çalışmada 39 bilginimci 1974-1979 (SSCI) yılları arasında aldıkları ortak atıflara göre haritalanmıştır (MDSCAL haritası). Harita üzerinde Johnson kümelemesi kullanılarak iki boyutlu harita netleştirilmiştir. Elde edilen harita(lar), bilginim alanındaki belirgin yazar gruplarını, bu yazar gruplarının birbirlerine göre konumlarını (grup içi konumlarını), tüm alan içindeki (tüm alana göre, merkezilik vb) konumlarını ve harita eksenlerine göre konumlarını göstermektedir. Haritanın merkezinde bibliyometri üzerine çalışan yazarlar yer almış, bibliyometri etrafında ise bilimsel iletişim ve bilgi erişim konularında çalışan yazarlar konumlanmıştır. Bunun nedeni, bu alandaki yazarların "bilimsel iletişim" ve "bilgi erişim" konusunda yazarlarla ortak atıf alıyor olmalarıdır. "genel teori" kümesi, "bibliyometri" kümesiyle de "bilgi erişim" kümesiyle de güçlü bağları olan bir kümedir. "Bilimsel iletişim" kümesi ile "bilgi erişim" kümesi en az ortaklığa sahiptirler. Merkeze en yakın yazarlar olan Brookes ve Kochen, alanın yüksek temsil gücüne sahip iki yazardır. Price, bilimsel iletişim alanındaki en merkezi yazar iken Brookes, bibliyometride; Saracevic genel teoride; Salton ise bilgi erişimde en merkezi yazardır. Bu, onların komşu kümelerdeki yazarlar ile her yönde ortak atıflı olduğunu göstermektedir. Shannon, diğer yazarlarla arasındaki yüksek korelasyon sayısı en az olan yazardır. Shannon'ın Bilginim alanı ile olan bağı ortak atıf analizi sonuçlarına göre önemsiz bulunmuştur (White ve Griffith, 1981a). Çalışmadan elde edilen harita bilginim alanının, White ve McCain (1989) çalışmasında da değinildiği gibi, iki alana ayrıldığını (bibliyometri ve bilgi erişim) kanıtlar niteliktedir. Bu çalışma ile birlikte, bilimsel çalışma alanlarına ait entellektüel yapının ortaya çıkarılmasında yazar ortak atıf analizi yöntemi kullanılmaya başlanmış ve bu yöntem Kütüphanecilik ve Bilginimin önemli bir çalışma alanı olmuştur (White ve McCain, 1989).

White ve Griffith (1982) bir diğer çalışmalarında "bilim, teknoloji ve toplum araştırmaları" literatürünün yapısını yazar ortak atıf analizi ile analiz etmişlerdir. Bu yazarlar arasında bazı bilginimciler de yer almıştır.

White ve Griffith'in (1981a, 1981b, 1982) çalışmalarından itibaren yazar ortak atıf analizinin gösterimi iki boyutlu haritalar ile yapılmaya başlanmıştır. Yazar ortak atıf analizinde birçok haritalama tekniği denenmiştir. Yazar çiftlerinin ortak atıf sayıları ile Pearson korelasyon katsayıları girdi olarak kullanılabilir. Çıktı ise çok boyutlu ölçekleme, kümeleme, faktör analizi gibi çok değişkenli istatistiksel analiz yöntemleri kullanılarak elde edilmiş görüntülerdir (White, 2003).

McCain (1984) yazar ortak atıf analizini yeni ortaya çıkan teorik grupları, var olan grupların ayrıklık derecelerini ve araştırmacıların bu gruplar arasındaki hareketlerini (kayma-paradigm shift) belirlemede kullanmıştır.

Ortak atıf çalışmalarının alanların entellektüel yapılarını temsil ettiği varsayılır. McCain (1986) bu varsayımın geçerliliğini test etmek üzere makroekonomi alanındaki 41 yazara ait 6 yıllık ortak atıf verileri (1978-1982, SSCI) ile genetik alanındaki 49 yazara ilişkin 6 yıllık ortak atıf verilerini (1979-1983, SCI) karşılaştırmıştır. İki boyutlu haritaların oluşturulmasında metrik olmayan çok boyutlu ölçekleme (ALSCAL) ve Johnson'un kümelemesi kullanılmış, ortak atıf haritaları arasındaki uyum kanonik korelasyon ile değerlendirilmiştir. Ortak atıf almış yazar çiftleri arasındaki benzerliğin bir ölçüsü olarak Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Oluşan kümelerin geçerliliğini test etmek için 14 makroekonomist ve 15 genetikçi ile görüşülmüştür (similarity judgement). İki alanda da ortak atıflı yazarlara göre oluşturulan haritalar ile yazarların görüşlerine göre oluşturulan haritalar arasında anlamlı bir uyum gözlenmiştir. Sonuç olarak, yazar ortak atıf analizinin alanların entellektüel yapılarını haritalamada geçerli bir ölçüm olduğu bulunmuştur. Bu çalışma, yazar ortak atıf analizine dayanarak oluşturulan haritaların alanların entellektüel yapılarını temsil ettiği varsayımının geçerliliğini sınamaya yönelik ilk girişimdir (McCain, 1986).

Persson'un (1994) *Journal of the American Society for Information Science* dergisinde yayımlanan 209 makaleyi (1986-1990) yazar ortak atıf analizi kullanarak analiz etmiştir. Analiz birimi atıf verilmiş yazarlardır. Yazar ortak atıf analizi, en azından iki makale tarafından atıf verilmiş olan 490 yazara dayandırılmıştır. Ortak atıf sıklıkları temel alınarak 62 yazara ilişkin bir harita oluşturulmuştur. Haritanın sol tarafı tanınmış

bibliyometricileri, sağ tarafı bilgi erişim araştırmacılarını göstermektedir (Persson, 1994).

Birçok yazar ortak atıf analizi çalışması klasik (geleneksel) yazar ortak atıf analiz tekniği ile yürütülmüştür (McCain, 1990; White ve McCain, 1998; Sandstrom, 2001; Kreuzman, 2001). Son yıllarda yazar ortak atıf analizinde kullanılabilir alternatif yöntemler üzerine çalışılmaktadır. Bazı çalışmalar yazar gruplarının haritalanması için kullanılabilir yeni yöntemleri konu almaktadır (Chen, 2006; White, 2003). Bazı çalışmalar da klasik yazar ortak atıf analizinde kullanılabilir istatistiksel yöntemler üzerine odaklanmaktadır (Ahlgren, Jarvening ve Rousseau, 2003; Leydesdorff ve Vaughan, 2006). Bazı çalışmalarda ise kullanılabilir yeni atıf analizi veri kaynakları üzerine çalışılmaktadır (Scheinder, Larsen ve Ingwersen, 2007; Zhao, 2006).

Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanının haritasının çıkarıldığı ilk yazar ortak atıf analizi çalışmaları Tudjman, Tudor-Silovic, Boras ve Milas-Brokovic (1988) ve Karki (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. White ve McCain'in (1998) çalışması bu tarihe kadar yapılan en kapsamlı yazar ortak atıf analizi çalışmasıdır. Çalışmada bilgibilim alanının entellektüel taslağının çıkarılması amaçlanmıştır. Bilgibilim alanına ilişkin olarak uluslararası literatürde yer alan dergilerden en çok atıf alan 12 çekirdek dergide 1972-1995 yılları arasında yayımlanan tüm makalelerin yazarları atıf sayılarına göre sıralanarak (DIALOG-RANK) ilk 120 yazar alınmıştır. Ortak atıf sayıları ($120 \times 119 / 2 = 7140$ yazar çifti için) elde edildikten sonra, 120 yüksek atıflı bilgibilimciye ilişkin uzmanlık gruplarını görüntülemek için çok boyutlu ölçekleme, hiyerarşik kümeleme ve faktör analizi kullanılmış, bilgisayar teknikleri kullanılarak haritalar oluşturulmuş, alanın 24 yıllık yapısı ve gelişimi görselleştirilmiştir. Bu çalışma ile bilgibilime katkı sağlayan yazarlar ve disiplinler belirlenmiştir. Yirmi dört yıllık zaman dilimi 8 yıllık 3 döneme ayrılmış (1972-1979, 1980-1987, 1988-1995), her bir dönem için 120 yazar içinden en yüksek ortalama atıf sayısına sahip ilk 100 yazar seçilerek 75 yazarın 3 haritada da yer alacak kadar yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmüştür (kanonik 75 yazar). Böylece dönemler boyunca yazarların etkinliği ve saygınlığı, yazarların konumlarında oluşan değişiklik ya da durağanlıklar gözlenmiş, dönemlere göre konumları önemli ölçüde değişen yazarlar saptanmıştır. Ayrıca, birbirini takip eden

dönemler yeni ortaya çıkan alanları ve bu alanlarda çalışan yazarları da ortaya çıkarmaktadır. Bilgibilimin iki önemli çalışma alanı bilgi erişim ve bibliyometri (özellikle atıf analizi ve bilimmetri) olarak bulunmuş ve bu alanların gelişimi izlenmiştir. Çalışmanın önemli bulgularından biri, alanda 1980’li yıllarda gözlenen paradigma değişimidir (White ve McCain, 1998).

White’in (2003) çalışmasında, White ve McCain (1998) verileri PFNET ile tekrar haritalanmış ve sonuçlar birbirine çok yakın bulunmuştur (White, 2003). Zhao ve Strotmann (2008a) klasik yazar ortak atıf analizi yerine faktör analizinde dik ve eğik döndürme metodlarını kullanarak, Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanının 1996-2005 yıllarına ait haritasını çıkarmışlardır. Bu haritada, Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı için en belirgin konuların bibliyometri ve atıf analizi konuları olduğu bulunmuş, ayrıca Webometri konusunun özellikle 1996-2000 yıllarında bibliyometri konusu içerisindeki önemli bir çalışma alanı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Zhao ve Strotmann (2008b) bir diğer çalışmalarında ise Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı için beş temel çalışma alanı bulmuşlar ve bu alanları kullanıcı araştırmaları, atıf analizi, bilgi erişim, webometri ve görselleştirme olarak adlandırmışlardır. White ve McCain (1998) çalışmasının üzerinden geçen on yıla rağmen bibliyometri (atıf analizi) ve bilgi erişim konularının alanda etkisini sürdürdüğü görülmektedir.

Ibekwe-SanJuan (2009), makalelerin başlık ve özlerindeki kelimelerden yola çıkarak içerikleri üzerine bir analiz yapmış, bu analiz ile bilgi erişim ve atıf analizi konularının bilgibilim alanındaki etkilerinin devam ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Özetle, yazar ortak atıf analizi ile yapılan şey, alandaki etkili yazarların belirlenmesi ve bu yazarlar arasındaki ilişkilerin görüntülenmesidir (White ve McCain, 1998). Yazar ortak atıf analizi her disipline veya her alana uygulanabilmektedir (Bayer, Smart ve McLaughlin, 1990; Boyack, Börner ve Klavans, 2009; Chen, 2006; Chen et al. 2008; Eom, 1996; Hoffman ve Holbrook, 1993; Kreuzman, 2001; McCain, 1982; McCain, 1986; White ve McCain, 1998, s. 327).

2.2.3. Diğer Ortak Atıf Analiz Yöntemleri

Doküman ortak atıf analizi ve yazar ortak atıf analizi dışında yaygın kullanıma sahip diğer iki ortak atıf analiz yöntemi ortak kelime analizi ve dergi ortak atıf analizidir. Boyack, Börner ve Klavans'ın (2009) çalışmaları dergi ortak atıfları baz alınarak yapılmış bir haritalama çalışmasıdır. Liu ve Wang'ın (2005) çalışmasında nüfus bilim alanının entellektüel yapısı bu alanla ilgili 65 dergi kullanılarak çıkarılmıştır. Ding, Chowdhury ve Foo (1999), bilgi erişim alanındaki bilimsel iletişimde dergilerin rolünü görmek amacıyla dergi ortak atıf analizini kullanmışlardır.

Small ve Griffith'in (1974) çalışmasında, iki fizik kümesi kelime kullanımlarına göre incelenmiştir. Toplam 1832 dokümanı atıf gösteren tüm dokümanların başlıkları analiz edilmiştir. Başlıklardaki kelimelerden bir kelime listesi oluşturulmuş, bu listeden "kelime profilleri" yaratılmıştır. Atıf verilmiş her bir doküman için en sık beraber bulunan 4 kelime seçilmiş ve kelime profilleri incelenerek, konu değişiminin nasıl olduğu (ağ içerisinde hareket edildikçe çalışılan konuların nasıl değiştiği) incelenmiştir (Small ve Griffith, 1974).

Kopsca ve Schiebel'in (1998) çalışmasında ise ortak kelime analizi (co-word analysis) yapılmış ve ortak kelime haritaları elde edilmiştir. Ortak kelime matrislerinin grafiksel temsili için yapılacak şey, anahtar kelimelerin makalelerdeki birlikteliklerine göre iki boyutlu bir diyagramda gruplandırılmasıdır. Çok boyutlu ölçekleme literatürde ortak kelime haritalarının oluşturulmasında sıklıkla kullanılan bir araçtır (Kopsca ve Schiebel, 1998).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün yazar ortak atıf analizini yaparak bu literatürü haritalamaktır. Bu analizi gerçekleştirmek için şu adımlar izlenmiştir:

- Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe belirlenen zaman diliminde belirlenen kriterlere sahip olan tüm yayınlar toplanmış,
- Bu yayınlara ait atıflar bir Excel dosyasına girilmiş,
- Veri girişi tamamlandıktan sonra veriler standart bir forma getirilmiş,
- En çok atıf alan yazarlar belirlenerek ayrı birer Excel dosyasına (sadece ID ve yazar adı yer alacak şekilde) aktarılmış,
- En çok atıf alan yazarlardan oluşturulan Excel dosyalarında yazılan makrolar çalıştırılarak, ilgili veri setine ilişkin her bir yazarın diğer yazarlarla birlikte atıf alma sayılarını gösteren “yazar ortak atıf matrisi” bulunmuş,
- Yazar ortak atıf matrisleri yapılan analizlerde (kümeleme analizi, çok boyutlu ölçekleme analizi) girdi veri seti olarak kullanılmıştır.

3.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Çalışmada 1974-2009 yılları arasında Türkiye’deki dört Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde yapılan 372 yüksek lisans ve doktora tezinden erişilebilen 355 tanesi ile *Türk Kütüphaneciliği*, *Bilgi Dünyası* ve *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*’nde yayımlanan 323 bilimsel makalenin kaynakçaları veri olarak kullanılmıştır.

Türk Kütüphaneciliği, *Bilgi Dünyası* ve *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*’nde yayımlanan makalelerin tam metinleri bu dergilerin web sayfalarından

indirilmiştir.¹⁷ *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*'nin web sayfasında bulunamayan makaleler Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanlığından temin edilmiştir.

Tezler için öncelikle Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi web sayfasından¹⁸ faydalanılarak her bölüm için birer liste oluşturulmuştur. Bu listelerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve varsa eksikliklerin giderilmesi için Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi katalog tarama sistemlerinden yararlanılmıştır.¹⁹ Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tez listesine bölümün “Öğrenci Bilgi Sistemi”nden ulaşılmıştır.²⁰ Marmara Üniversitesi katalog taramasında tezlerin toplu olarak taranmasından sonuç alınamadığı için Marmara Üniversitesi Kütüphanesi Danışma Kaynakları ve Tezler Bölümü sorumlusu Uzman Yazbahar Tabak ile birlikte çalışılarak Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tez listesine son hali verilmiştir. Tez listeleri Ek 1-4’te verilmiştir. Marmara Üniversitesi tezlerinden ikisine, İstanbul Üniversitesi tezlerinden 10’una ve Ankara Üniversitesi tezlerinden de beşine ulaşılamamıştır. (Ulaşılamayan tezler ekli listelerde belirtilmektedir.) Hacettepe Üniversitesi tezlerinin tümüne ulaşılmıştır.

---

¹⁷ Sırasıyla <http://tk.kutuphaneci.org.tr/index.php/tk/issue/archive>; <http://www.unak.org.tr/BilgiDunyasi/tumsayilar.htm>; <http://www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr/>.

¹⁸ <http://tez2.yok.gov.tr/>.

¹⁹ <http://papyrus.ankara.edu.tr/web/catalog/search.php?adv=1&lst=1>, <http://www.kutuphane.istanbul.edu.tr/library/default.htm>.

²⁰ <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bilgisistemi/aktezler.asp>.

Ek 1-4'teki listelerde yer alan tezlerden öncelikle YÖK Tez Tarama Merkezinde tam metni olanlar indirilmiştir. YÖK Tez Tarama Merkezinde tam metni olmayan tezler bölüm ya da ilgili okulların kütüphanelerinden temin edilmiştir. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tezlerinin büyük çoğunluğu tam metin olarak bölüm web sayfasında bulunmaktadır. Diğer üç bölümle yapılan görüşmeler sonucunda tezlerin bu bölümlerde elektronik olarak tutulmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Elektronik olarak temin edilemeyen tezler söz konusu üniversitelerin kütüphanelerinden fotokopi yoluyla sağlanmıştır. Fotokopi yoluyla sağlanan tezlerin kaynakçaları taranarak, Adobe FineReader 9.0 programı vasıtasıyla karakter tanımları yapıp (Optical Character Recognition – OCR) MS Word formatına çevrilmiş ve veri girişine uygun hale getirilmiştir.

3.3. VERİ GİRİŞİ

Veri girişi için Microsoft Office Excel 2010 ve PASW Statistics 18 programları kullanılmıştır. Toplanan veriler için iki ayrı veri tabanı oluşturulmuştur. İlk oluşturulan veri tabanında öncelikle her kaynağa bir numara (1'den 678'e kadar) verilmiş ve bu kaynakların yazar, yayın yılı, yayın türü (makale/tez), yayın adı (Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, *Türk Kütüphaneciliği*, *Bilgi Dünyası*, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*) ile tezler için danışman ve derece (yüksek lisans/doktora), makaleler için cilt ve sayı bilgileri girilmiştir. Analizde kullanılan ikinci veri tabanına toplanan 678 tez ve makalenin kaynakçaları girilmiştir. İkinci veri tabanında atıf yapılan kaynakların yazar, yıl, başlık, kaynak türü (makale, kitap, tez, web sayfası vb.), makale ise yayımlandığı dergi, bildiri ise sunulduğu toplantı vb. bilgileri yer almaktadır. İkinci veri tabanında toplam 43.836 adet veri yer almaktadır. Diğer bir deyişle 678 kaynaktaki atıf yapılan toplam yayın sayısı 43.836'dır.

3.4. VERİLERİN TEMİZLENMESİ VE ANALİZE UYGUN HALE GETİRİLMESİ

Veri girişinden sonra veriler temizlenip atıflar (yazar adları, eser adları vb.) standart bir biçime getirilmiştir. Analizin yapılabilmesi için verilerin bir dizi işlemde geçirilmesi gerekmiştir. Öncelikle yazar atıf sıklıkları hesaplanıp ilgili dönemde en fazla atıf yapılan yazarlar belirlenmiştir. Bu yazarların atıfları tek tek incelenerek bazı atıfları analiz dışı bırakılmıştır. Bunlar o kişilerle yapılan görüşmelere, sözlüklere, bibliyografyalara, dizinlere vb. kaynaklara yapılan atıflardır. Analiz dışı bırakılan atıflar Ek 5'te verilmiştir.²¹

3.4.1. Yazar Ortak Atıf Matrisi

Yazar ortak atıf matrisi kümeleme analizi ve çok değişkenli ölçekleme analizi için girdi olarak kullanılmıştır. Belirlenen bir eşik değerinden daha fazla sayıda atıf alan n sayıda yazar belirlendikten sonra, bu yazarlara ilişkin kayıtlar yalnızca atıf yapılan yazar adı ve atıf yapan kaynağın bilgilerini tutan ID numarası yer alacak şekilde ayrı bir Excel dosyasına aktarılmış ve n sayıdaki yazarın birbirleri ile olan ortak atıf sayılarını gösteren Şekil 1'deki gibi $n \times n$ boyutundaki temsili matris gibi bir matrisin bulunması için Excel'de yazılan bir makro kullanılmıştır (Ek 6).

---

²¹ Daha ayrıntılı liste için: <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledaduzyol/index.asp?d=22.html&dil=tr>

	1	2	3	...	n
1	(1,1)	(1,2)	(1,3)	...	(1,n)
2	(2,1)	(2,2)	(2,3)	...	(2,n)
3	(3,1)	(3,2)	(3,3)	...	(3,n)
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
n	(n,1)	(n,2)	(n,3)	...	(n,n)

Şekil 3. En çok atıf yapılan n yazar için oluşturulan $n \times n$ boyutundaki yazar ortak atıf matrisinin gösterimi

Şekil 3'te temsili olarak gösterilen matriste toplam göze sayısı $n \times n = n^2$ 'dir. Burada simetrik bir matris yapısı söz konusudur. Matriste her bir farklı yazar çiftinin (x,y) ortak atıf sayısını gösteren iki göze vardır ve bunlar birbirine eşittir $((x,y) = (y,x))$. Örneğin, 1. yazar ile 2. yazarın ortak atıf sayısını gösteren iki göze $(1,2)$ ve $(2,1)$ birbirine eşittir $((1,2) = (2,1))$. Aynı şekilde 2. yazar ile 3. yazarın ortak atıf sayısını gösteren iki göze $((2,3)$ ve $(3,2))$ de birbirine eşittir $((2,3) = (3,2))$. Ayrıca, matriste n sayıda köşegen elemanı yer almakta ve köşegen değerleri - $(1,1)$, $(2,2)$, $(3,3)$, ..., (n,n) - söz konusu yazarın $(1., 2., 3. \dots, n.)$ 678 yayın içerisinde ikiden fazla atıf aldığı yayın sayısını göstermektedir. Matristeki köşegen dışı gözeler herhangi bir yazar çiftinin analiz kapsamındaki 678 kaynaktan kaçında birlikte atıf aldığını göstermektedir. Matrisin analiz için gerekli olan kısmı Şekil 4'te taralı olarak gösterilen kısımdır. Taralı alandaki göze sayısı $C(n,2) = n! / (n-2)! 2!$ şeklinde kombinasyon formülü ile bulunur.

Köşegen değerler, yazarın kendisiyle olan ortak atıf sayısından kendine atıflarının çıkarılmasıyla bulunur. Doğru köşegen değerlerin hesaplanması çok zahmetli ve zaman alıcı bir iş olduğundan köşegen değerlerin tahmininde konuya ilişkin diğer birçok yazar tarafından da tercih edilen "düzeltilmiş değer yaklaşımı" kullanılmıştır. Bu yaklaşımda köşegen dışı elemanlardan en büyük üç tanesi toplanıp ikiye bölünür (Eom, 2009, s. 91-92).

	1	2	3	...	n
1					
2					
3					
⋮					
n					

Şekil 4. $C(n,2) = n! / (n-2)! 2!$ formülasyonu sonucunda bulunan gözeler

Örneğin belirlenen bir eşik değerinden fazla atıf alan 30 yazar olduğunu varsayalım. Bu 30 yazar için matristeki göze sayısı $30 \times 30 = 900$, köşegen elemanı sayısı 30 ve Şekil 4'deki taralı alandaki göze sayısı ise $C(30,2) = 30! / (30-2)! 2! = 30! / 28! 2! = 435$ 'tir.

Yazar ortak atıf matrisi kullanılarak kümeleme analizinin girdisi olan korelasyon matrisi, korelasyon matrisi kullanılarak da çok boyutlu ölçekleme analizinin girdisi olan yakınlık matrisi bulunmuştur.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde yazar ortak atıf analizi kullanılmıştır. Yazar ortak atıf analizinden elde edilen sonuçları görselleştirmek için ise çok değişkenli istatistiksel analiz yöntemlerinden hiyerarşik kümeleme analizi ve çok boyutlu ölçekleme analizi kullanılmıştır.

Çok boyutlu ölçekleme analizinin girdisi yazar ortak atıf matrisinden elde edilen yakınlık matrisidir. Çok boyutlu ölçekleme analizi ile yazarlar aralarındaki yakınlık değerlerine göre iki boyutlu uzayda konumlandırılmıştır. Çok boyutlu ölçekleme analizi sonuçları, kümeleme analizi sonuçları ile desteklenerek elde edilen haritanın daha iyi yorumlanması sağlanmıştır. Korelasyon matrisini girdi olarak kullanan kümeleme

analizi ile atıf sayısına göre seçilen yazarlar (değişkenler) daha küçük kümeler halinde gruplanır. Kümelerin her biri çalışılan disipline ait bir alt alanı temsil eder. Kümeleme analizinde yazarların birbirleriyle birleşerek bir küme oluşturma süreçleri adım adım izlenebilir (Eom, 2009, s. 166-167).

4. BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde 678 tez ve makaleye yazar ortak atıf analizi uygulanması ile elde edilen bulgular sunulmuştur. Öncelikle 678 yayına ait tanımlayıcı istatistikler ve atıf analizi sonuçları verilmiş, daha sonra yazar ortak atıf analizi uygulanmış ve sonuçlar çok boyutlu ölçekleme ve kümeleme analizleri ile görselleştirilip, Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim Literatüründe en çok atıf alan yazarlara ait bir harita elde edilmiştir. Haritadaki yazarlar en çok ortak atıf aldıkları konulara göre gruplandırılmıştır.

4.1. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

Çalışmada Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe 1974-2009 yılları arasında yapılmış hakemli yayınlar (tezler ve makaleler) incelenmiştir. Çalışmanın kapsamına alınan tez ve makalelerin üniversite ve dergilere göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmada değerlendirilen tez ve makale sayıları

Tez	Hacettepe Üniversitesi	142
	Ankara Üniversitesi	67
	Marmara Üniversitesi	61
	İstanbul Üniversitesi	85
	Toplam tez	355
Makale	Türk Kütüphaneciliği	193
	Bilgi Dünyası	100
	Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	30
	Toplam makale	323
Toplam		678

Toplam 678 kaynak analiz kapsamına alınmıştır. Bu kaynakların 355’i tez, 323’ü ise hakemli makalelerdir. İlk yüksek lisans tezi 1975 yılında Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümünde, ilk doktora tezi ise 1958 yılında Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde yapılmıştır. Lisansüstü eğitime en son başlayan bölüm Marmara

Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümüdür (İlk yüksek lisans tezi: 1996, ilk doktora tezi: 2002). Makale sayıları arasındaki farklılığın nedeni ise *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin 1996 yılından itibaren hakemli olarak yayımlanmaya başlaması ve yılda dört sayı çıkarması, 2000 yılında hakemli bir dergi olarak yayın hayatına giren *Bilgi Dünyası* dergisinin ise yılda iki defa yayımlanması, öte yandan 1983'ten bu yana hakemli yayınların yer aldığı *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*'nde ise Bilgi ve Belge Yönetimi dışında sosyal ve beşeri bilimler kapsamındaki daha birçok farklı bölümden yayınlara yer veriliyor olmasıdır.

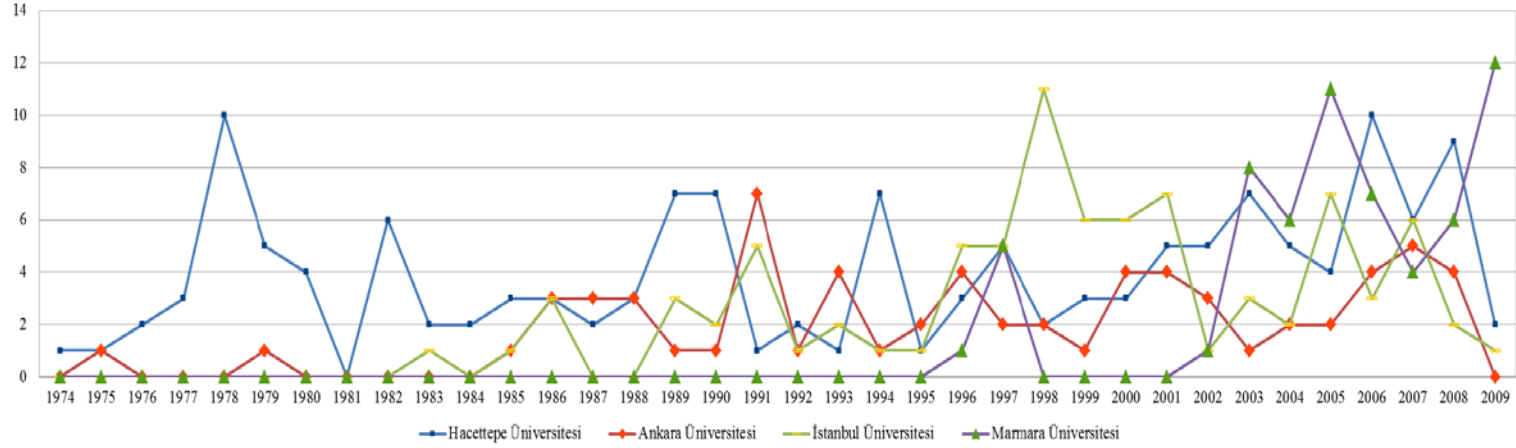
Tablo 2'de tezler için yıllara, bölümlere ve derecelere göre, makaleler için ise yıllara ve dergilere göre yayın sayıları verilmiştir. Tablo 2'deki bilgiler daha kolay anlaşılabilmesi açısından ayrıca Şekil 5 ve Şekil 6'da özetlenerek görselleştirilmiştir. Bu bilgilere göre, 1974 yılından 1995 yılına kadar olan 21 yıllık dönemde yayın sayısının en fazla onlu sayılara yükseldiği (1978: 10, 1989: 12, 1990: 10, 1991: 13, 1994: 10), 1995 yılında *Türk Kütüphaneciliği* dergisinin, 1996 yılında Marmara Üniversitesi lisansüstü tezlerinin ve son olarak 2000 yılında *Bilgi Dünyası* dergisinin veri setine katılmasının etkisiyle 1995 yılından itibaren yayın sayısında artış olduğu gözlenmektedir. En fazla tez yayımlanan yıllar 2005-2008 yıl aralığı (90), en fazla makale yayımlanan yıllar ise 2008 ve 2009 yıllarıdır (64).

İncelenen 678 yayının kaynakçalarında toplam 43.836 kaynağa atıf yapılmıştır. Bu atıfların yıllar bazında makalelere ve tezlere göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir. Genel eğilim, beklendiği gibi, tezlerde daha çok kaynağa (35.769) atıf yapılmış olmasıdır. Yayın sayısındaki artışa paralel olarak atıf sayılarında da artışlar gözlenmiştir. Çalışmada, 36 yıllık bir dönem (1974-2009) söz konusu olmasına rağmen 2003-2009 yılları arasındaki 7 yıllık dönemde yapılan tezlerde ve yayımlanan makalelerde atıf yapılan yayın sayısı (22.245) toplam atıf sayısının (43.836) yarısını geçmektedir (%51).

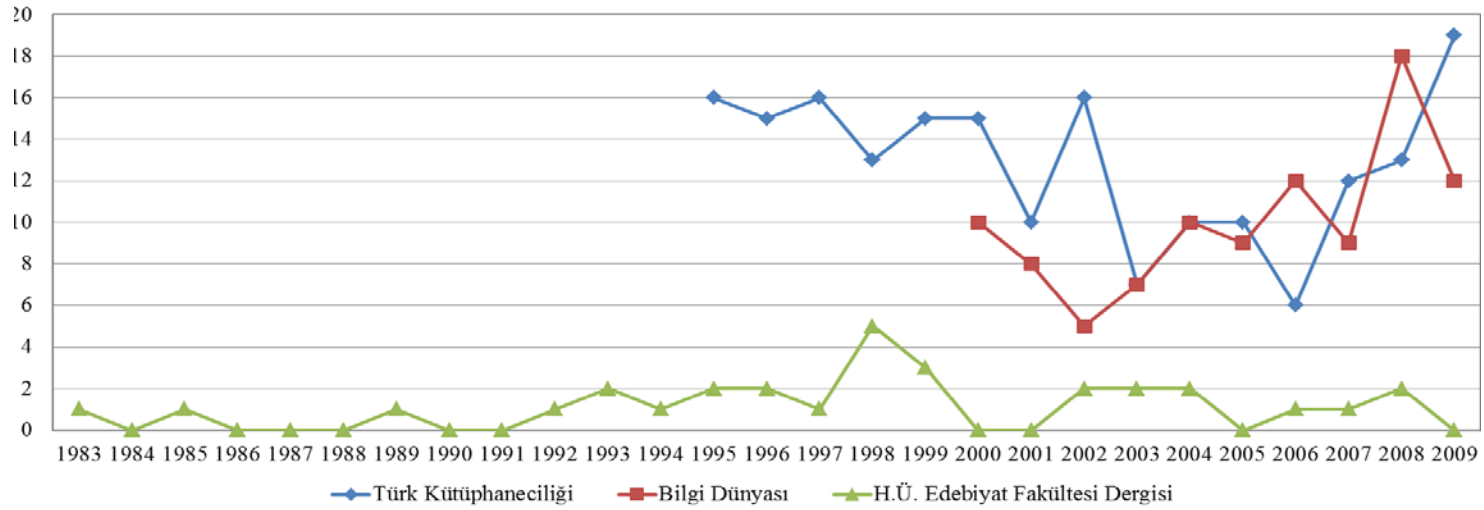
Tablo 2. Yıllara göre yayın sayıları

Yıl	Tezler									Toplam (tez)	Makaleler			Toplam (makale)	Toplam			
	HÜ			AÜ			İÜ				MÜ							
	YL	D	Toplam	YL	D	Toplam	YL	D	Toplam		YL	D	Toplam			TK	BD	HÜEFD
1974	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1975	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1976	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1977	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1978	8	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
1979	5	-	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1980	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1982	5	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1983	2	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	4
1984	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1985	2	1	3	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	6
1986	3	-	3	3	-	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	9
1987	1	1	2	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1988	3	-	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1989	6	1	7	1	-	1	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	12
1990	3	4	7	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	10
1991	1	-	1	6	1	7	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	13
1992	1	1	2	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	5
1993	1	-	1	2	2	4	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2	9
1994	6	1	7	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	10
1995	-	1	1	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-	16	-	2	18	22
1996	3	-	3	2	2	4	3	2	5	1	-	1	13	15	-	2	17	30
1997	2	3	5	1	1	2	5	-	5	5	-	5	17	16	-	1	17	34
1998	2	-	2	2	-	2	10	1	11	-	-	-	15	13	-	5	18	33
1999	3	-	3	1	-	1	5	1	6	-	-	-	10	15	-	3	18	28
2000	2	1	3	4	-	4	6	-	6	-	-	-	13	15	10	-	25	38
2001	5	-	5	4	-	4	7	-	7	-	-	-	16	10	8	-	18	34
2002	4	1	5	2	1	3	1	-	1	-	1	1	10	16	5	2	23	33
2003	4	3	7	1	-	1	3	-	3	6	2	8	19	7	7	2	16	35
2004	5	-	5	2	-	2	1	1	2	5	1	6	15	10	10	2	22	37
2005	2	2	4	2	-	2	5	2	7	10	1	11	24	10	9	-	19	43
2006	9	1	10	4	-	4	2	1	3	7	-	7	24	6	12	1	19	43
2007	6	-	6	3	2	5	4	2	6	4	-	4	21	12	9	1	22	43
2008	3	6	9	1	3	4	1	1	2	6	-	6	21	13	18	2	33	54
2009	1	1	2	-	-	0	-	1	1	7	5	12	15	19	12	-	31	46
Toplam	107	35	142	50	17	67	71	14	85	51	10	61	355	193	100	30	323	678

Not: HÜ: Hacettepe Üniversitesi, AÜ: Ankara Üniversitesi, İÜ: İstanbul Üniversitesi, MÜ: Marmara Üniversitesi

Şekil 5. Bölümlere göre tez sayıları

Şekil 6. Dergilere göre makale sayıları

Tablo 3. Tez ve makalelerdeki atıfların yıllara göre dağılımı

Yıl	Tezler		Makaleler		Toplam	
	N	Atıf	N	Atıf	N	Atıf
1974	1	31	-	-	1	31
1975	2	301	-	-	2	301
1976	2	98	-	-	2	98
1977	3	332	-	-	3	332
1978	10	557	-	-	10	557
1979	6	486	-	-	6	486
1980	4	382	-	-	4	382
1981	-	-	-	-	-	-
1982	6	430	-	-	6	430
1983	3	200	1	14	4	214
1984	2	196	-	-	2	196
1985	5	625	1	13	6	638
1986	9	590	-	-	9	590
1987	5	380	-	-	5	379
1988	6	351	-	-	6	351
1989	11	647	1	35	12	682
1990	10	467	-	-	10	467
1991	13	1317	-	-	13	1317
1992	4	345	1	8	5	353
1993	7	477	2	34	9	511
1994	9	667	1	22	10	689
1995	4	678	18	261	22	939
1996	13	1353	17	212	30	1565
1997	17	1735	17	319	34	2054
1998	15	1075	18	300	33	1375
1999	10	720	18	337	28	1057
2000	13	1037	25	537	38	1574
2001	16	1578	18	376	34	1954
2002	10	1610	23	458	33	2068
2003	19	2558	16	406	35	2964
2004	15	1225	22	560	37	1785
2005	24	2461	19	539	43	3000
2006	24	2709	19	562	43	3271
2007	21	2399	22	811	43	3210
2008	21	3810	33	996	54	4806
2009	15	1942	31	1267	46	3209
Toplam	355	35769	323	8067	678	43836

4.2. ATIF ANALİZİ

Tablo 4, 1974-2009 yılları arasında yapılan yayınlarda 50 ve daha fazla atıf alan 52 yazarı isimlerine göre sıralı olarak göstermektedir. Tabloda yazarların sadece ilk yazar olarak aldıkları atıflar değil, eğer varsa ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı yazar olarak aldıkları atıflar da yer almaktadır. Yazarların ilk yazar olarak yazdıkları eserlere yapılan atıflar aşağıda daha ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Tablodaki verilere dikkat edilirse üçüncü (15), dördüncü (13), beşinci (1) ve altıncı (1) yazar olarak alınan atıflar yok denecek kadar azdır. İkinci yazar olarak alınan atıflar (204) nispeten daha fazla olsa da bu durum yalnızca bazı yazarlar için geçerlidir. İkinci yazar olarak aldığı atıf sayısı (41) birinci yazar olarak aldığı atıf sayısından (32) fazla olan tek yazar Evans'tır ki, bu yazar Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürü dışında yer almaktadır. Al'ın ikinci yazar olarak aldığı atıf sayısı (45) birinci yazar olarak aldığı atıf sayısına (47) neredeyse eşittir. Birinci ve ikinci yazar olarak alınan atıf sayıları birbirine oranlandığında Al'a en yakın örnek birinci yazar olarak aldığı 91 atıf ve ikinci yazar olarak aldığı 15 atıf ile Küçük'tür. Atıfları 50'den fazla olan 52 yazardan 31'i atıflarının tümünü birinci yazar olarak almışlardır. Ortak yazarlık yapmış 21 yazardan, ikinci yazar olarak aldığı atıfların birinci yazar olarak aldığı atıflara oranı %5'ten küçük olan yazar sayısı ise 11'dir. Bu verilerden yola çıkarak Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe ortak yazarlığın yaygın olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu saptamadan hareketle birinci yazarlık dışında alınan atıfların analizde önemli bir etkiye sahip olmayacağı düşüncesiyle, yapılan analizlerde yalnızca birinci yazar olarak alınan atıflar dikkate alınmıştır.

Tablo 4'teki yazarların atıfları incelenmiş ve bunlardan sözlük, bibliyografya, dizin, anı yazısı ve bu kişilerle yapılan görüşmelerden basılı ortamda olmayanlar ve konusu belirtilmeyenler gibi atıflar konu belirlemede bir katkı sağlamayacağı için çıkarılmıştır. Her bir yazar için çıkarılan atıf sayıları Tablo 4'te "Çıkarılan" başlıklı sütunda gösterilmektedir.

Çıkarılan atıfların neredeyse tamamı birinci yazar olarak alınan atıflardır. Çıkarılan atıf sayıları bazı yazarlar için oldukça yüksektir. Kaptan tüm atıflarını (171) ve Karasar

atıflarının neredeyse tamamını (110) “araştırma yöntemleri” ile ilgili olarak yazdıkları kitaplarına almışlardır. Bu yazarlara yapılan atıflar ortak atıf değerlendirmelerini güçleştirdiğinden analiz dışı bırakılmıştır. Ataman (36), Yurdadoğ (61) ve Haçerlioğlu’ya (25) yapılan atıfların yaklaşık yarısı bu yazarların hazırladıkları sözlüklere yapılmıştır (Ataman: Arşivcilik Terimleri Sözlüğü, Yurdadoğ: Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü, Haçerlioğlu: Felsefe, ekonomi vb. konularda yazmış olduğu sözlükler).

Tablo 4’te Toplam-1 sütunu her bir yazarın 1.,2., ..., 6. yazar olarak aldıkları atıf sayısının toplamını göstermektedir. Tablo 4’ün son sütununda yer alan Toplam-2 sütunu ise Toplam-1 sütunundan çıkarılan atıfların eksilmesiyle bulunmuştur. Analizde dikkate alınan atıf sayıları birinci yazar olarak alınan atıf sayısından varsa çıkarılan atıf sayısının çıkarılmasıyla elde edilen sayılardır (Tablo 4’te “Analiz” sütunu altında yer alan sayılar). Elliden daha az atıf alan yazarlar listeden çıkarılmıştır (Al (47), Ataman (39), Evans (32), Haçerlioğlu (26), Kaptan (0) ve Karasar (3)). Bir sonraki adımda, amacımız Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürü üzerinde çalışmak olduğundan, yabancı yazarlar (Cook, Drucker, Lancaster, Rowley, Tenopir) ve alan dışı yazarlar (Uzunçarşılı) ile bunlara ilişkin tüm atıflar analiz veri setinden çıkarılmıştır. Yabancı yazarlara yapılan atıflar ayrıntılı olarak incelendiğinde, bu yazarların daha çok Türkçeye çevrilmiş kitap ya da makalelerine atıf yapıldığı görülmektedir (Örneğin, Jennifer Rowley, *Bilginin Düzenlenmesi*. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 1996).

Sonuç olarak, yapılan tüm elemelerden sonra Tablo 4’te gri vurgulu olarak gösterilen 12 yazar ve 173 atıf (çakışan 8 atıf olduğundan $181-8=173$) analiz dışı bırakılmıştır. Tablo 4’ün en son satırında yer alan Toplam-2 satırı analize alınacak 40 yazara ilişkin sütun toplamlarını göstermektedir.

Tablo 4. 1974-2009 yılları arasında yapılan yayınlarda en çok atıf alan yazarlar (n ≥ 50)

Yazar Adı	1.yazar	2.yazar	3.yazar	4.yazar	5.yazar	6.yazar	Toplam-1	Çıkarılan	Analiz	Toplam-2
Acaroğlu, M. T.	79	-	-	-	-	-	79	1	78	78
Akbulut, M.	68	-	-	-	-	-	68	-	68	68
Al, U.	47	45	3	-	-	-	95	-	-	95
Alkan, N.	97	-	-	-	-	-	97	-	97	97
Alpay, M.	215	-	-	-	-	-	215	37	178	178
Aslan, S.	68	-	1	-	-	-	69	-	68	69
Ataman, B. K.	75	-	-	-	-	-	75	36	-	39
Atılgan, D.	105	3	1	-	-	-	109	-	105	109
Aybaşı, O. T.	74	-	2	-	-	-	76	-	74	76
Baydur, G.	59	-	-	-	-	-	59	-	59	59
Bayram, Ö. G.	53	9	2	-	-	-	64	-	53	64
Baysal, J.	231	-	-	-	-	-	231	4	227	227
Binark, İ.	120	1	-	-	-	-	121	13	107	108
Cook, M.	55	-	-	-	-	-	55	-	-	55
Cunbur, M.	66	-	-	-	-	-	66	4	62	62
Çakın, İ.	189	-	-	-	-	-	189	-	189	189
Çapar, B.	150	6	-	-	-	-	156	-	150	156
Çelik, A.	138	5	-	-	-	-	143	-	138	143
Drucker, P. F.	67	-	-	-	-	-	67	-	67	67
Ersoy, O.	223	3	-	-	-	-	226	4	219	222
Erünsal, İ. H.	55	-	-	-	-	-	55	-	55	55
Evans, G. E.	32	41	-	-	-	-	73	-	-	73
Gürdal, O.	65	5	1	-	-	-	71	9	56	62
Hançerlioğlu, O.	51	-	-	-	-	-	51	25	-	26
Kandur, H.	66	-	-	-	-	-	66	-	66	66
Kaptan, S.	171	-	-	-	-	-	171	171	-	0
Karakaş, S.	78	-	-	-	-	-	78	1	77	77
Karasar, N.	113	-	-	-	-	-	113	110	-	3
Karasözen, B.	56	1	-	2	1	-	60	-	56	60
Kayaoğlu, H. D.	60	-	-	-	-	-	60	2	58	58
Keseroğlu, H. S.	135	-	-	-	-	-	135	5	130	130
Kurbanoglu, S.	82	9	-	-	-	-	91	16	66	75
Küçük, M. E.	91	15	-	-	-	-	106	-	91	106
Lancaster, F. W.	76	5	-	-	-	-	81	-	-	81
Önal, İ.	51	-	-	-	-	-	51	-	51	51
Ötügen, A.	83	-	-	-	-	-	83	-	83	83
Özdemirci, F.	119	-	-	-	-	-	119	1	118	118
Rowley, J.	69	1	-	-	-	-	70	-	-	70
Sağlamtunç, T.	107	-	-	-	-	-	107	1	106	106
Sefercioğlu, N.	181	-	-	-	-	-	181	6	175	175
Soysal, Ö.	208	-	-	-	-	-	208	-	208	208
Tenopir, C.	51	8	-	3	-	-	62	-	-	62
Tonta, Y.	369	16	5	-	-	1	391	2	367	389
Toplu, M.	51	2	-	-	-	-	53	1	50	52
Tuncer, N.	98	-	-	-	-	-	98	3	95	95
Uçak, N.	88	4	-	-	-	-	92	-	88	92
Uzunçarşılı, İ. H.	64	-	-	-	-	-	64	-	-	64
Üstün, A.	95	-	-	-	-	-	95	1	94	94
Yalvaç, M.	78	11	-	-	-	-	89	-	78	89
Yılmaz, B.	176	8	-	8	-	-	192	9	167	183
Yontar, A.	105	-	-	-	-	-	105	-	105	105
Yurdadoğ, B. U.	131	6	-	-	-	-	137	61	70	76
Toplam-1	5434	204	15	13	1	1	5668	523	4449	5145
Toplam-2	4629	105	12	10	1	1	4758	181		4577

Atıf analizi yapılan 40 yazar atıf sayılarına göre büyükten küçüğe sıralı olarak Tablo 5'te gösterilmektedir. Bu yazarların analiz edilen toplam atıf sayısı 4392'dir (çakışan 58 atıf olduğundan $4449-57=4392$). En fazla atıf alan yazar Tonta'dır (367), Tonta'yı Baysal (227), Ersoy (219) ve Soysal (208) takip etmektedir. Atıf sayısı 100'den fazla olan 16 yazar bulunmaktadır.

Tablo 5. Atıf analizi yapılan yazarlar ve bu yazarların eserlerine yapılan atıf sayıları

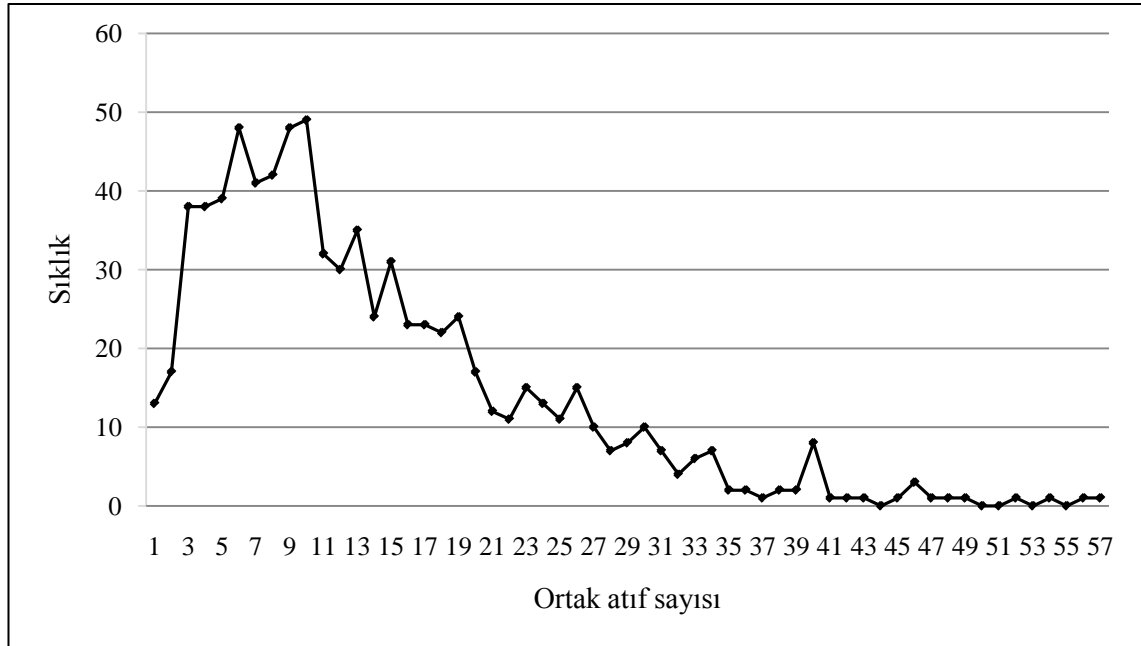
Yazar Adı	Atıf Sayısı	Yazar Adı	Atıf Sayısı	Yazar Adı	Atıf Sayısı
Tonta, Y.	367	Atılğan, D.	105	Aslan, S.	68
Baysal, J.	227	Yontar, A.	105	Kandur, H.	66
Ersoy, O.	219	Alkan, N.	97	Kurbanoglu, S.	66
Soysal, Ö.	208	Tuncer, N.	95	Cunbur, M.	62
Çakın, İ.	189	Üstün, A.	94	Baydur, G.	59
Alpay, M.	178	Küçük, M. E.	91	Kayaoğlu, H. D.	58
Yılmaz, B.	177	Uçak, N.	88	Gürdal, O.	56
Sefercioğlu, N.	175	Ötüken, A.	83	Karasözen, B.	56
Çapar, B.	150	Acaroğlu, M. T.	78	Erünsal, İ. H.	55
Çelik, A.	138	Yalvaç, M.	78	Bayram, Ö. G.	53
Keseroğlu, H. S.	130	Karakaş, S.	77	Önal, İ.	51
Özdemirci, F.	118	Aybaş, O. T.	74	Toplu, M.	50
Binark, İ.	107	Yurdadoğ, B. U.	70		
Sağlamtunç, T.	106	Akbulut, M.	68	Toplam	4392

4.3. YAZAR ORTAK ATIF ANALİZİ

Tablo 5'te yer alan 40 yazara ait ortak atıf matrisi Tablo 6'da verilmiştir. Bu matriste toplam 780 farklı yazar ikilisi yer almaktadır ($C(40,2) = 40! / (40-2)! 2! = 40! / 38! 2! = 780$).

Söz konusu 780 farklı yazar ikilisine ilişkin ortak atıf sayıları incelendiğinde (Şekil 7), ortak atıf sayısı "0" olan, diğer bir anlatımla birlikte hiç ortak atıf almamış olan 13 yazar çifti olduğu görülmüştür (Acaroğlu-Kandur, Alpay-Kandur, Aslan-Erünsal, Aslan-Kandur, Aybaş-Kandur, Bayram-Erünsal, Cunbur-Kandur, Erünsal-Kurbanoglu, Erünsal-Önal, Erünsal-Uçak, Kandur-Önal, Kandur-Ötüken, Kandur-Soysal). Kandur, 13 ikili içerisinde en çok tekrarlanan isimdir. Kandur kendisi dışında kalan 39 yazarın sekizi ile (Acaroğlu, Alpay, Aslan, Aybaş, Cunbur, Önal, Ötüken, Soysal) birlikte hiç ortak atıf almamıştır. Erünsal kendisi dışında kalan 39 yazarın beşi ile (Aslan, Bayram,

Kurbanoglu, Onal, Uçak) hiç ortak atıf almamıştır. Kandur ve Erünsal'ın “arşivcilik” konusu üzerinde çalışıyor olmaları onları diğer yazar kümelerinden ayırmaktadır.

Şekil 7. Ortak atıf sayılarına ilişkin sıklıklar

Sıklıklarına göre yazar ikililerinin aldıkları ortak atıf sayıları Şekil 7’de gösterilmektedir. En sık gözlenen ortak atıf sayısı 5 ile 9 arasındır (sırasıyla 48, 41, 42, 48, 49 yazar ikilisi 5, 6, 7, 8 ve 9 ortak atıf almışlardır). Ortak atıf sayısı 9 olan 49 yazar çifti bulunmaktadır ki bu en büyük sıklıktır. On ortak atıftan itibaren grafikte yazar ikililerinin ortak atıf sıklıkları azalış göstermekte, 41 ortak atıftan itibaren ise en çok görülen sıklık değerleri 0, 1 ve 2 olmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda, ortak atıf sayısı fazla olan yazar sayısının az, ortak atıf sayısı az olan yazar sayısının ise fazla olduğu sonucuna ulaşılır.

Tablo 6. Ortak atıf matrisi (1974-2009)

	Acaroğlu	Akbulut	Alkan	Alpay	Aslan	Atılgan	Aybaş	Baydur	Bayram	Baysal	Binark	Çakın	Çapar	Çelik	Cunbur	Ersoy	Ertınsal	Gürdal	Kandır	Karakaş	Karasözen	Kayaoğlu	Keseroğlu	Küçük	Kurbanoglu	Önal	Ötügen	Özdemirci	Sağlamtunç	Sefercioğlu	Soysal	Tonta	Toplu	Tuncer	Uçak	Üstün	Yalvaç	Yılmaz	Yontar	Yurdadoğ	
Acaroğlu	35	9	2	17	6	12	11	10	1	15	5	13	12	7	16	21	7	6	0	5	3	4	15	6	3	2	18	4	9	23	26	14	5	6	6	3	5	3	8	5	6
Akbulut		33	4	11	5	13	10	17	3	24	8	14	18	14	7	19	2	5	4	4	2	3	13	7	5	2	10	6	8	20	17	22	4	15	5	7	7	7	7	11	
Alkan			40	10	12	11	10	9	11	30	5	24	23	24	2	12	3	9	3	22	7	14	19	9	14	6	4	9	8	13	10	25	12	8	13	18	22	10	21	8	
Alpay				55	8	12	22	11	2	45	7	28	23	24	10	32	10	9	0	15	4	14	33	8	11	6	19	13	22	27	32	24	12	29	11	19	19	25	29	12	
Aslan					26	17	4	6	9	17	3	16	17	14	3	10	0	8	0	16	6	6	16	8	6	9	5	2	13	12	12	16	9	8	9	16	8	18	13	4	
Atılgan						49	7	16	7	27	8	25	24	6	14	5	15	4	16	11	15	24	17	7	8	12	11	12	20	23	45	9	9	14	12	9	16	14	8		
Aybaş							40	9	2	32	3	17	18	22	8	25	4	7	0	10	4	6	15	5	7	5	15	5	9	21	17	16	8	15	2	14	9	5	12	17	
Baydur								38	6	25	6	16	14	14	6	10	1	6	6	7	4	10	17	14	3	1	9	4	9	22	20	28	8	14	8	8	11	4	6	9	
Bayram									20	7	1	9	6	5	1	3	0	7	3	7	7	6	5	8	9	2	2	2	2	4	3	19	2	5	5	7	5	8	9	3	
Baysal										82	23	56	48	44	13	55	12	19	6	27	8	27	51	20	14	10	23	18	29	39	47	53	20	27	19	33	33	25	40	21	
Binark											32	9	10	6	4	18	5	4	12	6	4	8	11	5	5	2	6	22	4	5	7	16	3	4	3	5	7	6	6	2	
Çakın												72	34	41	11	45	8	14	3	22	13	20	33	19	16	11	22	10	26	38	42	40	14	18	16	26	25	22	18	18	
Çapar													61	36	7	31	3	18	4	25	5	13	30	14	18	11	11	23	24	32	37	18	18	17	24	17	26	22	17		
Çelik														62	5	23	3	19	2	22	10	15	27	16	11	12	12	13	15	25	25	39	20	22	17	27	18	17	25	17	
Cunbur															26	16	13	3	0	4	2	3	11	5	2	1	12	3	7	15	20	7	3	5	1	3	2	4	4	5	
Ersoy																73	12	10	2	17	2	14	35	10	9	8	30	12	31	39	46	23	10	15	6	24	15	23	16	21	
Ertınsal																	19	2	1	4	2	5	10	3	0	0	9	5	3	8	11	7	2	2	0	3	4	5	5	2	
Gürdal																		30	3	12	3	8	13	8	12	8	8	7	9	10	12	22	7	6	12	9	15	16	12	7	
Kandır																			21	2	2	2	6	6	1	0	0	19	1	1	0	11	1	1	1	4	5	2	1	1	
Karakaş																				39	9	12	19	10	12	11	7	5	13	14	13	25	11	12	16	18	16	14	21	12	
Karasözen																					28	10	6	14	8	4	1	2	5	2	4	29	4	4	6	2	9	7	4	3	
Kayaoğlu																					39	21	18	13	8	7	8	15	19	29	4	9	7	11	18	9	15	5			
Keseroğlu																							62	18	13	8	18	14	26	33	33	37	14	17	13	26	23	29	26	10	
Küçük																								39	10	4	6	5	3	11	12	39	8	8	9	9	14	8	10	6	
Kurbanoglu																									34	9	5	6	8	8	7	29	4	7	7	9	20	8	18	8	
Önal																										18	2	3	7	5	13	10	3	2	9	11	6	9	8	3	
Ötügen																												41	5	9	29	23	15	5	10	4	7	7	11	9	9
Özdemirci																													32	11	9	11	17	3	3	5	8	9	14	9	2
Sağlamtunç																													45	20	28	23	6	11	5	10	11	30	12	8	
Sefercioğlu																														59	39	31	13	21	8	16	14	13	15	17	
Soysal																															68	29	9	16	9	17	14	28	15	13	
Tonta																																69	19	25	20	21	29	25	31	18	
Toplu																																30	14	5	9	7	8	10	9		
Tuncer																																	41	6	12	12	9	18	16		
Uçak																																		28	12	14	13	15	4		
Üstün																																			43	19	21	19	7		
Yalvaç																																				44	15	26	6		
Yılmaz																																					44	15	5		
Yontar																																							50	10	
Yurdadoğ																																									30

Not: Ortak atıf matrisinin (1974-2009) yer aldığı adres:

<http://www.bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledaduzol/index.asp?d=22.html&dil=tr>

Ortak atıf matrisindeki 40'tan büyük ortak atıf sayıları Tablo 7'de gösterilmiştir. Kırktan büyük ortak atıf almış yazar çifti sayısı 14'tür. En büyük ortak atıf sayısı (56) Baysal-Çakın yazar çiftine aittir. Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe en fazla birlikte atıf alan iki yazar Jale Baysal ile İrfan Çakın olmuştur. Bu iki yazar analiz kapsamındaki 678 kaynaktan 56'sının kaynakçasında birlikte görülmüştür. *Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar, Araçlar, Yöntemler* adlı kitabının Baysal'ın ortak atıflarına yapacağı etki gözardı edilmemelidir. Nitekim Baysal atıflarının 79'u, ortak atıflarının ise büyük bir kısmı bu kitaba yapılmıştır.

Tablo 7. En büyük ortak atıflar (1974-2009)

Yazar	Yazar	Ortak atıf sayısı
Baysal	Çakın	56
Baysal	Ersoy	55
Baysal	Tonta	53
Baysal	Keseroğlu	51
Baysal	Çapar	48
Baysal	Soysal	47
Ersoy	Soysal	46
Baysal	Alpay	45
Atılğan	Tonta	45
Çakın	Ersoy	45
Baysal	Çelik	44
Çakın	Soysal	42
Çakın	Çelik	41
Çakın	Tonta	40

Tablo 7'de Baysal en fazla dikkat çeken isimdir. Kırktan büyük ortak atıf sıklığına sahip 14 yazar çiftinden sekizinde yazarlardan biri Baysal'dır. Baysal'ın birlikte görüldüğü yazarlar ortak atıf sayılarına göre sırasıyla Çakın, Ersoy, Tonta, Keseroğlu, Çapar, Soysal, Alpay ve Çelik'tir.

Tablo 7'de dikkat çeken bir diğer isim ise Çakın'dır. Çakın 14 yazar çiftinin beşinde geçmektedir. Çakın'ın birlikte geçtiği yazarlar ortak atıf sayısı sıralarına göre Baysal, Ersoy, Soysal, Çelik ve Tonta'dır.

Tablo 8 analiz kapsamındaki 40 yazardan her birinin en büyük ortak atıf sayısına sahip olduğu ilk 3 yazarı ve her bir yazar için ortak atıf sayısı ortalamasını göstermektedir

(Ortak atıf sayısına ilişkin ortalama hesaplanırken köşegen elemanlar ortalamayı etkileyeceğinden işlem dışı bırakılmış, ortalamalar köşegen dışı elemanlar üzerinden hesaplanmıştır (Eom, 2009, s.97). Ayrıca, her bir yazarın kendisi dışındaki diğer 39 yazarla olan ortak atıf sayıları dikkate alınmıştır). Öncelikle her bir yazara ilişkin ortalama ortak atıf sayıları ve en büyük üç ortak atıf sayısı birlikte incelendiğinde şu bilgilere ulaşılr:

- En yüksek ortalama ortak atıf sayısı Baysal (30) ve Tonta (27)'ya aittir. Baysal'ın en yüksek ortak atıfları Çakın (56), Ersoy (55) ve Tonta (53) ile. Tonta ile en yüksek ortak atıf sayıları görülen yazarlar ise Baysal (53), Atılğan (45) ve Çakın'dır (40).
- En düşük ortak atıf sayısı ortalaması Kandur (4) ve Erünsal'a (5) aittir. Kandur en büyük ortak atıf sayılarını Özdemirci (19) ve Binark (12) ile, Erünsal ise en büyük ortak atıf sayısını Cunbur ile (13) almıştır.
- Tablo 7'de yer alan analiz kapsamındaki 40 yazardan dokuzunun kendisi dışındaki diğer 39 yazarla olan ortak atıf sayısı ortalaması 10'dan küçüktür (Toplu: 9, Özdemirci: 9, Binark: 8, Cunbur: 7, Karasözen: 7, Önal: 7, Bayram: 6, Erünsal: 5, ve Kandur: 4).
- Yirmi ve 20'den büyük ortalama ortak atıf sayısına sahip yazar sayısı sekizdir (Baysal: 30, Tonta: 27, Çakın: 24, Keseroğlu: 22, Soysal: 21, Ersoy: 21, Çapar: 21, Çelik: 20).
- Birlikte en fazla ortak atıf alınan ilk yazar Baysal (19), ikinci yazarlar Baysal (9) ve Tonta (9), üçüncü yazar ise Çakın'dır (12).

Tablo 8. En çok atıf alan yazarların diğer yazarlarla aldıkları en büyük ilk üç ortak atıf ve ortalama ortak atıf sayıları

En çok atıf alan yazarlar	En büyük ortak atıflar ve karşılık gelen yazarlar			Ortalama ortak atıf
	1. Yazar	2. Yazar	3. Yazar	
Baysal	56 Çakın	55 Ersoy	53 Tonta	30
Tonta	53 Baysal	45 Atılğan	40 Çakın	27
Çakın	56 Baysal	45 Ersoy	42 Soysal	24
Keseroğlu	51 Baysal	37 Tonta	35 Ersoy	22
Çapar	48 Baysal	37 Tonta	36 Çelik	21
Ersoy	55 Baysal	46 Soysal	45 Çakın	21
Soysal	47 Baysal	46 Ersoy	42 Çakın	21
Çelik	44 Baysal	41 Çakın	39 Tonta	20
Sefercioğlu	39 Ersoy, Soysal, Baysal	39 Çakın	39 Keseroğlu	19
Alpay	45 Baysal	33 Keseroğlu	32 Soysal	18
Atılğan	45 Tonta	27 Baysal	25 Çakın, Çapar	16
Yontar	40 Baysal	31 Tonta	29 Alpay	16
Üstün	33 Baysal	27 Çelik	26 Çakın, Sefercioğlu	15
Yalvaç	33 Baysal	29 Tonta	26 Yontar	15
Yılmaz	30 Sağlamtunç	29 Keseroğlu	28 Soysal	15
Karakaş	27 Baysal	25 Çapar, Tonta	25 Çakın, Çelik, Alkan	14
Sağlamtunç	31 Ersoy	30 Yılmaz	29 Baysal	14
Alkan	30 Baysal	25 Tonta	24 Çelik, Çakın	13
Tuncer	29 Alpay	27 Baysal	25 Tonta	13
Aybaş	32 Baysal	25 Ersoy	22 Alpay, Çelik	12
Kayaoğlu	29 Tonta	27 Baysal	21 Keseroğlu	12
Küçük	39 Tonta	20 Baysal	19 Çakın	12
Ötüken	30 Ersoy	29 Sefercioğlu	23 Soysal, Baysal	12
Baydur	29 Tonta	25 Baysal	22 Sefercioğlu	11
Gürdal	22 Tonta	19 Baysal, Çelik	19 Çapar	11
Acaroğlu	26 Soysal	23 Sefercioğlu	21 Ersoy	10
Akbulut	24 Baysal	22 Tonta	20 Sefercioğlu	10
Aslan	18 Yılmaz	17 Çapar, Baysal, Atılğan	16 Karakaş, Keseroğlu, Tonta, Üstün, Çakın	10
Uçak	20 Tonta	19 Baysal	17 Çapar, Çelik	10
Kurbanoğlu	29 Tonta	20 Yalvaç	18 Yontar, Çapar	10
Yurdadoğ	21 Baysal, Ersoy	18 Tonta, Çakın	17 Çapar, Çelik, Sefercioğlu	10
Toplu	20 Baysal, Çelik	19 Tonta	18 Çapar	9
Özdemirci	23 Çapar	22 Binark	19 Kandur	9
Binark	23 Baysal	22 Özdemirci	18 Ersoy	8
Cunbur	20 Soysal	16 Acaroğlu	15 Sefercioğlu	7
Karasözen	29 Tonta	14 Küçük	13 Çakın	7
Önal	13 Soysal	12 Çelik	11 Karakaş, Üstün, Çakın, Çapar	7
Bayram	19 Tonta	11 Alkan	9 Aslan, Çakın, Kurbanoğlu, Yontar	6
Erünsal	13 Cunbur	12 Ersoy, Baysal	11 Soysal	5
Kandur	19 Özdemirci	12 Binark	11 Tonta	4

Analiz kapsamındaki 40 yazarın çok boyutlu ölçekleme analizi ile iki boyutlu uzayda gösterimi yapılmış (haritalanmış), kümeleme sonuçları kullanılarak bu harita gruplandırılmıştır (Şekil 8). Şekil 8’de farklı renklerle gösterilen altı yazar grubu bulunmaktadır. Bu yazar grupları hiyerarşik kümeleme ile bulunan dendogram sonuçlarından elde edilmiştir (Şekil 9). Ayrıca, Şekil 9’da gösterilen dendogram sonuçları ile kümelerin oluşum aşamaları adım adım takip edilebilir. Şekil 8 ve Şekil 9’da yer alan üçüncü, beşinci ve altıncı kümeler diğer üç kümeyle göre daha küçük kümelerdir. Birinci ve ikinci kümeler daha büyük yazar gruplarından oluşmakta, dördüncü küme ise en çok yazar sayısını içermektedir.

4.4. ÇOK BOYUTLU ÖLÇEKLEME ANALİZİ

Çok boyutlu ölçekleme analizinde n birimin aralarındaki uzaklıklara göre 2, 3, ... , k boyutlu uzayda gösterilmesi amaçlanır (Özdamar, 2004, s.501). Çalışmada, çok boyutlu ölçekleme analizi 40 yazardan her birinin diğer yazarlara göre konumlarının görüntülenmesini sağlamıştır. Bu görüntüler yorumlanarak yazarlar arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır.

Çok boyutlu ölçekleme analizinde, uygun çözümün elde edilip edilmediğine stres istatistiğine göre karar verilir. Stres istatistiği, konfigürasyon uzaklıkları ile tahmini uzaklıklar arasındaki uygunluğu belirlemek amacıyla hesaplanır. Stres değerinin sıfıra mümkün olduğunca yakın olması istenir. Stres değerlerinin büyüklüğüne göre konfigürasyon uzaklıklarının tahmini uzaklıklara uyumluluğu Tablo 9’da gösterilmiştir (Özdamar, 2004, s. 506-507). Tablo 9’daki değerlere göre 40 yazar için elde ettiğimiz çok boyutlu ölçekleme haritasında söz konusu uyumun iyi olduğunu söyleyebiliriz.

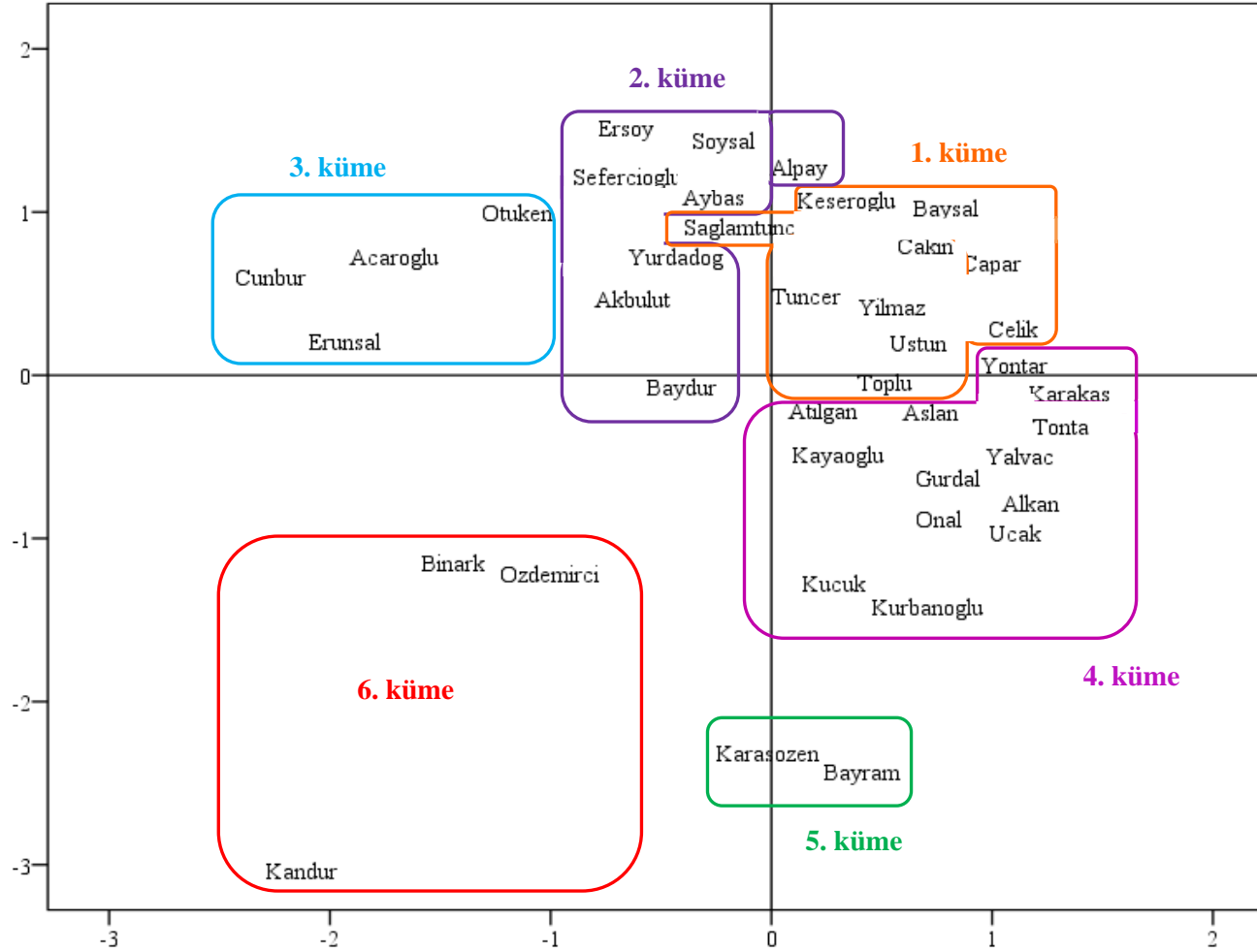
Tablo 9. Stres değeri ile uyumluluk arasındaki ilişki

Stress değeri	Uyumluluk
$\geq 0,20$	Uyumsuz gösterim
0,10 - $< 0,20$	Düşük uyum
0,05 - $< 0,10$	İyi uyum
0,025 - $< 0,05$	Mükemmel uyum
0,000 - $< 0,025$	Tam uyum

Çok boyutlu ölçekleme analizinde girdi yakınlık matrisidir (proximity matrix). Çok boyutlu ölçekleme haritasında daha çok ortak atıf alan yazarlar birbirine daha yakın konumda olacaklardır. Diğer bir deyişle, ortak atıf sıklığı arttıkça yazarlar arasındaki mesafe azalır (Eom, 2009, s. 268, 274, 276).

Yapılan çok değişkenli ölçekleme analizi sonucunda stres değeri 0,08419 bulunmuştur. Tablo 9'daki bilgilere dayanarak, 40 yazarın elde edilen haritadaki konumları ile bu yazarların orijinal konumları arasında iyi bir uyum olduğunu söyleyebiliriz.

Çok boyutlu ölçekleme haritası ile atıfları 50'den büyük olan 40 yazar iki boyutlu uzayda Şekil 8'de gösterildiği gibi konumlandırılmıştır. Şekil 8'de görülen kümelerin belirlenmesi ise bir sonraki adımda anlatılacak olan kümeleme analizi ile yapılmıştır.

Şekil 8. Kümelerin çok boyutlu ölçekleme haritası üzerindeki görünümü (1974-2009)

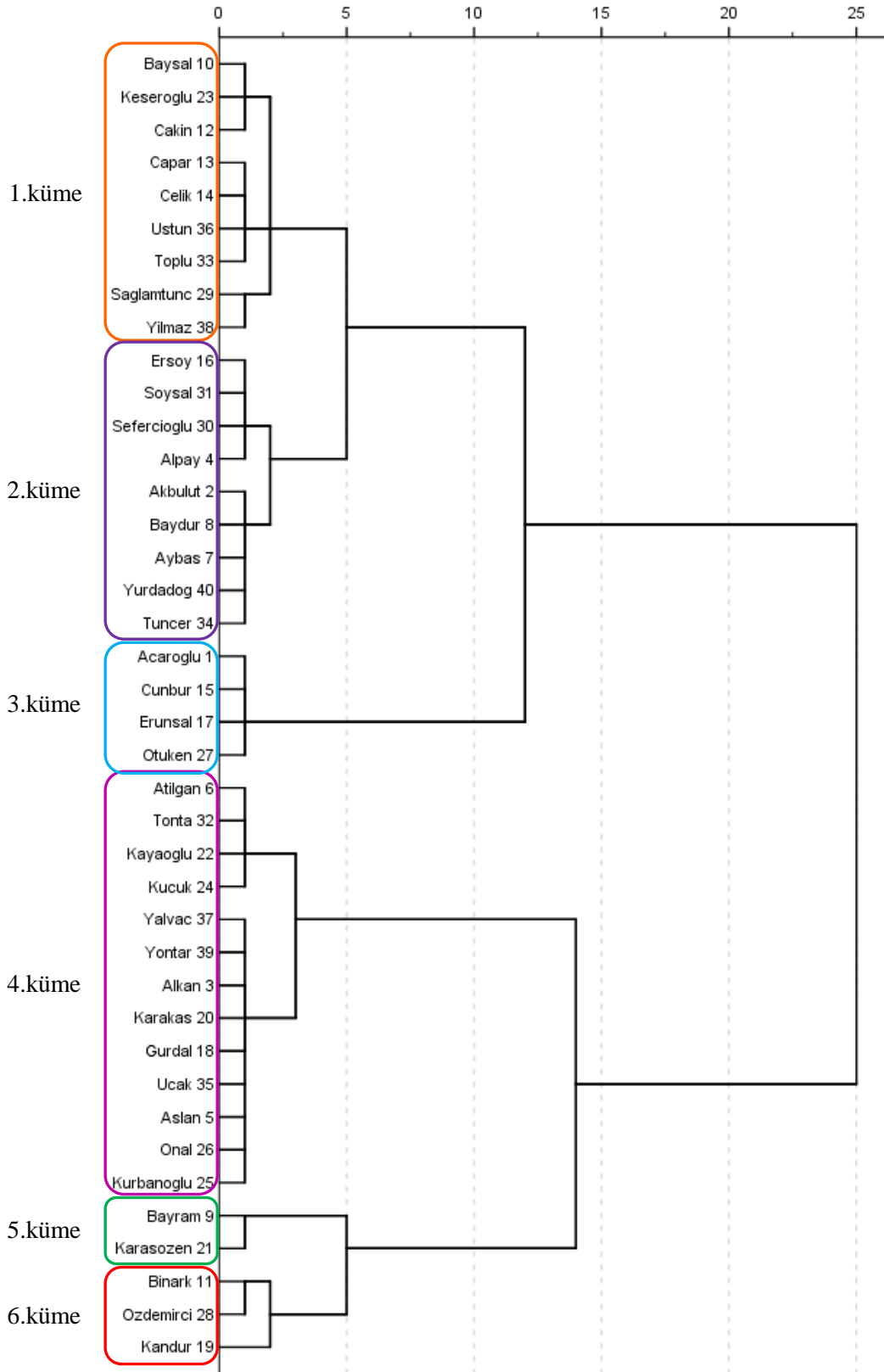
4.5. KÜMELEME ANALİZİ

Kümeleme analizi, değişkenleri birbirleri ile olan benzerlik ya da farklılıklarına göre kendi içinde türdeş (homojen), kendi aralarında ise farklı (heterojen) gruplara ayırır (Özdamar, 2004, s. 279). Kümeleme analizinde girdi korelasyon matrisidir (Eom, 2009, s. 264).

Kümeleme algoritmaları “hiyerarşik kümeleme” ve “hiyerarşik olmayan kümeleme” şeklinde ikiye ayrılır. Yazar ortak atıf analizinde hiyerarşik kümeleme yöntemi kullanılır. Hiyerarşik kümeleme yönteminde değişkenlerin benzerliklerine göre birleştirilmesi amaçlanır. İki hiyerarşik kümeleme yöntemi vardır: Ayırıcı hiyerarşik kümeleme ve birleştirici hiyerarşik kümeleme. Bu çalışmada yaygın olarak kullanılan birleştirici hiyerarşik kümeleme yöntemi kullanılmıştır. Başlangıçta tüm birimlerin ayrı birer küme olduğu kabul edilerek, n birim sırasıyla n , $n-1$, $n-2$, ... , 3, 2, 1 kümeye yerleştirilir. Hiyerarşik kümelemede kümelerin oluşumları, yakınlıkları ve birimlerin bağlanma düzeylerini adım adım gösteren dendogram adı verilen ağaç grafiği elde edilir (Eom, 2005, s. 268; Özdamar, 2004, s. 293-294).

Birleştirici hiyerarşik kümeleme yönteminde birimlerin birbirleri ile birleştirilmesinde kullanılan değişik yaklaşımlar vardır. Bunlardan yaygın olarak kullanılanlar tek bağlantı, ortalama bağlantı, tam bağlantı, McQuitty bağlantı, küresel ortalama bağlantı, ortanca bağlantı ve Ward bağlantı kümeleme yöntemleridir (Özdamar, 2004, s. 296). Bu çalışmada bu tür araştırmalar için önerilen *Ward bağlantı kümeleme yöntemi* (en küçük varyans kümeleme yöntemi) kullanılmıştır (McCain, 1990).

Şekil 9’da gösterilen ağaç grafiğine göre, analiz edilen 40 yazar altı küme oluşturmuştur. Her bir küme ayrıntılı olarak incelenmiş ve kümelere ilişkin konular saptanmıştır.

Şekil 9. Kümeleme analizi sonuçları (dendrogram)

4.5.1. Birinci Küme

Tablo 10. Birinci kümeye ait ortak atıf matrisi

	Baysal	Çakın	Çapar	Çelik	Keseroğlu	Sağlamtuñ	Toplu	Üstün	Yılmaz
Baysal	56	48	44	51	29	20	33	25	
Çakın		34	41	33	26	14	26	22	
Çapar			36	30	24	18	24	26	
Çelik				27	15	20	27	17	
Keseroğlu					26	14	26	29	
Sağlamtuñ						6	10	30	
Toplu							9	8	
Üstün									21
Yılmaz									

Birinci küme diğerk kümelere göre ortak atıf sayılarının en büyük olduğu kümedir. Bu küme için en belirleyici konular sırasıyla “Halk Kütüphaneleri” ve “Üniversite Kütüphaneleri”dir. Bu iki önemli çalışma alanının yanı sıra bu konular ile bağlantılı kabul edilebilecek “Kütüphanecilik Eğitimi”, “Kütüphanelerin Toplumsal Konumu” ve “Okuma Alışkanlığı” konularının da etkili olduğunu söylemek mümkündür. Ortak atıf sayılarının büyüklüğü göz önüne alındığında “Halk Kütüphaneleri” konusundaki belirleyici isimler Çapar, Sağlamtuñ, Yılmaz, Keseroğlu ve Üstün’dür. “Üniversite Kütüphaneleri” konusunda ortak atıfları en fazla olan yazarlar ise Çakın, Çelik, Toplu ve Üstün’dür. Üstün’ün, her iki konuda yaptığı çalışmalarına aldığı ortak atıf sayıları yüksektir. Bu yüzden her iki alt kümede de yer almıştır. Çakın, Sağlamtuñ ve Keseroğlu’nun ayrıca “Kütüphanelerin Toplumsal Rolü” konusundaki çalışmalarına aldıkları ortak atıflar da yüksektir. “Kütüphanecilik Eğitimi” konusundaki önemli isimler ise Baysal ve Sağlamtuñ olmuştur. Dikkat edilirse bazı yazarların sadece bir konudaki çalışmalarına, bazı yazarların ise birden çok konudaki çalışmalarına ilgi gösterilmiştir. Üzerinde durulması gereken önemli bir konu 1. kümede en yüksek atıf ve ortak atıf sayısına sahip Baysal’ın birçok konuda eser yazmasından ve ortak atıfların bu eserlere dağılmasından dolayı birinci küme için en belirleyici konular olan “Halk Kütüphaneleri” ve “Üniversite Kütüphaneleri” alt kümelerinde yer almamasıdır. Bu durumda etkili olan diğerk bir faktör ise Baysal’ın atıflarının ve ortak atıflarının çoğunu

İkinci kümenin Tablo 11’deki ortak atıf matrisi ile gösterilen ortak atıf sayılarına genel olarak baktığımızda, bu kümedeki ortak atıf sayılarının birinci kümeye göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bu kümede ortak atıf alınan en önemli üç konu sırasıyla “Üniversite Kütüphaneleri”, “Bibliyografik Denetim” ve “Halk Kütüphaneleri”dir. İkinci kümenin, birinci kümeden farkı “Bibliyografik Denetim” konusu olmuştur. “Üniversite Kütüphaneleri” konusunda en çok ortak atıf alan yazarlar Yurdadoğ, Aybaş, Tuncer, Sefercioğlu, Ersoy ve Alpay; “Bibliyografik Denetim” konusunda Akbulut, Baydur, Sefercioğlu ve Soysal; “Halk Kütüphaneleri” konusunda ise Ersoy, Soysal, Akbulut, Alpay ve Sefercioğlu’dur. Dikkat edilirse bazı yazarlar birden çok konuda yüksek ortak atıf almışlardır. Ayrıca belirtmek gerekirse, Sefercioğlu her üç alt kümede de; Alpay ve Ersoy “Üniversite Kütüphaneleri” ve “Halk Kütüphaneleri” alt kümelerinde; Akbulut ve Soysal “Bibliyografik Denetim” ve “Halk Kütüphaneleri alt kümelerinde yer almaktadırlar. İkinci kümede “Okul Kütüphaneleri” ve “Kütüphanecilik Mesleği” en az ortak atıf alan konulardır.

Sonuç olarak, ikinci küme “Üniversite Kütüphaneleri”, “Bibliyografik Denetim” ve “Halk Kütüphaneleri” alt kümelerinden oluşmaktadır. Birinci küme ile ikinci kümenin en önemli iki alt kümesi ortaktır (Üniversite Kütüphaneleri ve Halk Kütüphaneleri).

4.5.3. Üçüncü Küme

Tablo 12. Üçüncü kümeye ait ortak atıf matrisi

	Acaroğlu	Cunbur	Erünsal	Ötüken
Acaroğlu	16	7	18	
Cunbur		13	12	
Erünsal			9	
Ötüken				

Üçüncü kümede yer alan dört yazara ilişkin ortak atıf sayılarının tümü 20’den küçüktür. Bu kümedeki ortak atıflara baktığımızda, en öne çıkan konu “Türk Kütüphanecilik Tarihi”dir. Bu konuda ortak atıf sayısı en fazla olan yazarlar Erünsal ile Ötüken’dir.

Cunbur ile Erünsal'ın ortak atıfları da yüksektir fakat daha çok “Osmanlı Kütüphaneciliği” ile ilgilidir. Acaroğlu'nun diğer yazarlar ile olan ortak atıfları belli bir konuda toplanmamış, çalışılan konular arasında dağılmıştır. “Basımcılık” ve “Yazma Eserler” konuları bu kümede en az atıf almış konulardır.

4.5.4. Dördüncü Küme

Tablo 13. Dördüncü kümeye ait ortak atıf matrisi

	Alkan	Aslan	Atılğan	Gürdal	Karakaş	Kayaoğlu	Küçük	Kurbanoglu	Önal	Tonta	Uçak	Yalvaç	Yontar
Alkan	40	12	11	9	22	14	9	14	6	25	13	22	21
Aslan		26	17	8	16	6	8	6	9	16	9	8	13
Atılğan			49	15	16	15	17	7	8	45	14	9	14
Gürdal				30	12	8	8	12	8	22	12	15	12
Karakaş					39	12	10	12	11	25	16	16	21
Kayaoğlu						39	18	13	8	29	7	18	15
Küçük							39	10	4	39	9	14	10
Kurbanoglu								34	9	29	7	20	18
Önal									18	10	9	6	8
Tonta										69	20	29	31
Uçak											28	14	15
Yalvaç												44	26
Yontar													50

Dördüncü küme 13 yazardan oluşmaktadır ve altı küme arasındaki en büyük kümedir. Tablo 13'te verilen dördüncü kümeye ait ortak atıf matrisinde en dikkat çekici nokta, Tonta'ya ait ortak atıf sayılarının diğer yazarlara göre daha yüksek, Önal'a ait ortak atıfların ise diğer yazarlara göre daha düşük olmasıdır. Bunun dışında ortak atıf matrisinde yer alan ortak atıf sayılarının genel olarak çok yüksek olmadığı görülmektedir. Dördüncü küme için belirlenen konulardan en önemli olanı “Elektronik Bilgi Hizmetleri”dir. Bu konudaki çalışmalarına aldıkları ortak atıflar ile öne çıkan isimler ise Atılğan, Küçük, Tonta, Uçak ve Yalvaç'tır. Bilgisayar ortamında kataloglama, elektronik danışma hizmetleri, elektronik kütüphaneler gibi konularda alınan ortak atıflar bu başlık altında toplanmıştır. Dördüncü küme için bir diğer önemli

konu “Elektronik Bilgi Hizmetleri” konusuna yakın bir konu olan “Elektronik Yayıncılık” olmuştur. “Elektronik Yayıncılık” alt kümesi Atılğan, Tonta, Küçük ve Kayaoğlu’ndan oluşmakta ve açık erişim, elektronik dergiler, bilimsel iletişim gibi konuları içermektedir. “Elektronik Bilgi Hizmetleri” ve “Elektronik Yayıncılık” kümelerinde dörder yazar yer almaktadır ve bunların üçü her iki küme için de ortaktır. Bu durum, iki kümenin birbirine yakın olduğunun diğer bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Kümenin tamamı için değilse de belli bir kısmı için önem taşıyan diğer iki konu “Bilgi/Enformasyon Okur Yazarlığı” ve “Bilgi Merkezlerinde Yönetim” konuları olmuştur. Kurbanoglu, Gürdal ve Yalvaç “Bilgi/Enformasyon Okur Yazarlığı” alt grubunu; Yontar, Karakaş, Kayaoğlu, Alkan ve Aslan ise “Bilgi Merkezlerinde Yönetim” alt grubunu oluşturmaktadırlar. Önal, kümedeki diğer yazarlar ile ortak atıf sayılarının düşük olmasından dolayı herhangi bir alt kümede yer alamamıştır. Dördüncü kümede “Ulusal Bilgi Alt Yapısı”, “Mikroformlar” ve “Metadata” en az ortak atıf alan konulardır.

4.5.5. Beşinci Küme

En küçük küme olan beşinci küme yalnızca iki yazardan oluşmaktadır (Karasözen ve Bayram). Bu iki yazarın ortak atıf sayıları yedi olmasına rağmen ayrı bir küme oluşturmalarının nedeni diğer yazarlara olan uzaklıkları ya da diğer yazarlardan olan farklılıklarıdır. Sadece yedi ortak atıfa göre konu belirlemek anlamlı olmamakla birlikte bu kümede dikkat çeken konu kurumsal arşivlerdir.

4.5.6. Altıncı Küme

Altıncı kümede yer alan üç yazarın ortak atıf sayıları şöyledir:

Binark-Özdemirci: 22

Özdemirci-Kandur: 19

Binark-Kandur: 12

Bu yazarların oluşturduğu küme “Arşivcilik” kümesidir. Şekil 9’daki dendogram incelendiğinde bu kümenin en son adımda diğer kümelerle birleştiği görülür. Bu durum “Arşivcilik” konusunda çalışan bu üç yazar ile diğer yazarlar arasındaki ortak atıf ağlarının zayıf olduğunun bir göstergesidir.

4.6. TARTIŞMA VE YORUM

Haritalama ve görselleştirme çalışmaları için bir başlangıç olması düşünülen bu çalışmada, Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün 26 yıllık (1974-2009) entellektüel haritasının çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda temel hipotez “Türkiye’deki Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün yazar ortak atıf analizi, bu alanda daha çok genel konularda araştırma yapıldığını göstermektedir” şeklinde oluşturulmuştur.

Çalışmanın temel bulguları şöyledir:

- Yapılan görselleştirme çalışmaları sonucunda elde edilen haritada, 40 yazar altı farklı grupta kümelendi.
- En büyük ortak atıf sayılarının yer aldığı birinci küme özellikle “Halk Kütüphaneleri” ve “Üniversite Kütüphaneleri” konularında ortak atıf sayıları fazla olan yazarların (Halk Kütüphaneleri: Çapar, Sağlamtunç, Yılmaz, Keseroğlu, Üstün; Üniversite Kütüphaneleri: Çakın, Çelik, Toplu ve Üstün) oluşturduğu bir kümedir. Birinci kümede dikkat çeken ve ana iki konu ile bağlantılı kabul edilebilecek diğer konular “Kütüphanecilik Eğitimi”, “Kütüphanelerin Toplumsal Konumu” ve “Okuma Alışkanlığı” konuları olmuştur.
- İkinci kümedeki en önemli üç konudan ikisi birinci kümede de yer alan “Üniversite Kütüphaneleri” ve “Halk Kütüphaneleri”dir. İkinci kümeyi birinci kümeden ayıran diğer konu ise “Bibliyografik Denetim” konusudur. Bu kümede en çok ortak atıfı “Üniversite Kütüphaneleri” konusundaki çalışmalarına alan

yazarlar Yurdadoğ, Aybaş, Tuncer, Sefercioğlu, Ersoy ve Alpay'dır. "Halk Kütüphaneleri" için yazar grubu Ersoy, Soysal, Akbulut, Alpay ve Sefercioğlu; "Bibliyografik Denetim" konusu için ise Akbulut, Baydur, Sefercioğlu ve Baysal'dır.

- Dört yazardan oluşan üçüncü kümede bu yazarların ortak atıflarına göre öne çıkan konular "Türk Kütüphanecilik Tarihi" ve "Osmanlı Kütüphaneciliği"dir. "Türk Kütüphanecilik Tarihi" konusunun temsilcileri Erünsal ve Ötügen, "Osmanlı Kütüphaneciliği" konusu için ise Cunbur ve Erünsal'dır.
- İçerdiği 13 yazar ile en büyük küme olan dördüncü kümede Atılgan, Küçük, Tonta, Uçak, Yalvaç ve Kayaoğlu yazar grubu arasındaki ortak atıflar "Elektronik Bilgi Hizmetleri" ve "Elektronik Yayıncılık" konularını ön plana çıkarmaktadır. Bu kümede ayrıca, Elektronik Yayıncılık ve Elektronik Bilgi Hizmetlerinin etkisiyle ortaya çıktığı düşünülen; Kurbanoğlu, Gürdal ve Yalvaç yazar grubunun oluşturduğu "Bilgi/Enformasyon Okur Yazarlığı" alt kümesi ile Yontar, Karakaş, Kayaoğlu, Alkan ve Aslan'ın oluşturduğu "Bilgi Merkezlerinde Yönetim" alt kümesi oluşumları da yer almaktadır.
- Bayram-Karasözen çiftinin oluşturduğu beşinci kümede bu ikili arasındaki ortak atıf sayısı çok düşük olduğundan (7), bu kümenin gözardı edilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bayram ve Karasözen'in ortak atıflarını genellikle kurumsal arşivler konusundaki çalışmalarına aldıkları gözlenmiştir fakat yedi ortak atıf ile konu belirlemek doğru olmayacağı için bu küme ihmal edilmiştir.
- Altıncı küme Binark, Özdemirci ve Kandur yazar üçlüsünden oluşmakta ve "Arşivcilik" konusunu temsil etmektedir.
- Ulusal Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe en az ortak atıf alan konular ise "Kataloglama", "Arşivcilik", "Kütüphanecilik Mesleği", "Mevzuat", Gezici

Kütüphaneler”, “Okul Kütüphaneleri”, “Basımcılık”, “Yazma Eserler”, “Ulusal Bilgi Altyapısı”, “Mikroformlar” ve “Metadata” konuları olmuştur.

Bulgular araştırmanın temel hipotezini ve alt hipotezleri desteklemektedir:

- Bulunan sonuçlar Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe en çok çalışılan konuların “Halk Kütüphaneleri”, “Üniversite Kütüphaneleri”, “Elektronik Bilgi Hizmetleri” ve “Elektronik Yayıncılık” konuları olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla “Türkiye’deki Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürünün yazar ortak atıf analizi, bu alanda daha çok genel konularda araştırma yapıldığını göstermektedir” şeklindeki temel araştırma hipotezi doğrulanmaktadır.
- Uluslararası literatürde Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanının haritalanması üzerine yapılmış bu çalışmaların bulgularına göre “Bibliyometri” ve “Bilgi Erişim” konularının uluslararası Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründeki tüm çalışmalarda görülen ortak konular olduğunu söylemek mümkündür (White ve Griffith, 1981a; White ve McCain, 1989; Persson, 1994; White ve McCain, 1998; White, 2003; Janssens ve diğerleri, 2006; Åström, 2007; Zhao ve Strotmann, 2008a; Zhao ve Strotmann, 2008b; Ibekwe-SanJuan, 2009. Buradan yola çıkarak, ulusal Kütüphane ve Bilgibilim literatürümüzde çalışılan konuların uluslararası literatürden farklı olduğu söylenebilir. Bu sonuç, “Uluslararası Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatürü ile ulusal literatürde öne çıkan konular bakımından farklılık göstermektedir” şeklinde oluşturulmuş alt hipotezi desteklemekle birlikte; bibliyometri, bilgi erişim gibi konularda ülkemizde hiç çalışma yapılmadığı anlamına gelmemekte, bu konulara birçok araştırmacı tarafından yeterli ilgi gösterilmediği (bu konularla ilgili yeterli sayıda çalışma olmadığı ve bu çalışmaların yeterince atıf almadığı) ya da yazarların bu konulardaki çalışmaları ile ulusal literatürden çok uluslararası literatüre katkıda buldukları şeklinde yorumlanabilir. Uluslararası literatür ile olan farklılıkta, uluslararası çalışmaların yalnızca makaleler üzerine yapılıyor olmasının etkisi de gözardı edilmemelidir.

Türk Kütüphaneciliği, Bilgi Dünyası ve Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan makalelerin ortalama ortak atıf sayıları çok düşük olduğundan sadece dergilerde yayımlanan makalelere dayanan bir yazar ortak atıf analizi yapılamamıştır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, uluslararası literatürde en çok çalışılan konuların bibliyometri ve bilgi erişim olduğunu ve bizde bu iki konunun en çok çalışılan konular arasında olmadığını söylemek, bibliyometri ve bilgi erişim konularının Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe hiç çalışılmayan konular olduğu anlamına gelmez. Çalışmada en çok çalışılan konular öncelikle atıf sayılarına, daha sonra ise ortak atıf sayılarına göre belirlenmiştir. Bu iki konu alanı da diğer konulara göre daha yeni çalışma alanlarıdır ve bu konularla ilgili çalışmalar henüz yeterince atıf almamıştır. Dolayısıyla, ortak atıf sayılarının yüksek olmaması da doğaldır.

- Yabancı yazar ve yayınlara atıf vermenin yaygın olmadığını söylemek mümkündür. Elliden fazla atıf alan yazarlar listesinde yer alan yabancı yazarların hangi yayınlarına atıf verildiği incelendiğinde, birkaç yabancı yazar (örneğin, Tenopir) dışındaki yabancı yazarların Türkçeye çevrilmiş kitap ya da makalelerinden dolayı atıf aldıkları görülmüştür. Bu sonuç “Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründe daha çok yerli yazarlara ya da Türkçeye çevrilmiş kitapları bulunan yabancı yazarlara atıf verme eğilimi vardır” alt hipotezini doğrulamaktadır.
- Ülkemizde BBY bölümleri ve bu alanda çalışan araştırmacı sayısı az olduğundan uluslararası literatürü mümkün olduğunca takip edebilmek adına yazarların birçoğu belli bir konuda uzmanlaşmak yerine, birden fazla konuda çalışmalar yaparak ulusal literatürümüze katkı sağlamaya çalışmaktadırlar. “Ulusal literatürde belli bir konuda uzmanlaşmak yerine, birden çok konuda çalışma yapılmıştır” alt hipotezi doğrulanmıştır. Bu durum, harita üzerinde gördüğümüz yazar gruplarının konularını belirlemeyi zorlaştırmış, yazar ortak atıf analizinden öteye geçerek ortak atıf alan yazarların ortak atıf aldıkları eserlerini de incelemeyi zorunlu kılmıştır.

Çalışmada kümeleme analizi ve çok değişkenli ölçekleme analizi dışında faktör analizi yöntemi de kullanılmak istenmiştir. Faktör analizi için tüm döndürme yöntemleri (eğik ve dikey döndürme yöntemleri) kullanılmış fakat elde edilen sonuçların yorumlanmasında güçlük çekilmiştir. Bu nedenle faktör analizi ile ilgili sonuçlara bu çalışmada yer verilmemiştir.

Uluslararası çalışmaların çoğunda ortak atıf sayısı için eşik değerinin 20 olarak belirlenmesine karşın, ulusal literatürümüzde 20'den fazla ortak atıf sıklığı sayısının sekiz olması dolayısıyla ortak atıf sayısı için herhangi bir eşik değeri belirlenmemiştir. Bu durumun çok homojen kümeler elde edilememesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Ortak atıf çalışmalarının bir alanda çalışılan konuları göstermesi konusunu tartışan Smith'e (1981) göre, iki yazar aynı konuda yazmıyor olmalarına rağmen, sıklıkla ortak atıf alıyor olabilirler (Smith, 1981). Smith'in (1981) bu iddiası, Baysal'ın aldığı yüksek ortak atıf sayıları için bir dayanak olabilir. Baysal yazdığı temel bir kitaba yapılan atıflar nedeniyle birçok yazar ile yüksek ortak atıf almış ancak kümelerin belirlenmesinde aynı etki görülmemiştir. Bu örnekte olduğu gibi diğer bazı yazarların da ortak atıf sayıları yüksek olmasına rağmen aynı küme içinde yer almadıkları görülmüştür. Bunun en önemli nedeni, Baysal'da olduğu gibi yazarların temel kabul edilen bazı yayınlarına (özellikle kitaplarına) özellikle yapısı gereği tezlerde yapılan atıflardır.

Belli konular ile tanınmış bazı yazarların yapılan analizler sonucunda düşünülenden çok daha farklı kümelerde yer aldığı görülmüştür. Bunun nedeni ise bu yazarların çalıştıkları konulardan tamamen farklı bir konuda yazdıkları bir esere aldıkları yüksek sayıda ortak atıflardır (örneğin, Çapar). Bir başka durum da birden çok konuda yazan bir yazarın, çalıştığı konulardan birkaçına birden yüksek sayılarda ortak atıflar alması ve dolayısıyla birden fazla alt kümede yer almasıdır (örneğin, Üstün). Bu sonuçlar tamamen ortak atıflara göre bulunan sonuçlardır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Bilimsel çalışma alanlarının görselleştirilmesi üzerine yapılan çalışmaların sayısı son yıllarda giderek artmakta, görselleştirme için kullanılan yöntem ve araçlar hızla gelişmektedir. Uluslararası literatüre bakıldığında, diğer birçok alan gibi, Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanı da birçok çalışmada haritalanmıştır. Ulusal literatürümüzde ise haritalama çalışmalarına ilişkin herhangi bir örnek bulunmamaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri ulusal bir atıf dizinimizin olmaması, dolayısıyla haritalama için gerekli işlemlerin zahmetli ve zaman alıcı olmasıdır. Diğer önemli bir neden ise haritalama için gerekli analiz yöntemlerinin karmaşık ve analiz sonuçlarının yorumlanmasının zor olmasıdır.

Bu çalışma, ortak atıf analizi ve görselleştirme çalışmalarının ülkemiz literatürüne uygulanması bakımından yapılmış ilk çalışmadır. Bu yönüyle, bu konuda yapılacak çalışmalar için başlangıç niteliğinde bir çalışma olarak düşünülmektedir. Bunun ötesinde yazar ortak atıf analizi ile elde edilecek sonuçların neler olduğunu göstermesi açısından önem taşımakta, içerik analizi vb. gibi yöntemler dışında ortak atıf analiz yöntemlerinin belli bir disiplindeki konuları belirlemede kullanılabileceğini göstermektedir.

Bilimsel alanların haritalanması ile elde edilecek sonuçlar birçok kişi için yararlı olabilir. Bu çalışmada kullanılan yöntemler Türkiye'deki diğer disiplinlere de uygulanarak söz konusu alanların entellektüel yapıları ortaya çıkarılabilir. Benzer çalışmalar tek tek alanlara uygulanabileceği gibi tüm Türkiye literatürüne ya da sosyal bilimler, fen bilimleri gibi alanlara uygulanabilir. Tek başına bir alanı haritalamak o alan içinde yer alan disiplinlerin entellektüel yapısının yanında alanın içerdiği disiplinlerin birbirleri ile olan ilişkilerini, diğer bir deyişle alandaki bilimsel iletişimin nasıl gerçekleştiğini göstermesi açısından faydalı olabilir.

Haritalama çalışmalarından elde edilen sonuçlar Kütüphanelerde Derme Oluşturma ve Geliştirme ve Kaynak Yönetimi konularında da kullanılabilir. Üniversitelerde yeni açılan bölümler için Üniversite Kütüphanelerinde yeni bir koleksiyon geliştirilmesi konusu gündeme gelmektedir. Eğer yeni açılan bölümle ilgili olarak yapılmış bir haritalama çalışması bulunuyorsa, kaynak alımında gerek ulusal gerekse de uluslararası hangi yazar ve eserlere öncelik verileceğine kolaylıkla karar verilip, kütüphanede etkin bütçe yönetimi sağlanabilir. Aynı yöntem mevcut koleksiyonun geliştirilmesi söz konusu olduğunda da kullanılabilir.

Haritalama çalışmalarından elde edilen çıktılar bilimsel işbirliği sağlanması konusunda da fayda sağlayabilir. Yapılacak projeler için gerekli ekiplerin oluşturulması aşamasında yazar ortak atıf analizi ile oluşturulmuş haritalara başvurulabilir. Bu haritalar belli bir disiplindeki ya da konudaki en etkili yazarları göstermesi açısından bu gibi çalışmalar için önem taşır.

Haritalama sonuçları belli bir disiplinde ya da belli bir konuda çalışmaya başlayan araştırmacılar için bilgiye erişim açısından büyük kolaylık sağlar. Araştırmacı, bu haritalar ile çalışmalarına nereden (hangi alt konudan / yıldan / eserden / yazardan) başlayacağı konusunda ipucu sağlayıp, zaman kazanabilir.

Sonuç olarak, haritalama çalışmalarından elde edilen haritaların birçok kişi ve alan için faydalı bilgiler içermektedir. Bu faydalar gözönüne alındığında, haritalama çalışmalarının ülkemizde ilerlemesi gereken araştırma konularından bir tanesi olduğu söylenebilir.

5.2. ÖNERİLER

Ülkemiz bazında yapılacak haritalama çalışmalarının gelişmesi için öncelikli ihtiyaç ulusal bir atıf indeksidir. Ulusal bir atıf indeksinin geliştirilmesi ile haritalama için gerekli işlemlere harcanacak zaman kısılacak, bu da bu konuda yapılacak çalışmalar için teşvik edici olacaktır.

Tezlerin toplanmasında büyük zorluk yaşanmış, büyük kısmı ancak basılı olarak sağlanabilmiştir. Bu durum, tüm Bilgi ve Belge Yönetimi tezlerinin toplanacağı bir veri tabanı oluşturulmasının gerekliliğini göstermiştir.

Çalışmada, alandaki gelişimi daha iyi görmek için uluslararası literatürde de sıkça kullanılan zaman dilimleme yöntemi kullanılmak istenmiştir. Farklı zaman dilimleri için yapılan çok sayıda deneme sonucunda atıf ve ortak atıf sayılarının yorum yapmaya olanak vermeyecek ölçüde küçük olması sebebiyle zaman dilimleme yöntemi kullanılamamıştır. Yayın türlerine göre yapılmak istenen analizlerde ise, yayınların neredeyse yarısını oluşturan makalelerin atıfları ve ortak atıfları çok az olduğundan yayın türleri için ayrıca analiz yapılması mümkün olmamıştır. Bu konuda yapılabilecek şey, alanın en çok tanınan iki dergisi yerine Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanındaki yazarların ulusal literatürdeki hakemli dergilerde yer almış tüm makalelerini analiz etmek olabilir.

Türkiye Kütüphanecilik ve Bilgibilim alanının incelendiği bu çalışmada, veriler herhangi bir ortamda mevcut olmadığından veriler için özel bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu yönüyle bu çalışmanın, Türkiye’de başka alanlar için yapılacak benzer çalışmalar, ulusal bir veri tabanı olmayan ülkelerde ulusal bazda yapılacak çalışmalar, uluslararası atıf dizinlerinde (Web of Science, Scopus gibi) indekslenmeyen dergiler için ve bu dergilerdeki makaleler ve yazarları için yapılacak çalışmalar konusunda araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir.

Ortak atıf analizi çalışmaları, haritalar vasıtasıyla bir alana ait entellektüel yapıyı ortaya çıkarması bakımından o alanda çalışan araştırmacılar için büyük önem taşır. Özellikle

ulusal bazda elde edilen alan haritaları, belli bir ülkede belli bir alan ya da tüm alanlar için uluslararası literatürden geride kalınan alanları / konuları belirlemek ve ülke bazında yapılacak araştırma harcamalarının daha çok o alanlara ya da konulara yönlendirilmesini sağlamak için kullanılabilir. Bu yönüyle, bu gibi çalışmalar alana yeni katılmış araştırmacıları araştırılacak konular hakkında yönlendirmek için de kullanılabilir. Bilim politikaları açısından bakıldığında, yapılacak uluslararası haritalama çalışmaları ile devletler hangi kurumların (üniversitelerin) ve hangi bilim insanların uluslararası etkiye sahip olduklarını ve uluslararası alanda hangi alanlarda etkili olduğunu haritalama/görselleştirme çalışmaları ile belirleyebilirler.

Ulusal Kütüphanecilik ve Bilgibilim literatüründeki yerli yazarların uluslararası literatürde yer alan yayınları ile ilgili benzer bir çalışma yapılarak, sonuçları bu çalışma ile karşılaştırılabilir. Ayrıca, aynı çalışmalar görselleştirme araçları kullanılarak da tekrarlanabilir ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

Özetle, haritalama çalışmalarının ülkemizde ivme kazanabilmesi için öncelikle veri toplama ortamlarının ve süreçlerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu iyileştirmeler ile haritalama çalışmaları için harcanacak süre kısılacak ve ülke bazında faydalı olabilecek haritalar üretilbilecektir.

KAYNAKÇA

- Ahlgren, P., Jarvening, B. ve Rousseau, R. (2003). Requirements for a cocitation similarity measure, with special reference to Pearson's correlation coefficient. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54, 550-560.
- Al, U. (2008). *Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Al, U. ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5, 19-47.
- Åström, F. (2002). Visualizing Library and Information Science concept spaces through keyword and citation based maps and clusters, Bruce, H., Fidel, R., Ingwersen, P. ve Vakkari, P. (Ed.) *Emerging frameworks and methods: CoLIS4* içinde (s.185-197). Seattle: Libraries Unlimited. Erişim: 28 Haziran 2011, <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=579259&fileOID=579260>
- Åström, F. (2007). Changes in the LIS research front: Time-sliced cocitation analysis of LIS journal articles, 1990–2004. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58, 947–957.
- Bayer, A.E., Smart, J.C. ve McLaughlin, G.W. (1990). Mapping Intellectual Structure of a Scientific Subfield Through Author Cocitations. *Journal of the American Society for Information Science*, 41, 444-452.
- Bellardo, T. (1980). The use of co-citations to study science. *Library Research*, 2, 231-237.

- Bhattacharya, S. ve Basu, P.K. (1998). Mapping a research area at the micro level using co-word analysis. *Scientometrics*, 43, 359-372.
- Boyack, K.W., Börner, K. ve Klavans, R. (2009). Mapping the structure and evolution of chemistry research. *Scientometrics*, 79, 45-60.
- Boyack, K.W., Wylie, B.N. ve Davidson, G.S. (2002). Domain visualization using VxInsight® for science and technology management. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 53, 764–774.
- Callon, M., Courtial, J.P., Turner, W.A. ve Bauin, S. (1983). From translations to problematic networks: an introduction to co-word analysis. *Social Science Information*, 22, 191-235.
- Chen, C. (2006). CiteSpace II: Detecting and visualizing emerging trends and transient patterns in scientific literature. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 57, 359–377.
- Chen, C. ve Carr, L. (1999). Trailblazing the literature of hypertext: author co-citation analysis (1989–1998). *HYPertext '99 Proceedings of the tenth ACM Conference on Hypertext and hypermedia : returning to our diverse roots: returning to our diverse roots* içinde (s.51-60). Erişim: 28 Haziran 2011, http://portal.acm.org/ft_gateway.cfm?id=294486&type=pdf&CFID=28882244&CFTOKEN=27358246
- Chen, C., Ibekwe-SanJuan, F. and Hou, J. (2010). The structure and dynamics of cocitation clusters: A multiple-perspective cocitation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61, 1386–1409.
- Chen, C., Song, H-Y., Yuan, X. ve Zhang, J. (2008). The thematic and citation landscape of Data and Knowledge Engineering (1985–2007). *Data & Knowledge Engineering*, 67, 234-259.

- Crane, D. (1972). *Invisible colleges: diffusion of knowledge in scientific communication*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- De Mey, M. (1982). *The cognitive paradigm*. Dordrecht, Holland: Reidel.
- Ding, Y., Chowdhury, G. ve Foo, S. (1999). Mapping intellectual structure of information retrieval: An author cocitation analysis, 1987-1997. *Journal of Information Science*, 25, 67-78.
- Eom, S. (1996). Mapping the intellectual structure of research in decision support systems through author cocitation analysis (1971-1993). *Decision Support Systems*, 16, 315-338.
- Eom, S. (2004). Author cocitation analysis using custom bibliographic databases: an exploratory tool for digging up reference disciplines, Leino, T., Saarinen, T., Klein, S. (Ed.) *Proceedings of the Twelfth European Conference on Information Systems* içinde (s.488-498), Turku School of Economics and Business Administration, Turku, Finland. (ISBN 951-564-192-6).
- Eom, S. (2009). *Author cocitation analysis: Quantitative methods for mapping the intellectual structure of an academic discipline*. Southeast Missouri State University, USA: IGI Global.
- Estabrooks, C.A., Derksen, L., Winther, C., Lavis, J.N., Scott, S.D., Wallin, L. ve Profetto-McGrath, J. (2008). The intellectual structure and substance of the knowledge utilization field: A longitudinal author co-citation analysis, 1945 to 2004. *Implementation Science*, 3, 49.
- Garfield, E. (1965). Can citation indexing be automated? M.E. Stevens, ve başk. (Ed.). *Statistical Association Methods for Mechanized Documentation (Nbs Misc. Pub. 269)* içinde (s.189). Washington, D.C.: National Bureau of Standards.

- Garfield, E. (1988). Announcing the SCI compact disc edition: CD-ROM gigabyte storage technology, novel software, and bibliometric coupling make desktop research and discovery a reality. *Current Contents*, 22, 3-5. Erişim: 28 Haziran 2011, <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v11p160y1988.pdf>
- Girvan, M. ve Newman, M.E.J. (2002). Community structure in social and biological networks. *PNAS*, 99, 7821-7826.
- Griffith, B.C., Small, H.G., Stonehill, J.A. ve Dey, S. (1974). The structure of scientific literatures II: Toward a macro- and microstructure for science. *Science Studies*, 4, 339-365.
- Hjorland, B. ve Albrechtsen, H. (1995). Toward a new horizon in information science: domain-analysis. *Journal of the American Society for Information Science*, 46, 400-425.
- Hoffman, D.L. ve Holbrook, M.B. (1993). The Intellectual structure of consumer research: a bibliometric study of author cocitations in the first 15 years of the Journal of Consumer Research. *Journal of Consumer Research*, 19, 505-517.
- Ibekwe-SanJuan, F. (2009). Information Science in the web era: A term-based approach to domain mapping. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*, 46, 1-23.
- Ikpaahindi, L. (1985). An overview of bibliometrics: its measurements, laws and their applications. *Libri*, 35, 163-177.
- Janssens, F., Glanzel, W. ve De Moor, B. (2008). A hybrid mapping of information science. *Scientometrics*, 75, 607-631.

- Janssens, F., Leta, J., Glanzel, W. ve De Moor, B. (2006). Towards mapping library and information science. *Information Processing and Management*, 42, 1614–1642.
- Karki, R. (1996). Searching for bridges between disciplines: An author co-citation analysis on the research into scholarly communication. *Journal of Information Science*, 22, 323–334.
- Klavans, R. ve Boyack, C. W. (2011). Using Global Mapping to Create More Accurate Document-Level Maps of Research Fields. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62, 1-18.
- Kopcsa, A. ve Schiebel, E. (1998). Science and technology mapping: A new iteration model for representing multidimensional relationships. *Journal of the American Society for Information Science*, 49, 7-17
- Kreuzman, H. (2001). A co-citation analysis of representative authors in philosophy: Examining the relationship between epistemologists and philosophers of science. *Scientometrics*, 51, 525-539.
- Lewison, G. (1999). The definition and calibration of biomedical subfields. *Scientometrics*, 46, 529-537.
- Leydesdorff, L., ve Persson, O. (2010). Mapping the geography of science: distribution patterns and networks of relations among cities and institutes. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61, 1622-1634
- Leydesdorff, L. ve Vaughan, L. (2006). Co-occurrence matrices and their applications in information science: extending ACA to the web environment. *Journal of American Society for Information Science and Technology*, 57, 1616-1628.
- Liu, Z. ve Wang, C. (2005). Mapping interdisciplinarity in demography: a journal network analysis. *Journal of Information Science*, 31, 308-316.

- Martinsons, M.G., Everett, J.E. ve Chan, C. (2001). Mapping the scholarly development of strategic management. *Journal of Information Science*, 27, 101-110.
- McCain, K.W. (1984). Longitudinal author cocitation mapping: the changing structure of macroeconomics. *Journal of the American Society for Information Science*, 35, 351-359.
- McCain, K.W. (1986). Cocited author mapping as a valid representation of intellectual structure. *Journal of the American Society for Information Science*, 37, 111-122.
- McCain, K.W. (1990). Mapping authors in intellectual space. A technical overview. *Journal of the American Society for Information Science*, 41, 433-443.
- McCain, K.W., Verner, J.M., Hislop, G.W, Evanco, W. ve Cole, V. (2005). The use of bibliometric and knowledge elicitation techniques to map a knowledge domain: Software Engineering in the 1990s. *Scientometrics*, 65, 131-144
- Mcintire, J.S. (2006). *The clothing and textile research base: an author co-citation study*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Missouri Üniversitesi, Columbia.
- Moed, H.F. (2005). *Citation analysis in research evaluation*. Dordrecht (Netherlands): Springer.
- Mullins, N.C., Hargens, L.L., Hecht, P.K. ve Kick, E.L. (1977). Group structure of co-citation clusters: comparative study. *American Sociological Review*, 42, 552-562.
- Noyons, E.C.M. (2004). Science maps within a science policy context, Moed, H.F., Glänzel, W., ve Schmoch, U. (Ed.). *Handbook of quantitative science and technology research. The use of publication and patent statistics in studies of S&T Systems* içinde (s.237-256) Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

- Noyons, E.C.M. ve Calero-Medina, C. (2009). Applying bibliometric mapping in a high level science policy context: Mapping the research areas of three Dutch Universities of Technology. *Scientometrics*, 79, 261-275.
- Noyons, E.C.M., Moed, H.F. ve van Raan, A.F.J. (1999). Integrating research performance analysis and science mapping. *Scientometrics*, 46, 591-604.
- Okubo, Y. (1997). *Bibliometric indicators and analysis of research systems: methods and examples*. Paris, France: OECD Publishing.
- Osareh, F. (1996). Bibliometrics, citation analysis and co-citation analysis: A review of literature I. *Libri*, 46, 149-158.
- Osareh, F. ve McCain, K.W. (2008). The structure of Iranian chemistry research 1990-2006: An author co-citation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 49, 327-355.
- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 2: Çok Değişkenli Analizler*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Persson, O. (1994). The intellectual base and research fronts of JASIS 1986-1990. *Journal of the American Society for Information Science*, 45, 35-38.
- Price, D. (1965). Networks of scientific papers. *Science*, 149, 510-515.
- Rosengren, K.E. (1968). *Sociological aspects of the literature system*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Rousseau, R. (2010). Timeline of bibliometrics. Erişim: 3 Mart 2011. http://users.pandora.be/ronald.rousseau/html/timeline_of_bibliometrics.html

- Saito, Y. (1984). Identification of the specialties in Library and Information Science using co-citation analysis. *Library and Information Science*, 22, 61-74.
- Sandstrom, P.E. (2001). Scholarly communication as a socioecological system. *Scientometrics*, 51, 573-605.
- Sanz-Casado, E., Suárez-Balseiro, C, Iribarren-Maestro, I., Ramìrez-de Santa Pau, M., de Pedro-Cuesta, J. (2007). Bibliometric mapping of scientific research on prion diseases, 1973–2002. *Information Processing & Management*, 43, 273-284.
- Schneider, J.W., Larsen, B. ve Ingwersen, P. (2007). *Comparative study between first and all-author co-citation analysis based on citation indexes generated from xml data*. Torres-Salinas, D. ve Moed, H.F. (Ed.). *Proceedings of ISSI 2007, 11th International Conference of the International Society for Scientometrics and Informetrics, CSIC, Madrid, Spain; June 25-27, 2007* içinde (s.696-707). Madrid: CSIC. Erişim: 20 Haziran 2011, http://www.iva.dk/binaries/038_Schneider-Larsen-Ingwersen-ISSI2007-paper.pdf
- Schwechheimer, H., ve Winterhager, M. (2001). Mapping interdisciplinary research fronts in neuroscience: A bibliometric view to retrograde amnesia. *Scientometrics*, 51, 311-318.
- Sillanpää, A. and Koivula, T. (2010). Mapping Conflict Research: A Bibliometric Study of Contemporary Scientific Discourses. *International Studies Perspectives*, 11, 148-171.
- Shiffrin, R.M., ve Börner, K. (2004). Mapping knowledge domains. *PNAS 101 (Suppl. 1)*: 5183–5185.
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between publications. *Journal of the American Society for Information Science*, 24, 265-269.

- Small, H. (1974). The structure of scientific literatures I: Identifying and graphing specialties. *Science Studies*, 4, 17-40.
- Small, H. (1977). Co-citation model of a scientific specialty: - a longitudinal study of collagen research. *Social Studies of Science*, 7, 139-166.
- Small, H. (1981). The relationship of information science to the social sciences: a cocitation analysis. *Information Processing and Management*, 17, 39-50.
- Small, H. (1999). Visualizing science by citation mapping. *Journal of the American Society for Information Science*, 50, 799-813.
- Small, H. ve Garfield, E. (1985). The geography of science: disciplinary and national mappings. *Journal of Information Science*, 11, 147-159.
- Small, H. ve Griffith, B.C. (1974). The structure of scientific literatures I: Identifying and graphing specialties. *Science Studies*, 4, 17-40
- Small, H. ve Sweeney, E. (1985). Clustering the Science Citation Index using co-citations, I: A comparison of methods. *Scientometrics*, 7, 393-404.
- Small, H., Sweeney, E. ve Greenlee, E. (1985). Clustering the Science Citation Index using co-citations, II: Mapping science. *Scientometrics*, 8, 321-340.
- Smith, L.C. (1981). Citation analysis. *Library Trends*, 30, 83-106.
- Tonta, Y. ve Darvish, H.R. (2009). Diffusion of latent semantic analysis as a research tool: A social network analysis approach. *Journal of Informetrics*, 4, 166-174.
- Tsay, M., Xu, H. ve Wu, C. (2003). Author co-citation analysis of semiconductor literature. *Scientometrics*, 58, 529-545.

- Tudjman, M., Tudor-Silovic, N., Boras, D., ve Milas-Bracovic, M. (1988). A literature measure of scientific communication: Co-citation analysis of masters theses in information sciences in Yugoslavia, 1961–1984. Tudor-Silovic, N. ve Mihel, I. (Ed.), *Information research; research methods in library and information science* içinde (s.225-247). London: Taylor Graham.
- Üsdiken, B. ve Erden, Z. (2002). 1990’lı yıllarda Türkiye’de yönetim alanı: Disiplinin yapısı ve yaklaşımlar. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2, 91-112.
- Warning, P., Toohey, K., Ching, R. (2001). Mapping the discipline of Olympic studies: an author-cocitation analysis. *Sports information in the third millennium: proceedings of the 11th IASI World Congress, Lausanne, 25th, 26th and 27th April 2001* içinde (s.339-346). Lausanne: Olympic Museum and Olympic Centre. Erişim: 5 Ocak 2011, <https://mercury.smu.edu.sg/rsrchpubupload/10311/mappingthediscipline.pdf>
- White, H.D. (1990). Author co-citation analysis: Overview and defense. Borgman, C.L. (Ed.). *Scholarly communication and bibliometrics* içinde (s.84-106). Newbury Park: Sage.
- White, H.D. (2003). Pathfinder networks and author co-citation analysis: A remapping of paradigmatic information scientists. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54, 423-434.
- White, H.D. ve Griffith, B.C. (1981a). Author co-citation: a literature measure of intellectual structure. *Journal of the American Society for Information Science*, 32, 163-171.
- White, H.D. ve Griffith, B.C. (1981b). A co-citation map of authors in judgement and decision research. Anderson, B. F., Deane, D. H., Hammond, K. R., McClelland, G. H., Shantau, J.C. (Ed.). *Concepts in judgements and decision research: definitions,*

sources, interrelationships, and comments içinde (s.261-271). New York, NY: Praeger.

White, H.D. ve Griffith, B.C. (1982). Authors as markers of intellectual space: Co-citation in Studies of Science, Technology and Society. *Journal of Documentation*, 38, 255-272

White, H.D. ve McCain, K.W. (1989). Bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*. 24, 119-186.

White, H.D. ve McCain, K.W. (1998). Visualizing a discipline: An author co-citation analysis of information science, 1972-1995. *Journal of the American Society for Information Science*, 59, 2146-2155.

Widhalm, C., Topolnik, M., Kopcsa, A., Schiebel, E., ve Weber, M. (2001). Evaluating patterns of co-operation: application of a bibliometric visualization tool to the Fourth Framework Programme and the Transport Research Programme. *Research Evaluation*, 10, 129-140.

Williams, J.G., Sochats, K.M., ve Morse, E. (1995) . Visualization. *Annual Review of Information Science and Technology*, 30, 161–207.

Yılmaz, M. (1999). *Kütüphane ve bilgi bilimi açısından bibliyometrinin önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.

Zhao, D. (2006). Towards all-author co-citation analysis. *Information Processing and Management*, 42, 1578-1591.

Zhao, D. ve Strotmann, A. (2008a). Information science during the first decade of the web: an enriched author cocitation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59, 916-937.

Zhao, D. ve Strotmann, A. (2008b). Comparing all-author and first-author co-citation analyses of information science. *Journal of Informetrics*, 2(3): 229-239. Erişim: 20 Haziran 2011, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S175115770800028X>

Zuccala, A. (2006), Author Cocitation Analysis is to intellectual structure as Web Colink Analysis is to ...?. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 57, 1487–1502. Erişim: 8 Mart 2011, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/asi.20468/pdf>

EKLER

Ek 1: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi (1974-2009)

Yüksek Lisans Tezleri

1. Aynur Ersoy. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri. Danışman: Bülent Yılmaz.
2. Zahire Canan Duran. (2008). Ekonomi Kütüphanelerinde İşbirliği: Ulusal E-Kütüphane Model Önerisi. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
3. Şenol Karadeniz. (2008). Türkiye’de Halk Kütüphanecilerinin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri. Danışman: Bülent Yılmaz.
4. Hande Uzun Külcü. (2008). Belge Yönetiminde Kapasite Değerlendirme. Danışman: Gülbün Baydur.
5. Ziya Kutluoğlu. (2007). Üniversite Kütüphanelerinde Pazarlama: Başkent Üniversitesi Kütüphanesi Örneği. Danışman: Serap Kurbanoglu.
6. Selahattin Cihan Doğan. (2007). Tıp Akademisyenlerinin Elektronik Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği. Danışman: Serap Kurbanoglu.
7. Özden Demircioğlu. (2007). Türkiye’de Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Yerel Yönetimlere Devri Konusunda Kütüphane Yöneticileri ve Kütüphanecilerin Yaklaşımları. Danışman: Bülent Yılmaz.
8. Nevzat Özel. (2007). Üniversite Kütüphanelerinin Kataloglama Birimlerinde Çalışan Kütüphanecilerin Eğitim Gereksinimleri Üzerine Bir Araştırma. Danışman: Gülbün Baydur.
9. Mithat Baver Zencir. (2007). Güzel Sanatlar Alanındaki Kullanıcıların Bilgi Gereksinimleri ve Bilgi Kullanım Özellikleri. Danışman: Hatice İnci Önal.
10. Haydar Yalçın. (2007). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Belge Yönetimi. Danışman: İrfan Çakın.
11. Çiğdem Özbağ Ören. (2006). Elektronik Danışma Hizmetleri: ODTÜ Kütüphanesi Örneği. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
12. Can Besimoğlu. (2006). Akademisyenlerin Elektronik Dergi Kullanımında Disiplinler Arasındaki Farklılıklar. Danışman: Nazan Uçak.
13. Yusuf Yalçın. (2006). Elektronik Veri Tabanlarında Maliyet-Fayda Analizi: Başkent Üniversitesi Kütüphanesi Uygulaması. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
14. Nermin Gül Çağlar. (2006). Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Başkent Üniversitesi Kütüphanesi. Danışman: Bülent Yılmaz.
15. Ali Murat Ünlü. (2006). Kara Harp Okulu Kütüphanesi Koleksiyonunun Kullanım Analizi: Bir Koleksiyon Geliştirme Önerisi. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
16. Asiye Şermin Dengiz. (2006). 2004 İlköğretim Programı'nın Okuma Ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Açısından Değerlendirilmesi. Danışman: Bülent Yılmaz.
17. Burcu Tanrıku. (2006). Akademisyen Mühendislerin Bilgi Arama Davranışlarına Bilgi Teknolojilerinin Etkisi: Bilkent Üniversitesi Örneği. Danışman: Nazan Uçak.
18. Hatice Gülşen Birinci. (2006). Tarih Alanındaki Kullanıcıların Bilgi Gereksinimleri ve Bilgi Kullanım Özellikleri. Danışman: Hatice İnci Önal.
19. Hacer Batı. (2006). Elektronik Bilgi Kaynaklarında Maliyet-Yarar Analizi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi Üzerine Bir Değerlendirme. Danışman: Yaşar Tonta.
20. Ayşe Gül Aksaçoğlu. (2005). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. Danışman: Bülent Yılmaz.
21. Emre Hasan Albayrak. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi'nde Hizmet Kalitesi Ölçümü. Danışman: Gülbün Baydur.

22. Ahmet Özekmekçi. (2004). Üniversite Kütüphanelerinde Kütüphanecilik Eğitimi Olmayan Personelin İş Doyumu. Danışman: Ahmet Çelik.
23. Korhan Levent Ertürk. (2004). Web Tabanlı Yüksek Lisans Eğitimi: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü için Bir Platform Önerisi. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
24. Mehmet Ayhan Hazırlar. (2004). Halk Kütüphanelerinde İç Mimari. Danışman: Bülent Yılmaz.
25. Ahmet Aldemir. (2004). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği. Danışman: Serap Kurbanoğlu.
26. Esin Sultan Oğuz. (2004). Avrupa Birliği Sürecinde Profesyonel Üniversite Kütüphanecileri. Danışman: İrfan Çakın.
27. Duygu Bilgin. (2003). Üniversite Kütüphanelerinde Yönetime Katılma: Ankara Üniversite Kütüphaneleri Üzerine Bir İnceleme. Danışman: Nilüfer Tuncer.
28. Mehdi Afzali. (2003). Elektronik Bilgi Kaynaklarının Üniversite Kütüphanelerine Ekonomik Etkisi: İran Temel Bilimler İleri Araştırmalar Enstitüsü Örneği. Danışman: Yaşar Tonta
29. Emel Mantar. (2003). Kütüphanecilikte Sürekli Eğitim: Ankara'da Bulunan Üniversite Kütüphaneleri Üzerine Bir İnceleme. Danışman: Nilüfer Tuncer.
30. Ebru Akçeken. (2003). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye'deki Enformasyon Hizmetleri. Danışman: İrfan Çakın.
31. Yurdagül Ünal. (2002). Belge Sağlamanın Maliyet Analizi: ULAKBİM Örneği. Danışman: Yaşar Tonta.
32. Pınar Salman. (2002). Elektronik Bilgi Kaynaklarının Seçimi ve Değerlendirilmesi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphaneleri Örneği. Danışman: Nazan Özenç Uçak.
33. Didem Aksoy. (2002). 12-15 Yaş Grubu Öğrencilerinin Katalog Kullanımı: TED Ankara Koleji Örneği. Danışman: Serap Kurbanoğlu.
34. Umut Al. (2002). Üniversite Kütüphanelerinde Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması: Beytepe Merkez Kütüphanesi Örneği. Danışman: İrfan Çakın
35. Şemsa Olşen. (2001). Kullanıcının Bilgi Seçiminde Karar Vermesini Etkileyen Bilişsel Yapısı Üzerine Bir İnceleme. Danışman: Nazan Uçak.
36. Nazmiye Özkan. (2001). Çocuk Kitaplarında Dil Sorunu. Danışman: Bülent Yılmaz.
37. Mehmet Boz. (2001). İnternet Üzerinden Tezlere Tam Metin Erişim: Türk Üniversiteleri için Kavramsal Bir Model. Danışman: Yaşar Tonta.
38. Gülten Alır. (2001). Türk Basınında Bilgi Erişim Sorunları. Danışman: Gülbün Baydur.
39. Emine Kavuncu. (2001). Özel İlköğretim Okul Kütüphanelerinde Kullanıcı Eğitim Programlarının Geliştirilmesi. Danışman: H. İnci Önal.
40. İrem Soydal. (2000). Web Arama Motorlarında Performans Değerlendirmesi. Danışman: Yaşar Tonta.
41. Eylem Özkaramanlı. (2000). Türkiye'de Web Tabanlı Kütüphane Kataloglarının İncelenmesi. Danışman: S. Serap Kurbanoğlu.
42. Ümit Gürler. (1999). Çocuk Kitapları ve Anne Babaların Bu Konudaki Tutumları Üzerine Bir İnceleme. Danışman: Nilüfer Tuncer.
43. İlknur Kocabaş. (1999). Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri ve 1997 Yılına Kapsayan Bir Değerlendirme. Danışman: S. Serap Kurbanoğlu.
44. Coşkun Polat. (1999). Başlangıcından Günümüze Ülkemizde Derleme Çalışmaları. Danışman: İrfan Çakın.
45. Özgür Külcü. (1998). Üniversitelerde Belge Yönetimi. Danışman: Gülbün Baydur.
46. Dilek Bayır Toplu. (1998). Kamu Kurum Arşivlerinde Çalışan Personelin İş Tatmini. Danışman: İrfan Çakın.
47. Fatma Kılıçarslan. (1997). Farklı Sosyo Ekonomik Düzeylerdeki Anaokulu Çocuklarının Okumaya Hazır Olma Durumu. Danışman: S. Serap Kurbanoğlu.
48. Faik Keskin. (1997). Müzik Kütüphanelerinde Koleksiyon Geliştirme ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi. Danışman: Gülbün Baydur.

49. Aysen Küyük. (1996). Türk Tıp Literatüründe Bilgi Erişim. Danışman: Nilüfer Tuncer.
50. Salahaddin Abuisneineh. (1996). Türkiye ve Ürdün'de Yayınlanan Kütüphanecilik Dergilerinin Karşılaştırmalı İçerik Analizi. Danışman: Yaşar Tonta.
51. N. Erol Olcay. (1996). Ankara Üniversite Kütüphanelerinde İnternet Kullanımı. Danışman: Yaşar Tonta.
52. Erol Yılmaz. (1996). Kütüphanecilikte Halkla İlişkiler ve Kitle İletişim Araçları. Danışman: Fahriye Gündoğdu.
53. Zafer Kızıllan. (1994). Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye'de Kütüphanecilik Eğitimi. Danışman: Tülin Sağlamtuç.
54. Seher Erdem. (1994). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde Kullanıcı Tatmini. Danışman: Gülbün Baydur
55. Leyla Kanık. (1994). Görme Engellilere Yönelik Kütüphane Hizmetleri. Danışman: Tülin Sağlamtuç
56. Kadir Çetin. (1994). Türk Silahlı Kuvvetleri ve Kütüphane Otomasyonu. Danışman: Salih Gürbüz.
57. Aysun Ülkü Aydın. (1994). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde Uygulanmakta Olan Staj Programının Değerlendirilmesi. Danışman: İrfan Çakın.
58. Aylin Esen Rumelili. (1994). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Eğitim Programının Değerlendirilmesi. Danışman: İrfan Çakın
59. Elçin Özel Özbudak. (1993). Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon ve Uluslararası Bilgi Tarama Merkezi Koleksiyonunda Bulunan Sanat ve Beşeri Bilimler Konulu Süreli Yayınların Kullanım Değerlendirmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
60. Deniz Acun Sezgen. (1992). Ankara Üniversite Kütüphane Binaları. Danışman: Tülin Sağlamtuç.
61. Nurbil Acarbaş. (1991). Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Koleksiyon Geliştirme Politikası Üzerine Bir Araştırma. Danışman: İrfan Çakın
62. Olcay Bayram. (1990). İlkokul Çağı Çocuklarının Okuma Alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi Gezici Kütüphane Hizmeti. Danışman: Tülin Sağlamtuç.
63. Nuray Erol. (1990). Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Mevcut Ödünç Verme Sisteminin Otomasyon Tasarımı ve Sistem Analizi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
64. Bülent Yılmaz. (1990). Okuma Alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi. Danışman: Tülin Sağlamtuç.
65. Zeynep Onat Öz. (1989). Halk Kütüphanelerinin Mekansal Organizasyonu. Danışman: Tülin Sağlamtuç.
66. Reyhan Demirel. (1989). Yaş, Cinsiyet ve Mesleki Deneyimin Üniversite Kütüphanelerinde Çalışan Kütüphanecilerin İş Tatminine Etkisi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
67. Nesrin İnce. (1989). Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Eğitimi. Danışman: İrfan Çakın.
68. Nazan Özenç Uçak. (1989). Türkiye'de Ansiklopedik Yayınlar ve 1980-1989 Yılları Arasında Yayınlanan Ansiklopedilerin Değerlendirilmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
69. Mehmet Emin Küçük. (1989). Otomatikleşmiş Süreli Yayın Denetim Sistemleri: Ankara'da Bulunan Üniversite Kütüphaneleri İçin Sistem Seçimi. Danışman: İrfan Çakın.
70. M. Tayfun Gülle. (1989). Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) ve Yayınlarımız. Danışman: Gülbün Baydur.
71. Münevver Dikeç. (1988). Bilgisayara Dayalı Kütüphane ve Bilgi Sistemleri: Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi İçin Alternatif Bir Sistem Seçimi ve Değerlendirilmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
72. Gülsema İlhan. (1988). Türkiye'de Kütüphane Otomasyonu ve Sorunları. Danışman: İrfan Çakın.
73. Ayşegül Acun. (1988). Çevrimiçi Bibliyografik Yayın Taramalarında Okuyucunun Ön Çalışmasının Sonucun Tatmin Edici Olmasına Etkisi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
74. S. Serap Kurbanoğlu. (1987). Arşivlerde Mikroform Uygulamaları. Danışman: İrfan Çakın.
75. Müjgan Şan. (1986). Başbakanlık ve Bağlı Kurumların Yöneticilerinin Kütüphane Kavramı, Personelinin Bilgi İhtiyacı ve Kütüphanelerinin Durumu. Danışman: İrfan Çakın.

76. Hatice Kübra Bahşışoğlu. (1986). Kütüphanecilik Öğrencilerinin Kütüphanecilik Bölümünü Seçme Nedenleri ve Kütüphanecilik Mesleğine Yaklaşımları. Danışman: Nilüfer Tuncer.
77. Yaşar Tonta. (1985). Türkiye Kütüphaneciler Derneğinin Gelişmesini Engelleyen Nedenler. Danışman: İrfan Çakın.
78. Hatice İnci Önal. (1985). Türkiye'de Okul Kütüphanelerinin Yönetimi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
79. Tülin Öncel. (1984). Türkiye'de Yayınlanan Süreli Yayınların Türk Standartları Gereklere Uygunluğunun İncelenmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
80. Aydın Lodi. (1984). Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Bağlı Orta Dereceli Askeri Okul Kütüphanelerinin Yapısal ve İşlevsel Analizi. Danışman: İrfan Çakın.
81. Sema Tutamel. (1983). Tıp Kütüphaneleri Arasında Bilgi Sağlama Açısından İşbirliği. Danışman: İrfan Çakın.
82. Gülseven Altınörs. (1983). Türkiye'de Kütüphanecilik Bilim Dalı Konusunda Yapılmış Olan Doçentlik, Doktora ve Bilim Uzmanlığı Tezlerinde Kullanılmış Araştırma Metodları. Danışman: Tülin Sağlamtuñ.
83. Salih Lütfü Gürbüz. (1982). Ankara Yükseköğretim Kurum Kütüphanelerinde İş Analizi ve Eğitim Gereksinimleri. Danışman: Nilüfer Tuncer.
84. Fahriye Mercanlıgil Gündoğdu. (1982). Ebuzziya Tevfik'in Türk Basımcılığına Getirdiği Yenilikler ve Türk Kütüphaneciliğine Katkıları. Danışman: Nilüfer Tuncer.
85. P. Sevinç Genç. (1982). Kütüphane İstatistiklerinin Ölçünleştirilmesi. Danışman: İrfan Çakın.
86. Hasan Uyanık. (1982). Halk Kütüphanelerinde Yetişkin Eğitimi ve Cebeci Halk Kütüphanesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
87. Filiz Önder. (1982). Ankara'daki Özel İlkokullara Devam Eden Sekiz Yaş Çocuklarının Masallar ve Gerçekçi Öykülerle İlgili Beğenilerinin İncelenmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
88. Z. İlhan Altuğ. (1980). Geri Gönderilebilen Kitap Alım Sisteminin Türkiye Uygulaması ve Hacettepe Üniversitesi Örneğinin Değerlendirilmesi.
89. Yıldız Çakın. (1980). Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteninin İçerik ve Yazar Yönünden Değerlendirilmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
90. Erguvun Kocatürk. (1980). İş Kütüphaneleri ve Türkiye İş Bankası A.Ş.'de Kütüphane Hizmeti. Danışman: İlhan Kum.
91. Sezen Tan. (1979). Hacettepe Üniversitesinde Kütüphane Hizmetlerinin Planlanmasına İlişkin Görüşler. Danışman: Adil Artukoğlu.
92. Şebnem Avcıoğlu. (1979). Yetişkinler için Yazılıp Çocuk Klasikleri Arasına Giren Eserler: İki Örnek (Gulliver'in Gezileri ve Robinson Crusoe). Danışman: Nilüfer Tuncer
93. Meral Öztürk. (1979). Hacettepe Üniversitesi Tıp Kütüphanesindeki Süreli Yayınlar Dermesinin Değerlendirilmesi. Danışman: İlhan Kum.
94. Hansın Tunçkanat. (1979). Hacettepe Üniversitesi Kütüphaneleri Bilgisayara Yönelik Süreli Yayınlar Sistemi.
95. Dilek Keyman. (1979). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi Beytepe Akademik Personeline Ait Tanıtım ve Öğretim Programı Taslağı. Danışman: Nilüfer Tuncer.
96. Sözer Mercan. (1978). Üniversitelerde Görsel ve İşitsel Araçlar Merkezinin Yeri. Danışman: Nilüfer Tuncer.
97. Sönmez Taner. (1978). Uluslararası Enformasyon Sistemleri. Danışman: İlhan Kum.
98. Sema Günsel Korul. (1978). Korul Sınıflama Sistemi: Teknik Resimler için Tüm Sektörleri Kapsayan ve Otomasyona Açık Sistem Geliştirme. Danışman: Adil Artukoğlu.
99. O.Üstün Yıldırım. (1978). Okuyucu İstatistikleri Terimi Üzerinde Bir İnceleme ve Yeniden Tanımlanması. Danışman: Nilüfer Tuncer.
100. Nazlı Köksal. (1978). Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde Hastalara Kütüphane Hizmeti Verilmesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
101. İsmet Hüsrevoğlu. (1978). Kongre Kütüphanesi Sınıflama Dizgesi İçinde Türk Hukuku Sınıflama Şemasının Oluşturulması Üzerine Bir Deneme. Danışman: Nilüfer Tuncer.

102. Esra Fındık. (1978). Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesinde Kaynakların Kullanılmasını Arttırıcı Önlemler. Danışman: İlhan Kum.
103. Ayşen Athloğlu. (1978). Üniversite Kütüphanelerine Merkezi ve Merkezi Olmayan Sistemlerin Uygulanması ve Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde Durum. Danışman: Nilüfer Tuncer.
104. Gamze Özgül. (1977). Bilgisayar Desteği ile Hazırlanmış Bir Doküman Toplu Kataloğu Denemesi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
105. Sevgi Kırıl. (1976). Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı Kütüphanesi Kurulurken Okuyucu İstekleri Üzerine Yapılan Bir Araştırma. Danışman: Osman Ersoy.
106. Nihal Öztükel. (1976). Yürütülmekte Olan Yapı Araştırmalarının Duyurulması.
107. Ersay Gürsoy. (1975). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanelerinde Bulunan Süreli Yayınlar Kataloğunun Bilgisayar Katkısıyla Geliştirilmesi.

Doktora Tezleri

1. Mehdi Afzali. (2009). Türkiye'de Açık Erişim, Kurumsal Arşivler ve Akademik Kütüphaneler. Danışman: Yaşar Tonta.
2. Leyla Kanık. (2008). Türk Üniversitelerinde Kütüphane Çalışanlarının Performans Değerlendirmeleri. Danışman: Ahmet Çelik.
3. Yurdagül Ünal. (2008). Dergi Kullanım Verilerinin Bibliyometrik Analizi ve Koleksiyon Yönetiminde Kullanımı. Danışman: Yaşar Tonta.
4. Umut Al. (2008). Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım. Danışman: İrfan Çakın.
5. Korhan Levent Ertürk. (2008). Türkiye'de Bilimsel İletişim: Bir Açık Erişim Modeli Önerisi. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
6. İrem Soydal. (2008). Web Bilgi Sistemlerinde Hizmet Kalitesi. Danışman: Yaşar Tonta.
7. Gülten Alır. (2008). E-Türkiye Uygulamaları: Elektronik Belge Yönetimi ve Üst Veri. Danışman: Mehmet Emin Küçük.
8. Elif Aytek Kaynak Gürses. (2006). Kütüphane Web Sitelerinde Kullanılabilirlik ve Kullanılabilirlik İlkelerine Dayalı Tasarım. Danışman: Yaşar Tonta.
9. Özgür Külcü. (2005). Kamu Üniversitelerinde Kalite Yönetimi ve Kalite Sistem Dokümantasyonu Çerçevesinde Belge Yönetimi. Danışman: Gülbün Baydur.
10. Coşkun Polat. (2005). Üniversitelerde Kütüphane Merkezli Bilgi Okuryazarlığı Programlarının Geliştirilmesi: Hacettepe Üniversitesi Örneği. Danışman: İrfan Çakın.
11. Necip Erol Olcay. (2003). Türkçe İnternet Tarama Motoru Kullanıcılarının Arama Stratejilerinin Analizi: Arabul Örneği. Danışman: Yaşar Tonta.
12. Müjgan Şan. (2003). Kalkınma Planlamasında Bilgi Yönetimi ve Devlet Planlama Teşkilatı İçin Kurumsal Bilgi Politikası Modeli. Danışman: İnci Önal
13. Erol Yılmaz. (2003). Üniversite Kütüphanelerinde Kullanıcı Merkezli Yapılanma: Hacettepe Üniversitesi Örneği. Danışman: İrfan Çakın.
14. Nesrin İnce. (2002). Kamu Kurumlarında Bilgi Yönetimi: Ekonomi Alanındaki Kurumlar. Danışman: Gülbün Baydur.
15. Hatice Kübra Bahşıoğlu. (2000). Türkiye'deki Bilgi Merkezlerinde Gri Yayınların Sağlanması Üzerine Bir İnceleme. Danışman: Nilüfer Tuncer.
16. Zeynep Onat Öz. (1997). Toplumsal Değişme Sürecinde Halk Kütüphanelerinin Yeri ve Yeniden Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi. Danışman: İrfan Çakın.
17. Tayfun Gülle. (1997). Türkiye'de Düşünce Özgürlüğü Sorunu ve Halk Kütüphanelerine Yansımaları. Danışman: Tülin Sağlamtuğ.
18. Nazan Özenç Uçak. (1997). Bilim Adamlarının Bilgi Arama Davranışları ve Bunları Etkileyen Nedenler. Danışman: İrfan Çakın.

19. Bülent Yılmaz. (1995). Ankara'da Halk Kütüphanesi Kullanımı: Sosyo-Ekonomik Çözümleme Danışman: İrfan Çakın.
20. Dilek Köprülü. (1994). Üniversite Kütüphanelerinde Kitap Koleksiyonunun Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Danışman: Adil Artukoğlu.
21. Hatice İnci Önal. (1992). Bilgi Gereksinimlerinin Karşılanması ve Okul Kütüphaneleri. Danışman: İrfan Çakın.
22. Fahriye Gündoğdu. (1990). Türk-İslam Kültürü Eserleri için Bir Sınıflandırma Modeli Denemesi. Danışman: İlhan Kum.
23. Salih Lütfü Gürbüz. (1990). Belge Erişiminde Teknolojik Yaklaşım. Danışman: M. Adil Artukoğlu.
24. Ahmet Çelik. (1990). Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri Bilgi Ağı Kurulmasına İlişkin Sorunlar. Danışman: İlhan Kum.
25. Fateneh Sabokrooh. (1989). Problems of Medical Record Department in Teaching Hospitals of Iran. Danışman: Adil Artukoğlu.
26. Hansın Tunçkanat. (1987). Üniversite Kütüphanesinin Yönetiminde Planlama, Kontrol ve Karar Verme Sürecinde Bilgi Sistemi. Danışman: Nilüfer Tuncer.
27. Esra Fındık. (1985). Türkiye'deki Halk Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler. Danışman: Tülin Sağlamtunç.
28. Gülbün Baydur. (1982). Evrensel Bibliyografik Denetim (UBC) ve Türkiye Bibliyografyası. Danışman: Nilüfer Tuncer.
29. Tülin Sağlamtunç. (1980). Ankara'da Halk Kütüphanesi Hizmeti. Danışman: Osman Ersoy.
30. O. Tekin Aybaş. (1978). Türkiye'de Toplu Katalog Çalışmaları. Danışman: Osman Ersoy.
31. Ersay Gürsoy. (1978). Gerçek Zamanlı Bilgisayarla Kütüphane Dolaşım İzleme Sistemi. Danışman: İlhan Kum.
32. Phyllis Lepo Erdoğan. (1977). Türkiye'de Kütüphanecilik Mezunlarının Uğraşları ve Statüleri. Danışman: Osman Ersoy.
33. Ülker Sanalan. (1977). Bibliyografik Denetim ve Türkiye. Danışman: Osman Ersoy.
34. Nilüfer Tuncer. (1974). Türkiye'de Yayımlanmış Resimli Çocuk Kitapları (1960-1972). Danışman: Osman Ersoy.

Ek 2: Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi (1974-2009)

Yüksek Lisans Tezi

1. Bilal Şentürk. (2008). Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Bilgi Yönetimi Anlayışı ve Belge Yönetimi. Danışman: Fahrettin Özdemirci.
2. H. Ekrem Uzunosmanoğlu. (2007). Türk Ulusal Bilgi Politikalarında Bilgi Merkezi Sorunsalı. Danışman: Tülay Fenerci.
3. Rukiye Coşkun Sayer. (2007). Çocuk Kütüphanelerinde Elektronik Yayınların Kullanımı ve Yaygınlaştırılması. Danışman: Fahrettin Özdemirci.
4. Güliz Şahin. (2007). Halk Kütüphanelerinin Toplumsal Rolü ve Etimesgut İlçe Halk Kütüphanesinin Kullanım Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Danışman: Doğan Atılğan.
5. Demet Karaboğa. (2007). Bilgi Okuryazarlığında Okul Kütüphaneleri: Ankara'daki Resmi ve Özel İlköğretim Okulları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma.
6. Buket Candan. (2006). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Yayıncılık ve Kütüphanecilik Etkileşimi. Danışman: Sekine Karakaş.
7. Hakan Koray Özlük. (2006). Halk Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Arama Davranışları. Danışman: Oya Gürdal Tamdoğan.
8. İlknur Ünal Orhan. (2006). Türkçe Tabanlı Kütüphane Otomasyon Programları ve Üniversite Kütüphanelerinde Uygulanması. Danışman: Doğan Atılğan.
9. Burcu Umut Zan. (2006). Derleme Olgusu ve Elektronik Yayınlar. Danışman: Tülay Fenerci.
10. Nermin Çakmak. (2005). Kütüphanelerde Performans Değerlendirmesi ve Yönetime Etkisi. Danışman: Nazlı Alkan.
11. Melike Tuna. (2005). Ankara'daki Üniversitelere Bağlı Özel İlköğretim Okul Kütüphanelerinde Derme Geliştirme. Danışman: Fatoş Subaşıoğlu.
12. Burcu Bulut. (2004). Avrupa Birliği'ne Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphanelerinin Durumu ve Entegrasyonu. Danışman: Doğan Atılğan.
13. Bilge Güler. (2004). Avrupa Birliği'nin Yetişkin Eğitim Programı Grundtvig Çerçevesinde Halk Kütüphanelerinin Yeri ve Önemi. Danışman: Tülay Fenerci.
14. Hakan Anameriç. (2003). Kütüphanelerde Yönetim Bilgi Sistemleri ve Bir Model Önerisi. Danışman: Oya Gürdal.
15. Malik Yılmaz. (2002). Yönetimde Karar Verme Süreci ve Bilgi Merkezlerinde Uygulanması. Danışman: Oya Gürdal.
16. Mustafa Karataş. (2002). Ankara Üniversitesi Fakülte Kütüphanelerinde Derme Geliştirme Çalışmaları. Danışman: Fatoş Subaşıoğlu.
17. Hatice Bocutcu Gök. (2002). Kütüphanecilerin İş Doyumu ve Ankara Kütüphanelerindeki Durum. Danışman: Bengü Çapar.
18. Canan Özer. (2001). Türkiye'de Konu başlıkları Çalışmaları. Danışman: Nazlı Alkan.
19. Mustafa Sağsan. (2001). Ulusal Bilgi Politikası ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Uygulaması. Danışman: Bengü Çapar.
20. Erdal Toptaş. (2001). Uzaktan Eğitim ve Kütüphanecilik Bölümlerinde Kullanılması: A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi için Bir Model. Danışman: Doğan Atılğan.
21. Aygül Işık Ünlü. (2000). Üniversite Kütüphanelerinde Sağlama ve Sağlama Politikaları. Danışman: Sacit Arslantekin.
22. Pınar Sönmez. (2000). Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi. Danışman: Sekine Karakaş. **(Bulunamadı)**
23. Mustafa Bayter. (2000). Ankara'daki Üniversite Kütüphanelerinde Kataloglama Sorunları ve Çözüm Önerileri. Danışman: Doğan Atılğan.

24. Hüseyin Odabaş. (2000). Kurum ve Kuruluşlarda Yazışmalar ve Denetimi. Danışman: Sekine Karakaş.
25. Havva İlgün Ateş. (1999). Ankara Üniversitesi Akademik Personelinin Bilgi Erişim Teknolojisini Kullanım Durumu. Danışman: Bengü Çapar.
26. Elif Aytek Kaynak. (1998). Türkiye’de Üniversitelerde İnternetin Akademik Amaçlı Kullanımı. Danışman: Sacit Arslantekin.
27. Fatih Rukancı. (1998). Türkiye’de Arşivcilik Eğitimi. Danışman: Mustafa Akbulut.
28. Fehmi Aksoy. (1997). Ülkemizdeki Kamu Kurum ve Kuruluş Arşivlerinin Arşiv Mevzuatı Açısından İncelenmesi. Danışman: Mustafa Akbulut.
29. Ayhan Kaygusuz. (1996). Türkiye’de Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Geliştirilmesinde Otomasyon. Danışman: Mustafa Akbulut.
30. Ahmet Emre Aydın. (1996). Bilgi Merkezlerinde Verimlilik. Danışman: Bengü Çapar.
31. Neşecan Uysal. (1995). Tezlerin Bibliyografik Denetimi ve Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi Tez Veri Tabanı. Danışman: Mustafa Akbulut.
32. Zehra Nur Öztürk. (1993). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kütüphanesi Süreli Yayınlar Otomasyon Projesi. Danışman: Berin Yurdadoğ.
33. Fatih Kadeifçi. (1993). Enformasyon Teknolojisi ve Arşivlerde Kullanımı – Sermaye Piyasası Kurulu Arşivi için Uygulanabilirlik Araştırması. Danışman: Mustafa Akbulut.
34. Oya Gürdal. (1991). Endüstriyel Enformasyon ve Türkiye’deki Durum. Danışman: Bengü Çapar.
35. Asuman Nesibe Özdül. (1991). Bilgi Ağları – Avrupa Topluluğu ve Türkiye. Danışman: Mustafa Akbulut.
36. Feza Bayram. (1991). Evliya Çelebi Seyahatnamesinin Türk Kütüphaneciliği, Hat Sanatı ve Yazı Gereçleri Yönünden İncelenmesi. Danışman: Özer Soysal.
37. Ahmet Kahraman. (1991). Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Dosyalama Sistemlerinde Standartlaşma. Danışman: Mustafa Akbulut.
38. Özlem Gökkurt. (1991). Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Analizi Sorunu. Danışman: Berin U. Yurdadoğ.
39. Mehmet Toplu. (1991). Ulusal Bilgi Ağları ve Türkiye. Danışman: Berin U. Yurdadoğ.
40. Hasan Atmaca. (1990). Ankara İl Merkezindeki Halk Kütüphanelerinde İnsangücü. Danışman: Bengü Çapar.
41. Fahrettin Özdemirci. (1989). Türk Bütçe Sistemi ve Halk Kütüphanelerine Yansımaları. Danışman: Bengü Çapar.
42. Zerrin Özgenç. (1988). Halk Kütüphanelerinde Derme ve Cebeci Halk Kütüphanesi Dermesinin Değerlendirilmesi. Danışman: Bengü Çapar.
43. Tülay Oğuz. (1988). Kütüphanecilik Alanında Proje Uygulamaları ve Bir Örnek: KNAPP. Danışman: Özer Soysal.
44. M. Kemal Sevgisunar. (1988). Kütüphaneciler Mesleklerini Nasıl Algılıyorlar. Danışman: Özer Soysal.
45. Lale L. Sağdıç. (1987). Kütüphane Otomasyonu ve T.B.M.M. ve Uygulama.
46. Hatice Gür Akınoğlu. (1987). Kütüphanecilik Alanındaki Makinaların Kullanılması ve Değerlendirilmesi. Danışman: Berin Yurdadoğ.
47. Şahin Akdağ. (1987). T.B.M.M. için bir Enformasyon Sistemi: Pansis. **(Bulunamadı)**
48. Tuncer Yılmaz. (1987). Kütüphanelerde Enformasyon Hizmetleri.
49. Sacit Arslantekin. (1986). Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi, Dewey Onlu Sınıflama Sistemi ile Karşılaştırılması ve Türkiye Uygulaması.
50. F. Yıldız Uslu. (1986). Türkiye’de Arşiv Sorunu.
51. H. Hale Cesur. (1986). Bibliyografik Denetim Açısından Türkiye’de Derleme Olgusu.
52. Mustafa Can. (1985). Cumhuriyetten önce Konya Kütüphaneleri.

Doktora Tezleri

1. Mustafa Bayter. (2009). Türkçe Web Belgelerinin Kataloglanması: Bir İşbirliği Modeli Önerisi. Danışman: Doğan Atılgan.
2. Hakan Anameriç. (2008). Türkiye’de Çağdaşlaşma Sürecinde Bilginin Toplumsallaşması ve Bilgi Merkezleri. Danışman: H.Sekine Karakaş.
3. Malik Yılmaz. (2008). Örgütsel Öğrenmede Bilgi Merkezinin Rolü. Danışman: Nazlı Alkan.
4. Hüseyin Odabaş. (2007). Elektronik Belge Yönetimi ve Kamu Kurum ve Kuruluşları. Danışman: Sekine Karakaş, Sacit Arslantekin.
5. Mehmet Kemal Sevgisunar. (2007). Türkiye’de Siyasal Gelişmeler ve İdeolojik Yaklaşımların Bilgi ve Belge Yönetimi Alanına Etkileri. Danışman: Nazlı Alkan.
6. Fatih Rukancı. (2003). Türkiye’de Hukuk Kaynaklarının Bibliyografik Denetimi. Danışman: Fahrettin Özdemirci.
7. Mehmet Toplu. (2002). Cumhuriyet Döneminde Bilgi Üretimi. Danışman: Nazlı Alkan.
8. Özlem Gökkurt. (1997). Danışman: Citation Index ve Cİtation Analizi: Enformatik Bir Model Çalışması. Berin U. Yurdadoğ.
9. Oya Gürdal. (1996). Tekstil Endüstrisinin Enformasyon Gereksinimleri. Danışman: Bengü Çapar.
10. Hatice Fatoş Gür Akınoğlu. (1996). Belge ve Bilgi Kuruluşlarında İnsan-Makine Etkileşimi. Danışman: Berin U. Yurdadoğ.
11. Fatoş Subaşıoğlu. (1995). OPAC ve Türkiye Üniversite Kütüphanelerinde OPAC Uygulamaları. Danışman: Mustafa Akbulut.
12. Fahrettin Özdemirci. (1995). Belge Üretimini Denetimi. Danışman: Mustafa Akbulut.
13. Tülay Fenerci. (1995). Veri tabanı Kuramı ve bir Kütüphane Uygulaması. Danışman: Mustafa Akbulut. **(Bulunamadı)**
14. Tuncer Yılmaz. (1993). Süreli Yayınlar Bölümünde Otomasyona Geçiş. Danışman: Berin U. Yurdadoğ.
15. F. Yıldız Uslu. (1993). Arşivlerde Danışma Hizmetleri ve Osmanlı Arşivinde Durum. Danışman: Mustafa Akbulut.
16. Doğan Atılgan. (1992). Kataloglamada Standardizasyon Açısından Türkiye Bibliyografyasının İçerik Analizi. Danışman: Bengü Çapar.
17. Sacit Arslantekin. (1991). İndeks, İndeksleme Teknikleri ve Bilgisayar Uygulaması. Danışman: Berin U. Yurdadoğ.
18. İsmet Hüsrevoğlu. (1985). Ekonomik Kalkınma Sürecinde Üniversitelerin Etkinliği ve Üniversite Kütüphanelerinin Rolü. **(Bulunamadı)**
19. Bengü Çapar. (1979). Milli Kalkınma Açısından Kütüphane Hizmeti ve Planlaması.
20. Geun Soon Kim. (1975). Türkiye’de Gezici Kütüphaneler.

Ek 3: İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi (1974-2009)

Yüksek Lisans Tezleri

1. Zeynep Turgut Bayram. (2009). Resimli Çocuk Kitaplarının Okuma Alışkanlığı Üzerindeki Etkisi. Danışman: Ayşe Üstün.
2. Esmeray Karataş Ateş. (2008). Kütüphane ve Bilgi-Belge Merkezlerinde Stratejik İletişim Yönetimi. Danışman: Ümit Konya.
3. Hatice Yenikurtuluş. (2007). Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Kaynaklarına Dayalı Yararlandırma Hizmeti: İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Uygulama Örneği. Danışman: Ümit Konya.
4. Erkan Keser. (2007). Üniversite Kütüphanelerinde Kullanıcı Memnuniyeti Ölçümü. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
5. Teoman Akay. (2007). Türkiye’de ve ABD’de Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Sivil Toplum Örgütlerinin Durumu. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
6. Duygu Kızılaslan. (2007). Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversite Kütüphaneleri: Bilgi Okuryazarlığı Planı Hazırlama Unsurları. Danışman: Ümit Konya.
7. Süreyya Çankırı. (2006). Melez Kütüphanede Bilgi Erişim Sorunları. Danışman: Hülya Dilek Kayaoğlu.
8. Sevim Cevizbaş Akyol. (2006). Okul Kütüphanecisi ile Öğretmen Arasındaki İşbirliğinin Özellikleri. Danışman: Hülya Dilek Kayaoğlu.
9. Muhsin Baran. (2005). Elektronik Ortamda Arşiv Düzenleme Sistemleri ve Ülkemize Uygunluğu. Danışman: Ayşe Üstün. **(Bulunamadı)**
10. Nihal Kaya. (2005). Kütüphane ve Bilgi-Belge Merkezlerinde Verimlilik Yönetimi. Danışman: Mesut Yalvaç.
11. Ahmet Şenol Armağan. (2005). Kütüphane ve Belge-Bilgi Merkezlerinde Müşteri İlişkileri Yönetimi. Danışman: Ümit Konya.
12. Fatih Canata. (2005). Bilgi Belge Merkezleri Bibliyografik Standartları ve İstanbul’da Durum. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
13. Fidan Bayraktutan. (2005). İnternet üzerindeki Enformasyon Arama ve Erişimi Sorunlarının Çözümünde Enformasyon Arama Stratejilerinin ve Metadata’nın Önemi ve Kapsamı. Danışman: Mesut Yalvaç.
14. Mine Tarlan. (2005). Türkiye’de Akademik Tıp Kütüphanelerinde Kullanılan Elektronik Kaynakların Analizi. Danışman: Mesut Yalvaç.
15. Atakan Aydın. (2004). Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum. Danışman: Hülya Dilek Kayaoğlu.
16. Mehmet Ali Akkaya. (2003). Türk Beşikdevri Basmalarında Yazma Kitap Geleneğinin Etkileri ve İç Kapağın Gelişimi. Danışman: Tuba Çavdar Karatepe.
17. Derya Soğuksu. (2003). Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Kaynaklara Dayalı Hizmetlerin Geliştirilmesinde Pazarlama Yaklaşımının Önemi. Danışman: Ümit Konya.
18. İlkey Gürbüz. (2003). Avrupa Birliği ve Kütüphaneleri. Danışman: Aysel Yontar.
19. Sefer Yazıcı. (2002). Gazetelerde Bilgi Sistemi ve Gazete Arşivleri. Danışman: Canatar Mehmet
20. Sevil Pamuk. (2001). Üniversitelerde Belge Yönetimi Ve Üniversite Arşivleri. Danışman: Ş. Nezih Aykut.
21. Elif Köklü. (2001). Türkiye’de 1960 Sonrasında Kütüphanecilikteki Yenilikler. Danışman: Meral Alpay.
22. Bekir Tosun. (2001). Fotoğraf Arşivleri ve Askeri Müze Fotoğraf Arşivinin Kurulması. Danışman: Ş. Nezih Aykut.
23. Nurcan Çapar Zenginer. (2001). Okul Kütüphanelerinde Bilgi Hizmeti ve Bir Anket. Danışman: Aysel Yontar.

24. Fikri Özçelik. (2001). Üniversite Kütüphanesinde Kullanıcı Eğitimi: İstanbul'daki Üniversite Kütüphanelerindeki Uygulamalar. Danışman: Meral Alpay.
25. Adnan Çapa. (2001). Belge Üretimine Denetimi ve Düzenlenmesinde İş Süreçlerine Bağlı Belge Dolaşım Şemalarının Oluşturulması ve Bir Uygulama. Danışman: Hasan Sacit Keseroğlu.
26. Züleyha Yördem Sönmezışık. (2001). Bursa A-119 Numaralı Şer'iyye Sicili Tahlil ve Transkripsiyonu. Danışman: Ş. Nezih Aykut.
27. Kamil Yeşiltaş. (2000). Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi ve Bir Örnek: Koç Üniversitesi Kütüphanesi Bütçe Yönetim Sistemi Analizi. Danışman: Mesut Yalvaç.
28. Filiz Ekingen. (2000). Elektronik Bilgi Kaynakları. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
29. Sevgi Ağca. (2000). 19. Yüzyıl Osmanlı Kaynaklarına göre Arap Yarımadası'nın Coğrafi Yapısı. Danışman: Muhammed Hanefi Kutluoğlu.
30. Canan Ergün. (2000). MARC format ve Bir TÜRK MARC Önerisi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
31. Cennet Akış. (2000). Seçmeli Bilgi Yayımları. Danışman: Meral Alpay.
32. Mehmet Fahri Furat. (2000). Elektronik Ortamda Üretilen Bilginin Arşivlenmesi. Danışman: Nezih Aykut.
33. Sönmez Çelik. (1999). Üniversite Kütüphanelerinde Personel Yönetimi ve Türkiye'de Durum. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
34. Hacer Çimen. (1999). Finans Sektöründeki Özel Araştırma Kütüphanelerinde İnternet Kullanımı ve Kütüphane Hizmetlerine Katkısı. Danışman: Tuba Çavdar Karatepe.
35. Güssün Güneş. (1999). Kütüphanelerde Koruma Çalışmalarında Asitsiz Kağıt Kullanımı. Danışman: Tuba Çavdar.
36. Murat Yılmaz. (1999). Kütüphane ve Bilgi Bilimi Açısından Bibliyometrinin Önemi. Danışman: Aysel Yontar.
37. Suzan Poşul. (1999). Kütüphane ve Belge-Bilgi Merkezlerinde Derme Depolanması. Danışman: Hasan S. Keseroğlu. **(Bulunamadı)**
38. Münevver Ek. (1999). Sözlü Tarih ve Arşivler.
39. Sami Çukadar. (1999). Toplam Kalite Yönetiminin Kütüphanelerde Uygulanması. İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi için Toplam Kalite Yönetimi Sisteminin Geliştirilmesi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu. **(Bulunamadı)**
40. Işıl İlknur Selvi. (1998). Bilgi Hizmetinde Süreli Yayın Toplu Katalogları ve Bir Uygulama. Danışman: Aysel Yontar.
41. Recep Burhan Ertaş. (1998). Mühimme Defteri-60 (Sayfa 105-208; Hüküm 258-491; Tarih 993-994 / 1585-1586; Tahlil-Metin. Danışman: Mehmet İpşirli.
42. Zeynep Karaali. (1998). Laleli Külliyesi İnşaatı'nın Arşiv Kaynakları. Danışman: Mehmet İpşirli. **(Bulunamadı)**
43. Nurdane İnan. (1998). Üniversitelerde Merkez Kütüphane ile Bağlı Birimler İlişkisi ve Bir Uygulama. Danışman: Meral Alpay.
44. Akgül Olgun. (1998). Sesli Materyaller ve Radyo Arşivleri. Danışman: Nezih Aykut.
45. Hümevra Zerdeci. (1998). Osmanlı Ulema Biyografilerinin Arşiv Kaynakları. Danışman: Mehmet İpşirli. **(Bulunamadı)**
46. Erdal Işık. (1998). Kütüphane Otomasyonunda Maliyet-Verimlilik İlişkisi. Danışman: Aysel Yontar.
47. Kadriye Kasapoğlu. (1998). Kitap Yayıncılığı ve TÜYAP Kitap Fuarı. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
48. Cevat Yıldız. (1998). Mühimme Defteri-60 (sayfa 209-314; hüküm 492-942; tarih 993-994/1585-1586). Danışman: Mehmet İpşirli.
49. Orhan M. Çolak. (1998). Arşiv Belgelerinin Işığı Altında Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın (1100-1171-1689-1758) Hayatı, İcraatı ve Hayratı.
50. Ayla Tüfekçibaşı. (1997). İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesinin Yararlandırma Hizmetlerinde Bağlı Birimlerle İlişkileri. Danışman: Meral Alpay.

51. Serpil Ganjuk. (1997). Hukuk Fakültesi Kütüphanelerindeki Bilgi Hizmetinde Temel Bilgi Kaynaklarının Önemi. Danışman: Aysel Yontar.
52. Ş. Armağan İmamoğlu. (1997). İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kütüphanesi ve Yabancı Süreli Yayınlar Kataloğu. Danışman: Meral Alpay.
53. Nesrin Şanlı. (1997). İ. Ü. Fen Fakültesi Kütüphaneler Sistemi ve Ortak Yararlandırma İlkeleri. Danışman: Meral Alpay.
54. Özlem Tarak Bayrak. (1997). Süreli Yayınların Bilimsel Araştırmalar için Önemi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
55. Huriye Çolaklar. (1997). İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Kütüphanelerinde Hizmet Anlayışı. Danışman: Meral Alpay.
56. Mehmet Ali Atıcı. (1997). Mühime Defteri-61:Metin-Tahlil. Danışman: Mehmet İpşirli.
57. Kemal Öztürk. (1996). Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu ve Bir Gözlem: İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi. Danışman: Aysel Yontar.
58. Aykut Arıkan. (1996). Bilgisayara Dayalı Bir Toplu Katalog Sitemi İçin Yazılım Geliştirme ve İstanbul Üniversitesi'nde Bir Uygulama. Danışman: Aysel Yontar.
59. Bülent Ergen. (1996). Ergonomik Açıdan Ödünç Verme Sistemi. Danışman: Aysel Yontar.
60. Neslihan Uraz. (1994). Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Pazarlanması. Danışman: Aysel Yontar.
61. Çiğdem Yalvaç. (1993). Temel Bilimler Alanında Bibliyografik Denetim. Danışman: Aysel Yontar.
62. Berrin Balkaş Küçükcan. (1993). Bilgisayara Dayalı Kütüphane Ağları. Danışman: Aysel Yontar.
63. Fatma Özgül Sürmeli. (1993). Halk Kütüphaneleri ve Türkiye'de Durum. Danışman: Nazmiye Özgüç. **(Bulunamadı)**
64. Şeyhmuz Ortaç. (1992). Ekonomi Alanı için Türkçe Konu Başlıkları Listesi. Danışman: Jale Baysal.
65. Mehmet Örgen. (1992). 2527 Sayılı Kanunla Düzenlenen Derleme Faaliyetlerinin Sistem Yaklaşımı Açısından İncelenmesi. Danışman: Tamer Koçel. **(Bulunamadı)**
66. Aynur Dursun. (1991). Yetke Dizini (Authority File). Danışman: Hasan S. Keseroğlu
67. Melahat Pınar Yener. (1991). Çağdaş Kütüphane Anlayışı ve İstanbul'da Halk Kütüphaneleri. Danışman: Meral Alpay.
68. Güler Demir. (1991). Kütüphanelerarası Ödünç Verme. Danışman: Meral Alpay.
69. Mesut Yalvaç. (1991). Kütüphane Hizmetlerinde Bilgisayara Geçiş ve Sorunları. Danışman: Jale Baysal.
70. Hülya Dilek. (1991). Kütüphanecilik Biliminin Kapsamı ve Türkiye'de Durum. Danışman: Meral Alpay.
71. Süleyman Koçaoğlu. (1990). Cumhuriyet Döneminde Yönetim ve Organizasyon Açısından Kütüphane ve Kütüphaneciler. Danışman: Fuat Çelebioğlu.
72. Hafize Çabuk. (1990). Gazete Kütüphaneleri: İstanbul'da Bir Gözlem. Danışman: Meral Alpay.
73. Perihan Sekban. (1989). Sanayi ve Ticaret Kütüphanelerinde Personel. Danışman: Meral Alpay.
74. Ayhan Aykut. (1989). Türkiye'de Ansiklopediciliğin Doğuşu ve Gelişmesi. Danışman: İsmail E. Erünsal.
75. Fatih Erdoğan. (1989). 1985-1987 Yerli Çocuk Yazını Ürünlerinin Konusal ve Sayısal Analizi. Danışman: Meral Alpay.
76. Didar Bayır. (1986). Gri Yayınlar ve Kütüphanelerin Bu Yayınlarla İlgili İşlemleri. Danışman: Jale Baysal.
77. Apdullah Topaloğlu. (1986). İslam Sanatı Alanı için Türkçe Konu Başlıkları Tablosu. Danışman: Jale Baysal. **(Bulunamadı)**
78. Rana Kutluğ. (1986). Üniversitelerde Tıp Kütüphanelerinin İşlevleri ve Çalışmaları.
79. Ayşegül Ardıç. (1986). Belge-bilgi merkezlerinin işlevleri.
80. Gülten Yıldız. (1985). Endüstri ve Ticaret Kesimine Hizmet Veren Özel Kütüphanelerde Yararlandırma Hizmetleri.

Doktora Tezleri

1. Mehmet Fahri Furat. (2009). Arşivcilik Hizmetlerinde Profesyonelleşme Süreci ve Türkiye. Danışman: Ali Arslan.
2. Elif Köklü. (2009). Müze, Arşiv, Kütüphane Malzemesi ile Kataloglama İlişkisi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
3. Huriye Çolaklar. (2008). Türkiye’de Tıp Kütüphanelerinde Elektronik Süreli Yayın Hizmetleri Yönetimi. Danışman: Ayşe Üstün.
4. Bülent Ergen. (2007). Bilgi Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu.
5. Didar Bayır. (2007). Kütüphane ve Bilgi Merkezlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi: Performans Değerlendirme Sistemi ve Koç Üniversitesi Kütüphanesi Örneği. Danışman: Ayşe Üstün.
6. Işıl İlknur Sert Selvi. (2006). Türkiye’de Ulusal Kütüphane ve Ulusal Enformasyon Merkezleri. Danışman: Ayşe Üstün.
7. Aykut Arıkan. (2005). Bilgi Erişimde Dil Sorunları. Danışman: Hasan S. Keseroğlu
8. Berrin Küçükcan Balkaş. (2005). Üniversitelerde Kütüphane Binaları Kullanım Verimliliğinin Yapı Biyolojisi Açısından İncelenmesi. Danışman: Ayşe Üstün.
9. Murat Yılmaz. (2004). Kütüphane ve Enformasyon Merkezlerinde Telif Hakları Sorunu. Danışman: Aysel Yontar.
10. Mine Yazıcı. (2003). Disiplinlerarası Bilim Olarak Kütüphane Bilimi ve Çevrebilim İlişkisi. Danışman: Hasan S. Keseroğlu. **(Bulunamadı)**
11. Fatih Erdoğan. (1999). Türkiye’de 1996-1998 Yıllarında Yayımlanmış Telif Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi. Danışman: Aysel Yontar.
12. Hülya Dilek. (1998). Derme Oluşturma ve Geliştirme: İ. Ü. Merkez Kütüphanesi’nde Bütçe Yönetimi (Nisan 1994- Kasım 1997). Danışman: Meral Alpay.
13. Mesut Yalvaç. (1996). Kütüphane ve Bilgi Merkezlerinde Sistem Analizinin Önemi, Uygulanabilirliği ve Bir Örnek: İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Bağlı Birimler Bölümünde Bir Sistem Analizi Uygulaması. Danışman: Aysel Yontar.
14. Kenan Erzurum. (1996). Türkiye’de Teknik Üniversite Kütüphanelerinde Dergiler ve İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi. Danışman: Meral Alpay.
15. Remziye Tuba Çavdar. (1995). Tanzimat’tan Cumhuriyet’e kadar Osmanlı Kütüphanelerinin Gelişimi. Danışman: İsmail E. Erünsal.
16. Hasan S. Keseroğlu. (1987). Halk Kütüphanesi Politikası ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Durum. **(Bulunamadı)**
17. Aysel San. (1983). Kütüphane İşletmesinde Maliyet Hesaplanması ve Sorunları. Danışman: Jale Baysal.

Ek 4: Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Listesi (1974-2009)

Yüksek Lisans Tezleri

1. Yazbahar Tabak. (2009). Bilgi ve Belge Merkezlerinde Hizmet Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Uygulama. Danışman: Berat Birfin Bir Bayraktar.
2. Mehmet Sait Ateş. (2009). Emniyet Teşkilatında Bilgi ve Belge Yönetiminin Önemi. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
3. Günday Duman. (2009). Belge Yönetimi ve Süreçlerinin İçerik ve Kalite Analizlerinin Yapılmasında CMMI Tekniğinin Kullanılması. Danışman: Hamza Kandır.
4. Feride Ayliz Demir. (2009). Değişen Dünyada Arşivlerin Farklı Amaç ve Uygulamalarına Bir Bakış: Geleceğin Arşivciliğine Öngörüler. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
5. Zeynep Güneş. (2009). Türkiye’de Yoksulluk Araştırmaları: 1990 Sonrası Çalışmaların Bibliyografik Analizi. Danışman: Hamza Kandır.
6. Erol Atmaca. (2009). Türk Basınında Bilgi ve Belge Yönetimi-Hürriyet Gazetesi Örneği (1997-2007). Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
7. Fatma Öztürk. (2008). Şirket Birleşmelerinde Belge Yönetiminin Entegrasyonu: Banka Birleşmeleri. Danışman: Hamza Kandır.
8. Özlem Kara. (2008). Yöneticilerin Bilgi ve Belge Yönetimine Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma. Danışman: Berat Birfin Bir Bayraktar.
9. Gözde Canlıoğlu. (2008). Değişen Toplum Yapılarında Bilginin Değişen Konumu. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
10. Kezban Yazıcı. (2008). Türkiye’de El Yazması Eserlerin Korunması ve Restorasyonu. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
11. Bahattin Yalçınkaya. (2008). Elektronik İmzalı Belgelerin Yönetimi ve Arşivlenmesi. Danışman: Hamza Kandır.
12. Mehmet Sert. (2008). Elektronik Belgeler ve Telif Hakları. Danışman: Hamza Kandır.
13. Ali Kılıçarslan. (2007). Pazarlama İlkelerine Göre Görsel-İşitsel Arşiv. Danışman: Berat Bir Bayraktar.
14. Sami Sarıkaya. (2007). Kurumsal Bilginin Yönetimi. Danışman: Hamza Kandır.
15. Hüseyin Türkmen. (2007). Türkiye’de Yazma Eser Kataloglarının Tarihsel Gelişimi ve Analizi (1923-2006). Danışman: Tuba Karatepe.
16. Fevziye Adamcıl. (2007). Türkiye’deki Üniversite Kütüphanelerinde Metadata Kullanımı. Danışman: Hamza Kandır.
17. Merve Çakır. (2006). Osmanlı Şehir Tarihinin Arşiv Kaynakları: İzmit Arşivi. Danışman: İsmail Erünsal.
18. Abdullah Küçükönder. (2006). İSAM (İslam Araştırmaları Merkezi) Arşivi için Elektronik Belge ve Doküman Yönetim Modeli. Danışman: Hamza Kandır.
19. Aran Kaynak. (2006). Kurum Kültürünün Oluşumunda Bilgi, Belge ve Dokümantasyon Çalışmalarının Önemi. Danışman: Ahmet Oğuz İcimsoy.
20. Orhan Gültekin. (2006). İstanbul Müftülüğü Meşihat Arşivi Tarihi Belgelerinin Dijital Ortama Aktarılması ve Kullanıma Sunulması. Danışman: Hamza Kandır.
21. Ayşe Özdemir. (2006). Bilgi Yönetimi ve Kurumsal Bir Yaklaşım: Çorlu İlçesi Kamu ve Özel Arşivleri ile Bilgi Merkezleri Üzerine Bir Çalışma. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
22. Metin Tunç. (2006). Tıp Alanında Bilgi Hizmetlerinin Standardizasyonu ve Türkiye’deki Uygulamalar. Danışman: Hamza Kandır.
23. Ahmet Erdoğan. (2006). Çokuluslu Şirketlerde Bilgi Yönetimi. Danışman: Berat Bir Bayraktar.
24. Emrah Erdoğan. (2005). Görsel-İşitsel Arşivler ve Türkiye’deki Durum. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.

25. Sümeyye Akça. (2005). Üsküdar Kadılığı 23 Nolu ve h. 968-970 Tarihli Sicilin Diplomatik Yönden İncelenmesi: Metin ve İnceleme. Danışman: İsmail Erünsal.
26. Serkan Kılıç. (2005). Bilişim Endüstrisinin Elektronik Doküman Yönetimine Yaklaşımı. Danışman: Hamza Kandur.
27. Hüseyin Kömekçi. (2005). Yerel Yönetimlerde Form ve Rapor Yönetimi: Tuzla Belediyesi Örneği. Danışman: Hamza Kandur.
28. Ayşegül Kaya. (2005). Kurumlarda Evrak ve Arşiv Yönetimi ile İlgili Proseslerin ISO 9000 Serisi Standartlarına Uyarlanması. Danışman: Hamza Kandur.
29. Yasemin Dağdaş. (2005). Elektornik Belge Tanımlaması ve Uluslar arası Elektronik Belge Tanımlama Standartları. Danışman: Hamza Kandur.
30. Müslüm İstekli. (2005). Üsküdar'ın Sosyal ve İktisadi Hayatıyla İlgili Üsküdar Kadı Sicillerindeki Kayıtların Tespit ve Analizi. Danışman: İsmail Erünsal.
31. Burçak Şentürk. (2005). Kurumlarda Arşiv Personeli için Performans Yönetimi ve Uygulamaları. Danışman: Berat Bırfin Bin Bayraktar.
32. Kenan Yıldız. (2005). Üsküdar'ın Sosyal ve İktisadi Hayatı ile İlgili Üsküdar Kadı Sicillerindeki Kayıtların Tesbit ve Analizi (954-980 / 1547-1573). Danışman: İsmail Erünsal.
33. Asiye Kakırman Yıldız. (2005). Kurumsal Bilginin Stratejik Planlamadaki Rolü. Danışman: Hamza Kandur.
34. Ayhan Uçar. (2004). Üsküdar Mahkemesine ait 403 Numaralı Şer'iyeye Sicili. Danışman: İsmail Erünsal.
35. Sevil Saka. (2004). Şehir Arşivlerinin Gelişimi ve Türkiye'de Şehir Arşivi Olgusu. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
36. Emine Topçu. (2004). Arşiv Kütüphane ve Müzelerin Enformasyon Yönetimi İçindeki Rolü. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
37. Yaşar Kaya. (2004). Tanımlama Standartlarının Yayınevi Arşivlerinde Kullanımı: MARC AMC ve MAD Formatlarının Karşılaştırılması. Danışman: Hamza Kandur.
38. Şenay Eren. (2004). MARC AMC ve Mad Formatının Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki Malzemeye Uyarlanabilirliği. Danışman: Hamza Kandur.
39. Betül Sarıkaya. (2004). Bilgi Yöneticisinin Portresi: Fonksiyonları, Vasıfları. Danışman: Bekir Kemal Ataman.
40. Ömer Mazi. (2003). Görsel İşitsel Arşivler Kapsamında Televizyon Arşivleri. Danışman: Oğuz İcimsoy.
41. Hayrünisa Alp. (2003). Cumhuriyet Dönemi Türk Kütüphaneleri ve Kütüphaneciliği (1923-1950). Danışman: Süleyman Alp, Tuba Çavdar Karatepe.
42. Türker Gürevin. (2003). Görüntü İşletme Tekniklerinin Arşivcilik Mesleği Üzerindeki Etkileri. Danışman: Hamza Kandur.
43. Özlem Gürkan. (2003). Dış-kaynak Kullanımı Uygulamalarının Bilgi-Belge Merkezlerinde Kullanımı. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
44. Cengiz Aydın. (2003). Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmeler Işığında Arşivcinin Değişen Rolü. Danışman: Hamza Kandur.
45. Ş. Mehmet Kaya. (2003). Evrak Yönetimi Çerçevesinde Saklama Planları ve Alternatif Bank A.Ş. Örneği. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.
46. Aykut Üstün. (1997). Arşivlerde Verimlilik ve Elektronik Belge Yönetimi. Danışman: Hamza Kandur. **(Bulunamadı)**
47. Murat Çelik. (1997). Enformasyon Toplumu-Yeni Toplum Düzeni ve Arşivlerin Değişen Rolü Üzerine Bir Deneme. Danışman: Hamza Kandur.
48. F. Edine Süleymanoğlu. (1997). Arşivlerde Provenans Sisteminin Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Uygulanması. Danışman: Oğuz İcimsoy. **(Bulunamadı)**
49. Ebru İçin. (1997). Arşiv Mevzuatı Üzerine Bir Değerlendirme ve Alternatif Arşiv Yönetmeliği Denemesi. Danışman: A. Oğuz İcimsoy.

50. Nuray Aydınus. (1997). Tarihi Deniz Arşivi'nde Bulunan İngiltere ile İlgili Belgeler Kataloğu. Danışman: Hamza Kandur.
51. Güzide Kolukısa. (1997). Doküman Yönetimi. Danışman: Hamza Kandur. **(Bulunamadı)**
52. Neslihan Erözbeğ. (1997). Avrupa Birliği'nde Arşivler ve Türkiye'deki Durum. Danışman: A. Oğuz İcimsöy.
53. Mustafa Kılıç. (1996). 107 Numaralı Mühimme Defteri. Danışman: Hamza Kandur.

Doktora Tezleri

1. Ekrem Tak. (2009). Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Tanımlanması. Danışman: İsmail E. Erünsal.
2. Asiye Kakırman Yıldız. (2009). Kütüphaneler için Değişim Yönetimi Modeli. Danışman: Tuba Çavdar Karatepe, A. Oğuz İcimsöy.
3. Güssün Güneş. (2009). Bilgi ve Belge Merkezleri Çalışanlarının İş Ortamından Kaynaklanan Sağlık Şikayetleri ve Risk Faktörleri. Danışman: Hamza Kandur.
4. Münevver Ek. (2009). Ses ve Hareketli Görüntü Kayıtlarının Yönetimi. Danışman: A. Oğuz İcimsöy.
5. Rifat Günalan. (2005). XVI. Yüzyılda Bab-ı Defteri Teşkilatı ve Maliye Ahkam Defterleri. Danışman: İsmail Erünsal.
6. Rana Coşkuner. (2004). Türkiye'de Bankalarda Evrak Yönetimi ve Bankalar için Bir Evrak Yönetim Modeli. Danışman: A. Oğuz İcimsöy.
7. Bilgin Aydın. (2003). Osmanlı Bürokrasisinin Divan-ı Humayün Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi. Danışman: İsmail Erünsal.
8. Niyazi Çiçek. (2003). Kamu Yönetiminde Üretilen Belgelerin Form Özelliklerinin İncelenmesi ve Arşivcilik Açısından Değerlendirilmesi. Danışman: Hamza Kandur.
9. Bekir Kemal Ataman. (2002). Arşivcilikte Uluslararası İletişim ve İşbirliğinin Teknolojik Araçları: BBS'ler (Bilgisayarlı Bilgi Sistemleri) ve İnternet. Danışman: Mesut Yalvaç.

Ek 5. Analiz dışı bırakılan atıflar (1974-2009)

- Acaroğlu, M. T. İle 4 Temmuz 1985 'de İstanbul'da yapılan görüşme.
- Alpay, M. (1973). Kütüphanecilik Terimleri.
- Alpay, M. ile 20 ve 30Ekim 1997 tarihinde yapılan görüşmeler.
- Ataman, B. K. (1995). Arşivcilik Terimleri Sözlüğü.
- İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölüm Başkanı Jale Baysal ile 1985 yılında yapılan görüşme
- Baysal, J. (1987). Sayın Titiz'e Sesleniş.
- Binark, İ. (1979, 1995). Arşiv ve Arşivcilik Bibliyografyası.
- Binark, İ. (1974). Türkiye Kütüphanelerindeki Yazmalar Hakkında Yerli-Yabancı Kaynaklar Bibliyografyası: Yeni ilavelerle.
- 19 Ağustos 1985 de Milli Kütüphane Başkanlığı'nda Cunbur, M. İle yapılan görüşme.
- Cunbur, M. (1968). Fehmi Ethem Karatay.
- Milli Kütüphane Müdürü Cunbur, M. ile 14.1.1982 tarihinde yapılan görüşme.
- Cunbur, M. (1972). TKnin büyük kaybı, Adnan Ötüken.
- Ersoy, O. (1993). Ata Kütüphaneci: Aziz Berker.
- Ersoy, O. (2005). Bilgi Evinin Çınarı: Kütüphanecilik Alanının Türkiye'deki İlk Profesörü.
- Ersoy, O. (1972). Kütüphaneciliğimizde Adnan Ötüken.
- Ersoy, O. (2001). Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu için.
- Gürdal, O., Kazak, S. N., Yıldızeli, A. ve Yılmaz, B. (2001). Dizin: TK 1993-2000.
- Gürdal, O., Narinç, S., Yıldızeli, A. ve Yılmaz, B. (2001). Dizin: TK 1952-1992.
- Fenerci, T. ve Gürdal, O. (1997). Ranganathan: Yaşamöyküsü ve İş Disiplini.
- Kaptan, S. (1972). Bilimsel Araştırma Teknikleri.
- Kaptan, S. (1973). Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri.
- Kaptan, S. (1973). Bilimsel Araştırma Teknikleri: Tez Hazırlama Yolları.
- Kaptan, S. (1989). Bilimsel Araştırma ve Gözlem Teknikleri.
- Kaptan, S. (1973). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri.
- Kaptan, S. (1982). Bilimsel Araştırmada Rapor Hazırlama.
- Kaptan, S. (1973). Eğitim ve Sosyal Bilimler: Bilimsel Araştırma Teknikleri, Tez Hazırlama Yolları.
- Karasar, N. (1976). Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi: Kavramlar, İlkeleri Teknikler.
- Karasar, N. (1984). Araştırmalarda Rapor Hazırlama.
- Karasar, N. (1979). Araştırmalarda Rapor Hazırlama Teknikleri.
- Karasar, N. (1986). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri.
- Karasar, N. (1962). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeleri, Teknikler.
- Karasar, N. (1984). Bilimsel Araştırma Yöntemleri.
- Karakaş, S. (2001).Türkiye çocuk kültürü bibliyografyası (1928-2000).
- Kayaoğlu, H. D. ve Keseroğlu, H. S. (2006). Bir Cumhuriyet kadını, kütüphaneci Leman Şenalp ile görüşme.
- Hülya Dilek Kayaoğlu ile yapılan 10 Nisan 2006 tarihli görüşme.
- Keseroğlu, H. S. (2006). Akıl ve yürek: Jale Baysal ile söyleşi.
- Keseroğlu, H. S. (1991). Kütüphane-Enformasyon-Arşiv Alanında Yeni Teknolojiler ve TÜRKMARCSempozyumu.
- Keseroğlu, H. S., Armağan, S. ve Keser, E. (2005). Bilgi evinin çınarı: Kütüphanecilik alanının ilk profesörü.
- Keseroğlu, H. S. (1993). Jale Baysal ile Söyleşi.
- Kurbanoglu, S. (2004). Kaynak Gösterme El Kitabı.
- Özdemirci, F. ve Kayan, Y. (1994). Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ'a Armağan.
- Sağlamtunç, T. (1993). Uğur Mumcu'nun ardından.
- Sefercioğlu, N. (1985). 30 Kasım 1985 Tarihinde TKD'de yapılan görüşme.
- Sefercioğlu, N. (1976). Bâki kalan hoş sadâ: Abdullah Savaşçı.
- Sefercioğlu, N. (1985). Ebediyete geçişününün 10. yıldönümünde Adnan Ötüken'i anarken.
- Sefercioğlu, N. (1994). H. Keseroğlu hakkında rapor.
- TKD Genel Başkanı Sefercioğlu, N. ile 10.11.1984 tarihinde yapılan görüşme.
- TKD Genel Başkanı Sefercioğlu, N. ile 3.6.1983 tarihinde yapılan görüşme.
- Tuncer, N. ile 3.7.1990 tarihinde yapılan görüşme.
- Tuncer, N. ile yapılan görüşme (1990).

Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Başkanı Tuncer, N. ile 28.12.1987 tarihinde yapılan görüşme.

Üstün, A. (2008). Enformasyon Bilimi ve Teknolojisi Kavramlar Sözlüğü: Almanca-Türkçe, Türkçe Almanca.

Yılmaz, B. (1990). H.Ü. Ed. Fak. Kütüphanecilik Bölümünde Yapılan Tezler Kaynakçası: 1972-1990. 20 Nisan 1990 tarihinde Yurdadoğ, B. U. İle yapılan görüşme.

Yurdadoğ, B. U. (1974). Kitaplıkbilim Terimleri Sözlüğü.

Yurdadoğ, B. U. (1990). Önce Ufuklar Kayboldu.

Ek 6: Yazar Ortak Atf Matrisinin Bulunması için Microsoft Excel'de Yazılan Makro

Sub YazarlariCaprazla()

```
Dim sonsatir, sonsatir2, yayinsatiribaslangic, yayinsatiri, yayinno, yayinno2 As Long
Dim I, J, K, eskiyayinno As Long
Dim yazar, yazar2, eskiyazar2 As String
Set yayinyazarsayfasi = Sheets(1)
Set yazarsayfasi = Sheets(2)
Set raporsayfasi = Sheets(3)
sonsatir = yazarsayfasi.Cells.SpecialCells(xlLastCell).Row
sonsatir2 = yayinyazarsayfasi.Cells.SpecialCells(xlLastCell).Row
' Form matrix
For I = 2 To sonsatir
    yazar = yazarsayfasi.Cells(I, 1)
    raporsayfasi.Cells(1, I) = yazar
    raporsayfasi.Cells(I, 1) = yazar
    raporsayfasi.Cells(I, I).NumberFormat = "0"
    raporsayfasi.Cells(I, I).Value = 0
    raporsayfasi.Cells(I, I).NumberFormat = "0"
    raporsayfasi.Cells(I, I).Value = 0
    For J = I + 1 To sonsatir
        raporsayfasi.Cells(I, J).NumberFormat = "0"
        raporsayfasi.Cells(I, J).Value = 0
        raporsayfasi.Cells(J, I).NumberFormat = "0"
        raporsayfasi.Cells(J, I).Value = 0
    Next J
Next I
Next I
For I = 2 To sonsatir
    Application.StatusBar = "Satir: " & I
    yazar = yazarsayfasi.Cells(I, 1)
    Set bulunan = yayinyazarsayfasi.Range("B2:B" & sonsatir2).Find(yazar, LookIn:=xlValues,
LookAt:=xlWhole)
    eskiyayinno = -1
    If Not bulunan Is Nothing Then
        ilkadres = bulunan.Address
    Else
        ilkadres = 0
    End If
    Do While Not bulunan Is Nothing
        yayinsatiri = bulunan.Row
        yayinno = yayinyazarsayfasi.Cells(yayinsatiri, 1).Value
        yayinsatiribaslangic = bulunan.Row
        For J = yayinsatiri - 1 To 1 Step -1
            yayinno2 = -1
            On Error Resume Next
            yayinno2 = yayinyazarsayfasi.Cells(J, 1).Value
            If yayinno <> yayinno2 Then
                yayinsatiribaslangic = J + 1
            Exit For
        End If
    End If
```

```

Next J
eskiyazar2 = "1234"
For J = yayinsatiribaslangic To sonsatir2
    yayinno2 = yayinyazarsayfasi.Cells(J, 1).Value
    If yayinno <> yayinno2 Then
        Exit For
    End If
    If J <> yayinsatiri Then
        yazar2 = yayinyazarsayfasi.Cells(J, 2).Value
        If yazar2 <> eskiyazar2 Then
            eskiyazar2 = yazar2
            Set bulunan2 = yazarsayfasi.Range("A2:A" & sonsatir).Find(yazar2, LookIn:=xlValues,
LookAt:=xlWhole)
            If Not bulunan2 Is Nothing Then
                K = bulunan2.Row
                If K >= I Then
                    raporsayfasi.Cells(I, K).Value = raporsayfasi.Cells(I, K).Value + 1
                    raporsayfasi.Cells(K, I).Value = raporsayfasi.Cells(K, I).Value + 1
                End If
            Else
                yayinyazarsayfasi.Cells(J, 3).Value = "Bulunamadi"
            End If
        End If
    End If
Next J
eskiyayinno = yayinno
Set bulunan = yayinyazarsayfasi.Range("B" & (yayinsatiri - 1) & ":B" & sonsatir2).Find(yazar,
LookIn:=xlValues, LookAt:=xlWhole)
Set bulunan = yayinyazarsayfasi.Range("B2:B" & sonsatir2).FindNext(bulunan)
If bulunan.Address = ilkadres Then
    Exit Do
End If
yayinno = yayinyazarsayfasi.Cells(bulunan.Row, 1).Value
Do While yayinno = eskiyayinno
    Set bulunan = yayinyazarsayfasi.Range("B2:B" & sonsatir2).FindNext(bulunan)
    If bulunan.Address = ilkadres Then
        Exit Do
    End If
    yayinno = yayinyazarsayfasi.Cells(bulunan.Row, 1).Value
Loop
If bulunan.Address = ilkadres Then
    Exit Do
End If
Loop
Next I
Application.StatusBar = False
End Sub

```